

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

มหาสารคาม

วิทยานิพนธ์

ของ

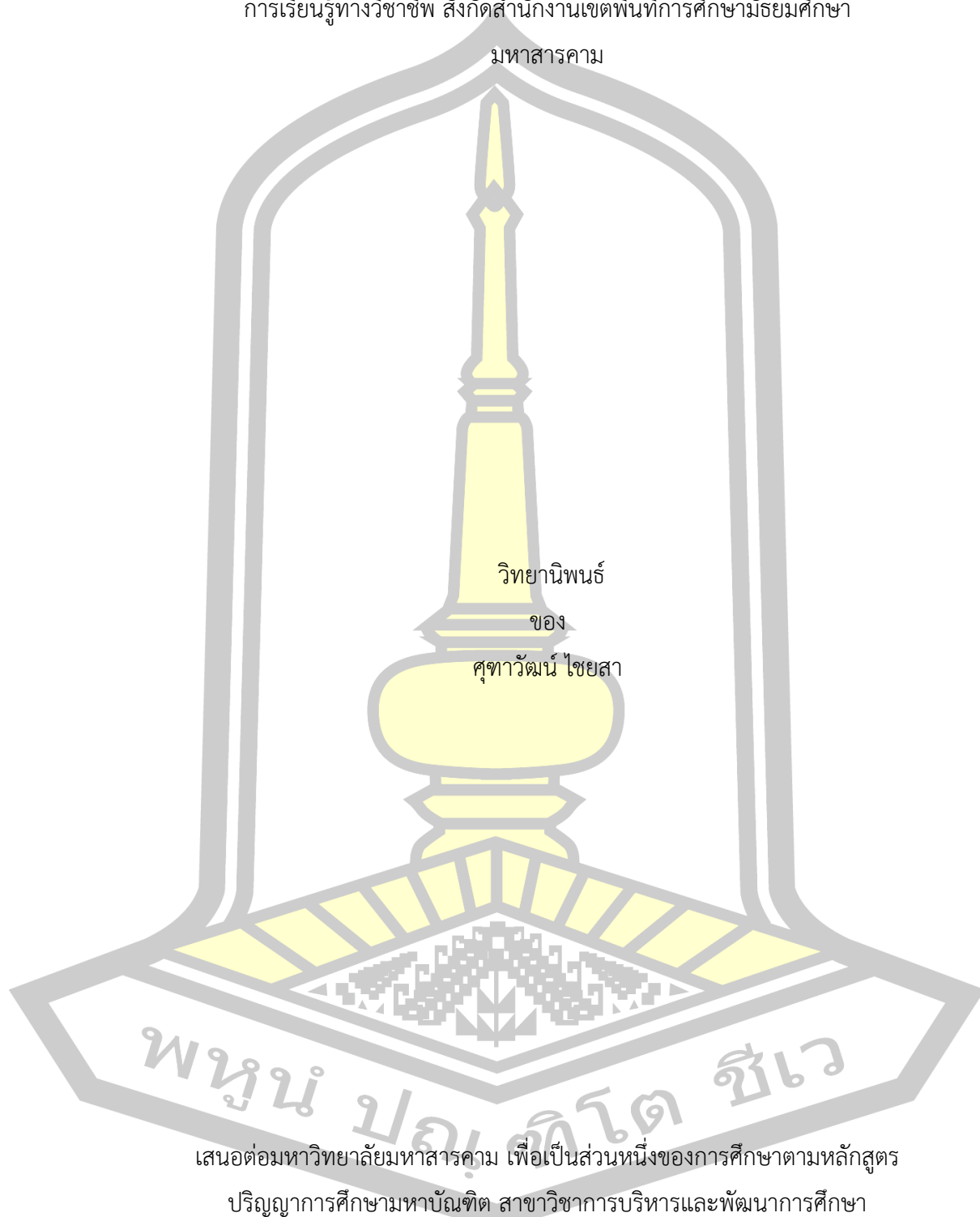
ศุขาววัฒน์ ไชยสา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา

มิถุนายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม

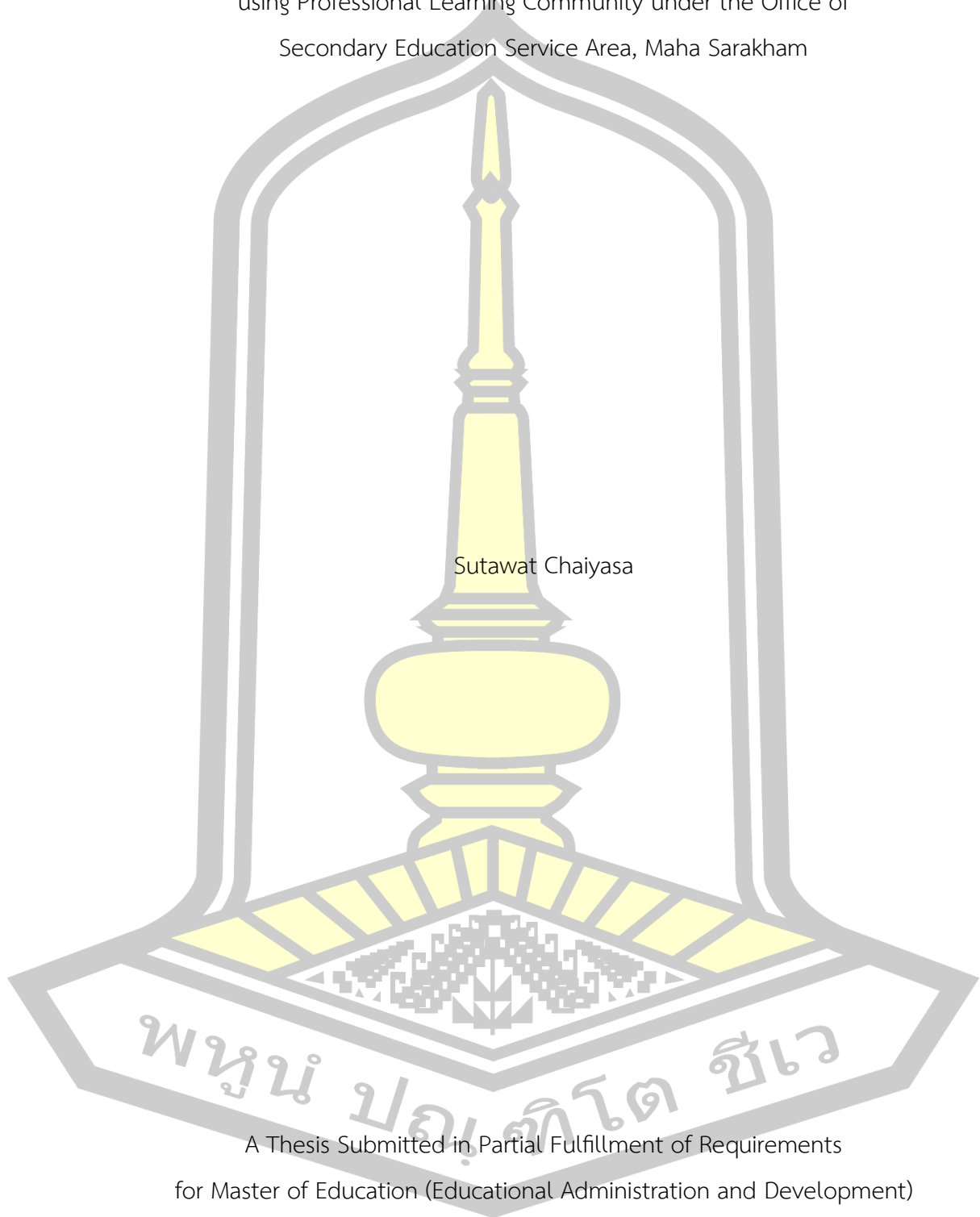

วิถยานิพนธ์
ของ
ศุภาวัฒน์ ไชยสา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา
มิถุนายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Developing Guidelines for Promoting Democracy in Schools
using Professional Learning Community under the Office of
Secondary Education Service Area, Maha Sarakham

Sutawat Chaiyasa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration and Development)

June 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายศุทาววัฒน์ ไชยสา แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. สีนธะวา คามดิษฐ์)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. จำเนียร พลหาญ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม		
ผู้วิจัย	ศุภาวัฒน์ ไชยสา		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนิธระวา คามดิษฐ์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารและพัฒนาการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยและเพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 386 คน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ส่วนระยะที่ 2 เป็นการศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า ทั้งด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.59 ซึ่งสูงกว่าด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยใน

สถานศึกษาซึ่งมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.47

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ได้แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย 13 แนวทาง และด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา 9 แนวทาง รวม 22 แนวทาง ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การส่งเสริมประชาธิปไตย, กิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย

TITLE	The Developing Guidelines for Promoting Democracy in Schools using Professional Learning Community under the Office of Secondary Education Service Area, Maha Sarakham		
AUTHOR	Sutawat Chaiyasa		
ADVISORS	Assistant Professor Sinthawa Khamdit , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration and Development
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

This research endeavor aims to investigate the current state, desired conditions, and imperative requirements for fostering democracy, specifically within the educational context, and to propose a framework for promoting democracy in schools through the utilization of professional learning communities. The study focuses on schools affiliated with the Office of Secondary Education Area, Maharakham, and employs a mixed-methods research design comprising two distinct phases. Phase 1 involves an examination of the prevailing conditions, aspirational benchmarks, and indispensable prerequisites for advancing democracy. The sample encompasses school principals, vice principals, and teaching staff from the aforementioned educational institutions, totaling 386 individuals in the 2564 academic year. The research instruments employed consist of survey questionnaires employing proportional scaling, enabling statistical analyses such as mean, standard deviation, and the index of necessary requirements. Phase 2 delves into exploring the guidelines for cultivating democracy within schools, leveraging professional learning communities as a key approach. Data for this phase is obtained from a purposefully selected group of 6 highly qualified participants through in-depth interviews, and content analysis is applied for data interpretation.

The research findings can be summarized as follows:

1. The assessment of the current state of democracy promotion in schools reveals that both the curriculum and teaching practices aimed at fostering democratic values, as well as the organization of activities supporting democratic ideals, exhibit a moderate overall level of implementation. Concerning the desired conditions for promoting democracy, all aspects are found to be at the highest level. Furthermore, the analysis of essential requirements for fostering democracy in schools indicates that the curriculum and teaching practices demonstrate a necessity index value of 0.59, surpassing the index value of 0.47 associated with the organization of activities aimed at cultivating democratic principles within educational institutions.

2. Regarding the exploration of guidelines for promoting democracy in schools through professional learning communities, the study identifies 13 guidelines pertaining to the curriculum and teaching practices that foster democratic values, along with 9 guidelines focused on the organization of activities promoting democratic ideals within educational settings. Collectively, these guidelines amount to a comprehensive framework comprising 22 guidelines. The assessment of feasibility and appropriateness of these guidelines reveals a high level of alignment with the research objectives.

Keyword : Democracy Promotion, Activities Fostering Democratic Values

พหุบัณฑิต ชีวะ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธวา คามดิษฐ์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และที่กรุณาให้ข้อชี้แนะในการดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ ทุกขั้นตอนด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและเป็นประโยชน์ต่อผู้จัดทำเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม การให้สัมภาษณ์และให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดีเยี่ยม

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัว เพื่อร่วมงานและผู้มีอุปการะคุณทุกท่านที่กรุณา ให้ความอนุเคราะห์และให้กำลังใจต่อการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและสร้างองค์ความรู้ใหม่ใหม่อยู่เสมอ

ศุทาววัฒน์ ไชยสา

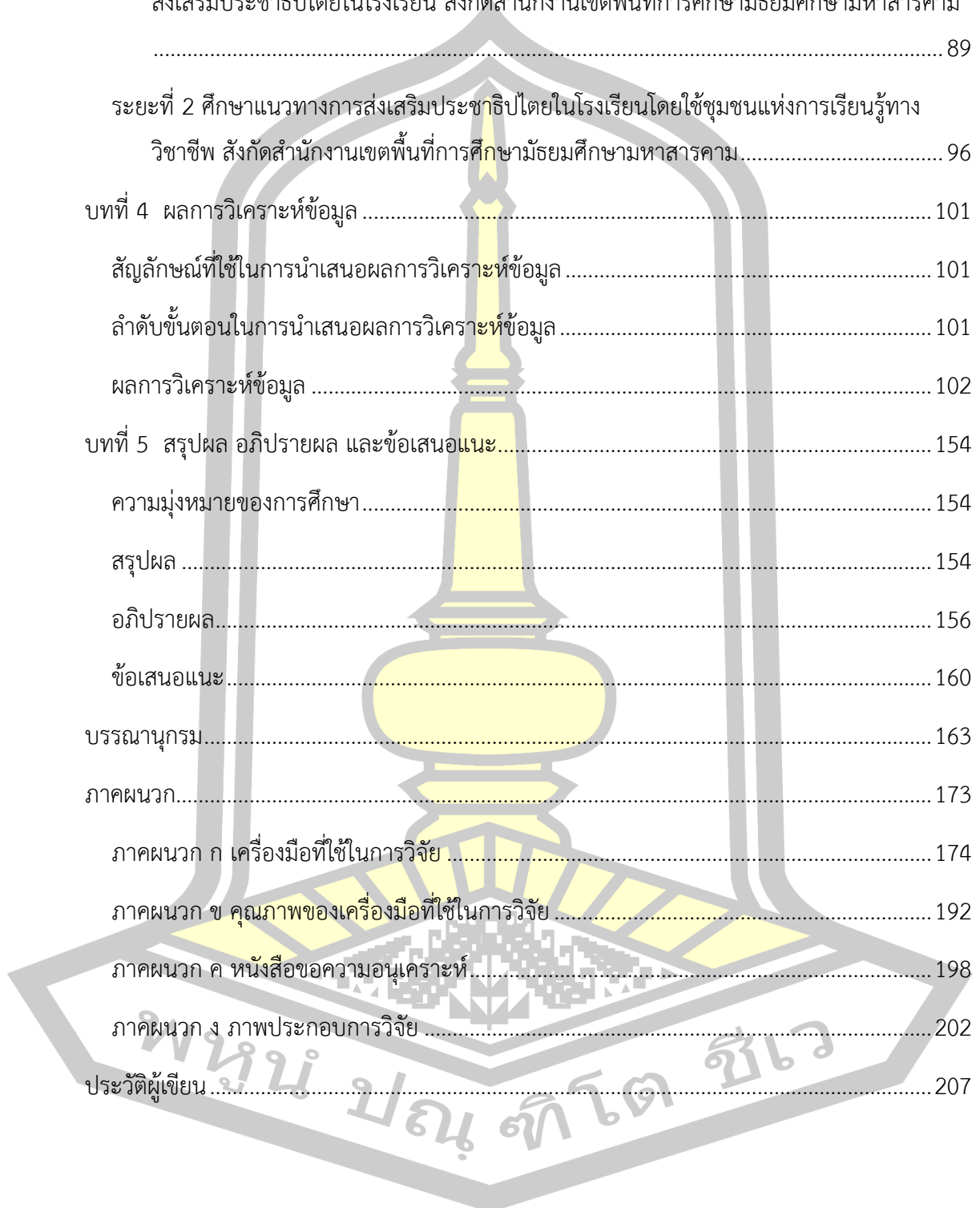

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การบริหารการศึกษา.....	15
ความหมายของการบริหารการศึกษา.....	15
ความสำคัญของการบริหารการศึกษา.....	17
หลักการบริหารการศึกษา.....	19
ทฤษฎีการบริหารการศึกษา.....	23
การบริหารสถานศึกษา.....	28

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา.....	28
หลักการบริหารสถานศึกษา.....	29
หลักการจัดการศึกษา.....	31
ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	33
การบริหารงานกิจการนักเรียน.....	43
ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน.....	43
ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน.....	44
ขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียน.....	47
การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน.....	50
ความหมายของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน.....	51
ความหมายการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน.....	55
องค์ประกอบของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน.....	57
ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	64
ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	64
องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	65
ขั้นตอนในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	67
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางและการพัฒนาแนวทาง.....	70
บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม.....	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	78
งานวิจัยในประเทศ.....	78
งานวิจัยต่างประเทศ.....	84
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	87

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการ ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม	89
ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม.....	96
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	154
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	154
สรุปผล	154
อภิปรายผล.....	156
ข้อเสนอแนะ	160
บรรณานุกรม.....	163
ภาคผนวก.....	173
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	174
ภาคผนวก ข คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	192
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	198
ภาคผนวก ง ภาพประกอบการวิจัย	202
ประวัติผู้เขียน	207

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ตารางสังเคราะห์ขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	69
ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	91
ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ และขนาดของสถานศึกษา	103
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยภาพรวม.....	104
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย.....	105
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา.....	111
ตาราง 7 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการวางแผน.....	118
ตาราง 8 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มี การปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	121
ตาราง 9 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มี การปฏิบัติที่ดี(Best Practices) ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน	124
ตาราง 10 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการวางแผน.....	127

ตาราง 11 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้
 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการ
 ปฏิบัติงาน 130

ตาราง 12 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้
 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการ
 สะท้อนผลการปฏิบัติงาน 132

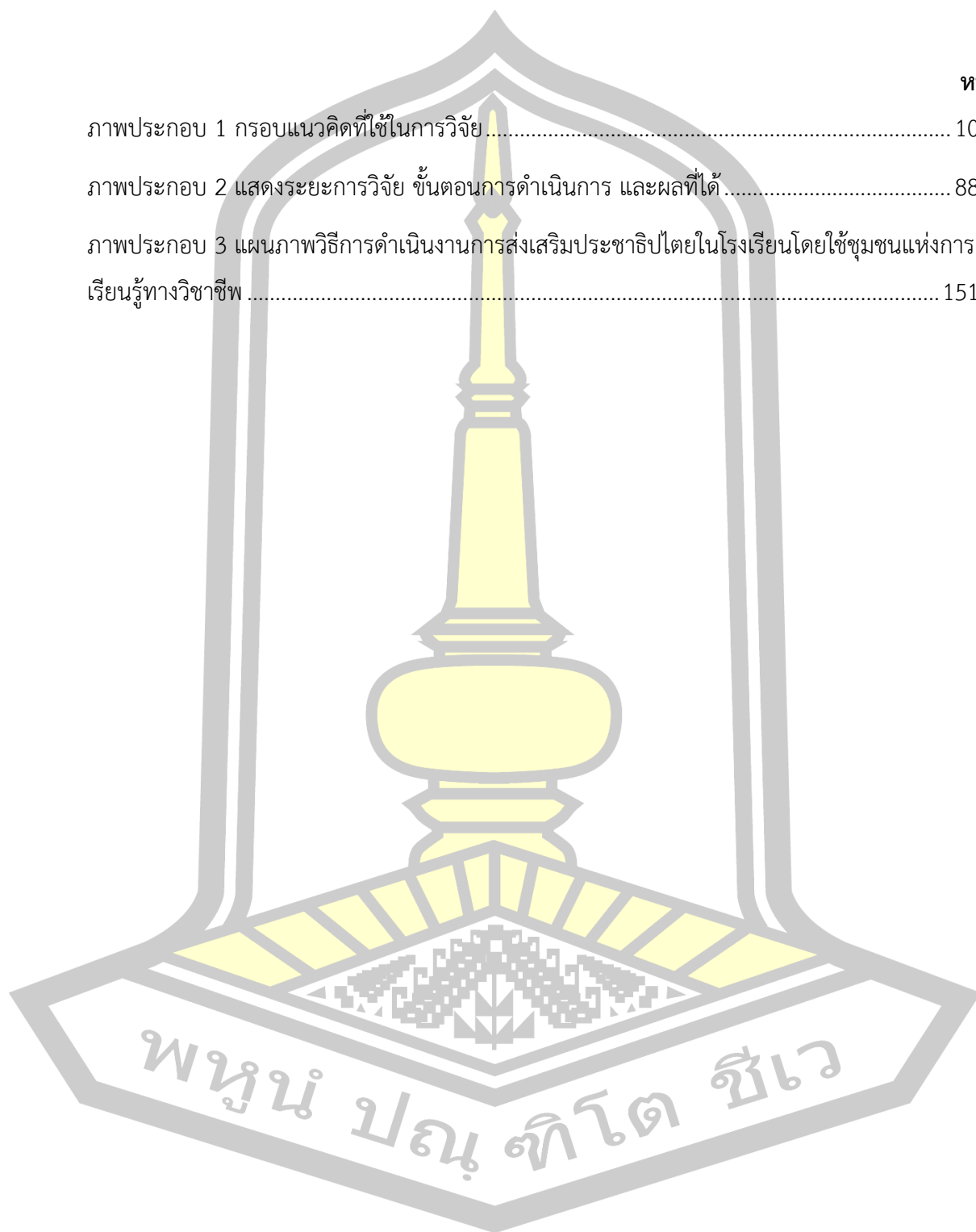
ตาราง 13 การสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา..... 133

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนว
 ทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษามหาสารคาม 152

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่ได้.....	88
ภาพประกอบ 3 แผนภาพวิธีการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	151

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประชาธิปไตย เป็นแนวความคิดการบริหารคนและดูแลสังคมให้เกิดความปกติสุข มีสาระสำคัญที่ทำให้อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เพื่อประชาชน และโดยประชาชน ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองและชุมชนสังคมที่ตนอาศัยอยู่ด้วยความรับผิดชอบ ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศได้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม แนวคิดประชาธิปไตยจะเป็นจริงได้ ประชาชนต้องมีประชาธิปไตย กล่าวคือ เคารพในสิทธิเสรีภาพ ยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น นำเหตุผลมาใช้ในการแก้ปัญหาและความขัดแย้ง เห็นความสำคัญของข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับบ้านเมือง ติดตามและตรวจสอบการบริหารประเทศ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวมอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตย คือ การศึกษาเรียนรู้ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน มีทัศนคติ ค่านิยมพฤติกรรมวิถีชีวิตประชาธิปไตย พร้อมทั้งจะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนสืบต่อไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 3)

การปกครองระบอบประชาธิปไตยและวิถีประชาธิปไตยต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ กล่าวคือ การบัญญัติกฎหมาย การมีสถาบัน กลไก และกระบวนการทางการเมืองเพียงเท่านั้น ไม่สามารถทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จผลด้วยดีได้ แต่อีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและมีผลต่อความสำเร็จของประชาธิปไตยคือคุณภาพของประชาชนในฐานะพลเมือง เนื่องจากพลเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแสดงความคิดเห็น ปรีชาหาข้อ และถกเถียงประเด็นสาธารณะที่สำคัญ ๆ กับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่เห็นพ้องร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเปิดโอกาสให้พลเมืองมีส่วนร่วม สำหรับปัจจัยความสำเร็จของประชาธิปไตยในประเทศไทย คือ “ระบบ” และ “คน” แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ “คน” กล่าวคือ ในระบอบประชาธิปไตย หากมีรัฐธรรมนูญที่ดี แต่คนใช้รัฐธรรมนูญไม่เป็นหรือไม่เคารพ ก็จะทำให้มีปัญหาในที่สุด (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) ทั้งนี้ที่ผ่านมาประเทศต้นแบบประชาธิปไตยได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการพัฒนาคนให้มี “ความเป็นพลเมือง” หรือการศึกษาเพื่อสร้างความ เป็นพลเมือง (Civic Education) จนทำให้เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำเร็จได้ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555 : 8-9)

ประเทศไทยเริ่มมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2475 นับเป็นเวลากว่า 90 ปี มาแล้วที่รัฐให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ความเข้าใจ และการปลูกฝังประชาธิปไตยแก่ประชาชน ดังเห็นได้จากรัฐธรรมนูญหลายฉบับได้บัญญัติแนวนโยบายด้านการส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2562 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ปี พ.ศ. 2560 ที่ได้เน้นให้ประชาชนคนไทยได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง อีกทั้งเพื่อให้ประชาชนชาวไทยบรรลุวัตถุประสงค์ในการธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราช การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและเป็นมิ่งขวัญของชาติ การยึดถือระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นวิถีทางในการปกครองประเทศให้ประชาชนมีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ การตรวจสอบอำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดกลไกสถาบันทางการเมืองทั้งทางด้านนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีดุลยภาพ และประสิทธิภาพตามวิถีการปกครองแบบรัฐสภา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 5, 13-14) ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยไว้ดังนี้ หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริม สิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภาควิวมีใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตรา 24 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อ 2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา ข้อ 3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ข้อ 4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่พึงงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา นักเรียนจะต้องเคารพครูบาอาจารย์ ตลอดจนเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

หน้าที่ของโรงเรียนประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในสังคม ถ้าหากวิถีชีวิตในโรงเรียนขัดกับวิถีชีวิตในสังคมแล้ว การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยให้แก่เด็กก็จะประสบความล้มเหลวและในที่สุดการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศก็จะประสบความล้มเหลวไปด้วย ดังนั้นจึงเป็นภารกิจอันสำคัญของโรงเรียนที่จะต้องส่งเสริมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยการทำให้โรงเรียนให้เป็นดินแดนแห่งประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนเป็นแหล่งเดียวที่หวังได้ว่าจะปลูกฝังคุณสมบัติประชาธิปไตยให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างบรรยากาศของประชาธิปไตยขึ้นในโรงเรียน การให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตย จะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ โรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น เมื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นประชาธิปไตย การบริหารโรงเรียน การปกครอง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประชาธิปไตย พฤติกรรมต่าง ๆ ของครูและของนักเรียนจึงต้องเป็นประชาธิปไตยไปด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 2) ประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ เป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติการเริ่มต้นของการเรียนรู้ และฝึกฝนต้องเริ่มต้นตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก เพราะเป็นวัยที่มีความคิดบริสุทธิ์ สามารถซาบซึ้งสิ่งที่ได้รับการสั่งสอนและอบรมโดยง่าย กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยเฉพาะหน้าที่สำคัญก็คือ จัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกคนอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องปลูกฝัง อบรม สั่งสอน ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถ และประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีการดำรงชีวิตที่ต้งามในสังคม ประชาธิปไตยจึงเน้นการพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยยืนอยู่บนพื้นฐานแห่งความมั่นคง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย โดยส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาทุกระดับมีบทบาทในการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจและศรัทธาในวิธีการ เนื้อหาสาระของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่ว่าในด้านทฤษฎีหรือการปฏิบัติ ทั้งอบรม ปลูกฝังประชาธิปไตย ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรมศีลธรรมและค่านิยมที่เน้นประโยชน์ส่วนรวม โดยเน้นความร่วมมืออย่างจริงจังและใกล้ชิดของสถาบันชาติ ศาสนา สังคม และครอบครัว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดมุ่งหมายในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการ

ออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันใน สังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรเป็นตัวกำหนดแนวทางทุกอย่างที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการกำหนดอนาคตทางการศึกษาของสังคมนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัยว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือ ชี้นำทางในการจัดการความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียน ได้รับการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมาย หรือมีมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นเครื่องชี้นำถึง ความเจริญของประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อเป็นการเตรียม ประชากรของประเทศให้พร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ของตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข หากไม่มีการพัฒนาหลักสูตร ประชากรในประเทศก็จะเป็น คนที่ไม่มีความรู้ที่เท่าทันโลกปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใหม่ได้ การใช้ชีวิตในสังคม ก็จะมี ความลำบาก ไม่รู้เท่าทันคนอื่น ถูกมองว่าล้าหลัง ประเทศก็จะเป็นประเทศที่ไม่พัฒนา อีกทั้งหลักสูตรมีความเป็นพลวัต หลักสูตรที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งจะเหมาะสมสอดคล้องกับ ช่วงเวลานั้น ๆ ดังนั้นเมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาที่สภาพสังคมเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ควรดำเนินการ หลังจากที่มีการนำหลักสูตรฉบับเดิมไปใช้ และมีการประเมินการใช้หลักสูตรแล้วพบปัญหาหรือ ข้อบกพร่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องคำนึงถึงบริบททางภูมิสังคมให้มาก เพื่อการพัฒนา ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับปัจจุบัน ตลอดจนถึง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลา อีกทั้งเพื่อเตรียมเด็กสู่สังคมในอนาคต ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้ผู้เรียนทุกคนมีพื้นที่จะยืนได้ในสังคมและสามารถแข่งขันในเวทีโลก ได้ หากประเทศใดที่มีหลักสูตรที่ดีมีความเหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ประเทศนั้นย่อมมี ความเจริญ หลักสูตรที่ดีจะต้องสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนลักษณะความต้องการของผู้เรียน เพื่อสนองต่อ ความต้องการด้านกำลังของประเทศ สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็น ในการดำรงชีวิต ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ หลักสูตร มีความสำคัญในการวางรากฐานคุณภาพของคนในชาติ ส่งเสริมความเจริญของงาม ทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมี ความสุข (ประสาธน์ เนิ่งเฉลิม, 2553 : 6) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีเจตคติ ค่านิยม

และศรัทธา การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับวัยวุฒิของผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553 : 6)

จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) จะพบว่า การให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารขับเคลื่อนโรงเรียนนั้น เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษา ทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคต อีกทั้งเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญของการออกแบบ การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียนเองและต่อสังคม ทั้งนี้ การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้ได้ผลดีเช่นนั้นกระทำได้ยากหากขาดความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างผู้บริหารครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนหรือโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง กระทำโดยลำพังโดย ปราศจากการให้ความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนหรือบริหารจัดการกันเป็นกลุ่ม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) จึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือภายในกลุ่มโรงเรียนระดับพื้นที่ให้เกิดเป็นความร่วมมือกัน เพื่อการให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียนตอบสนองความต้องการทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ (มินตรา ลายสินทเสรีกุล และปิยพงษ์ สุเมตติกุล, 2557 : 394) เพราะฉะนั้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ให้เกิดขึ้น ในโรงเรียนและภายในกลุ่มโรงเรียน จะช่วยสร้างความสามัคคีแก่หมู่คณะกระตุ้นให้เกิดการวางแผน ลงมือปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติร่วมกัน มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเพิ่มพูนคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียนให้เกิดขึ้น โดยอาศัยความรับผิดชอบร่วมกันของครูทั้งโรงเรียนและสถานศึกษาก็จะมีเครือข่ายร่วมปฏิบัติ ภายในท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม และมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยศึกษาได้จากแนวทางการจัดการของกลุ่มงานในสังกัด 2 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เนื่องจากมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมงานการแนะแนว สุขภาพ อนามัย กีฬา และนันทนาการ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร ประชาธิปไตย วินัยนักเรียน การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และงานกิจกรรมนักเรียนอื่น และศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และจากรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ทำให้ทราบว่า มีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถานศึกษา เช่น ห้องเรียนประชาธิปไตย และกิจกรรมสถานนักเรียน เป็นต้น

ซึ่งผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26, 2562) ซึ่งเป็นผลการปฏิบัติงานในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 แต่ถ้าเราศึกษาแบบเจาะลึกไปในระดับสถานศึกษาเราจะพบว่า สถานศึกษาบางแห่งยังไม่มีแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ชัดเจน และบางแห่งมีการดำเนินการแค่บางส่วนเท่านั้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจและเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ที่ได้กล่าวไว้ว่า ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สนับสนุนการพัฒนาวินัยเข้มแข็ง วิชาการ เข้มข้น บนความพอเพียง ส่งเสริมและพัฒนาวินัยเข้มแข็งวิชาการ เข้มข้น บนความพอเพียง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหา และพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผลวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารและครูกิจการนักเรียน นอกจากนี้รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สนใจได้ใช้ข้อมูลที่จะสามารถนำไปใช้พัฒนาการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. สามารถนำไปใช้ในเป็นแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้ผลการสังเคราะห์

1. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยกำหนดกรอบแนวคิดด้านองค์ประกอบ การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนจะช่วยให้การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญที่กำหนดไว้ 2 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย 2. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา
2. ขั้นตอนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. PLAN = shared values and norms และ collective focus on student learning เริ่มต้นด้วยการวางแผน กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา กำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนออกแบบการแก้ปัญหา พร้อมทั้งพูดคุยเพื่อร่วมกันออกแบบการแก้ปัญหา 2. DO = collaboration และ expert advice and study visit ขึ้นปฏิบัติการ เช่น การสังเกตการสอน โดยต้องมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง
3. SEE = Reflection dialogue การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพการพึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 35 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,790 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,856 คน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (Obec Awards) ด้านกิจกรรมนักเรียนหรือมีผลงานด้านกิจกรรมนักเรียนดีเด่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน ได้แก่ โรงเรียนผดุงนารี โรงเรียนเขว้าไร่ศึกษา และโรงเรียนปอพานพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษา สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยให้ได้กระบวนการเพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

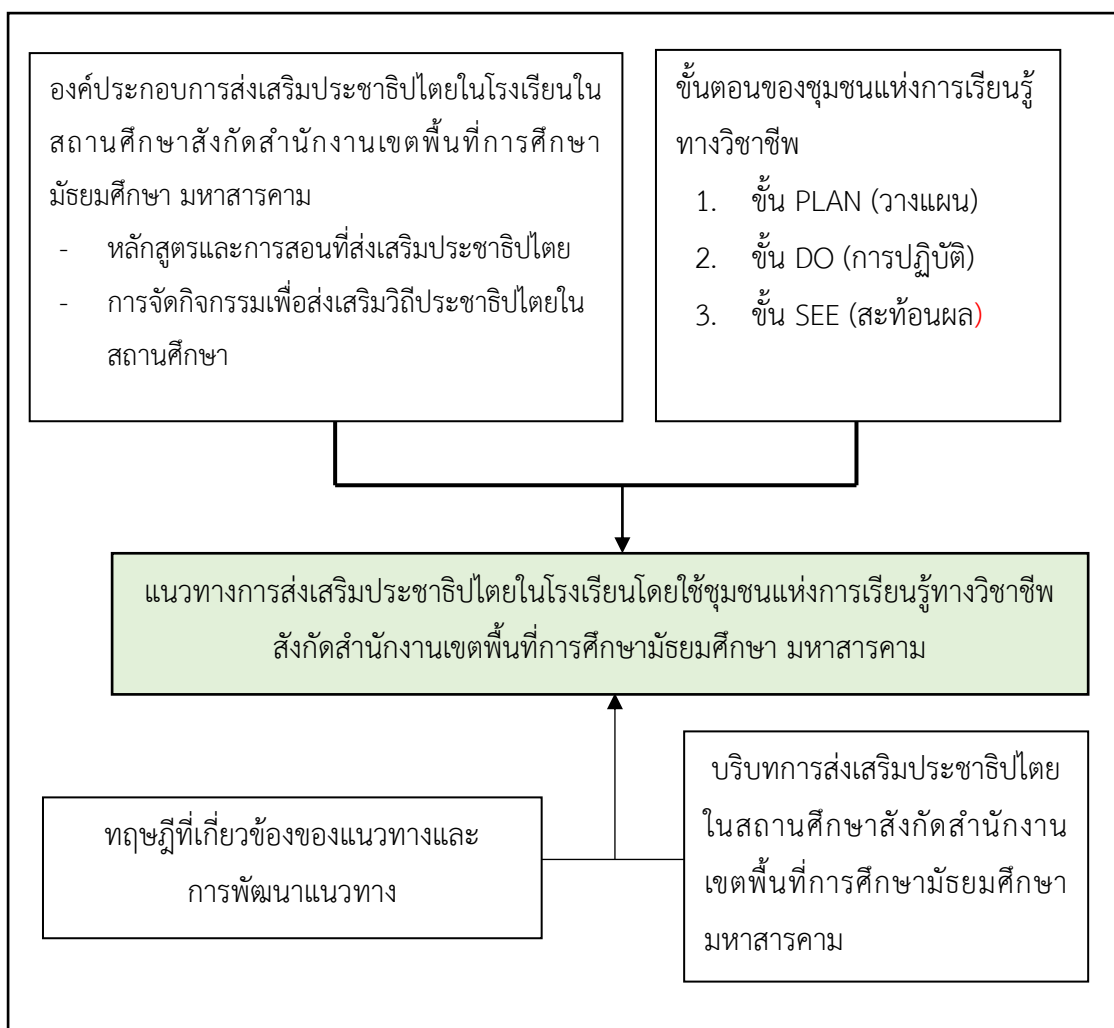
1. แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยองค์ประกอบการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ยึดตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2562), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551), กระทรวงศึกษาธิการ (2538) และได้องค์ประกอบ 2 ด้านได้แก่ 1. หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย 2. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา
2. ขั้นตอนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยผู้วิจัยได้ยึดตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของ ครรชิต พุทธิโกษา (2554), วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557), ชูชาติ พวงสมจิตร (2560), ขวลิต ชูกำแพง (2561) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. PLAN = shared values and norms และ collective focus on student learning เริ่มต้นด้วยการวางแผน กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา กำหนดวิธีสัยทัศน์ วางแผนออกแบบการแก้ปัญหา พร้อมทั้งพูดคุยเพื่อร่วมกันออกแบบการแก้ปัญหา 2. DO = collaboration และ expert advice and study visit ขั้นปฏิบัติการ เช่น การสังเกตการสอน ควรทำอย่างน้อย 2 ครั้งใน 1 ภาคเรียน โดยต้องมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง 3. SEE = Reflection dialogue การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของแนวทางและการพัฒนาแนวทาง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของแนวทางและการพัฒนาแนวทาง โดยผู้วิจัยได้ยึดตามหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของวิทยาการ เชียงกุล (2527), ปกรณ์ ปรียากร (2538), ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2543) และสนธยา พลศรี (2547)

4. บริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบไปด้วย 1) สภาพทั่วไป 2) โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4) บริบทด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้วิจัยได้ยึดตามรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ประจำปี 2562

จากการศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนในสถานศึกษา ขั้นตอนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของแนวทางและการพัฒนาแนวทาง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของแนวทางและการพัฒนาแนวทางและบริบทการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางประชาธิปไตย มีศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการออกแบบและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสามารถจำแนกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย และ 2) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา ดังนี้

1.1 หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย หมายถึง การจัดการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและมีพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นจุดประสงค์ที่สำคัญของหลักสูตรและแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมฉบับปัจจุบัน ที่มีจุดประสงค์ให้มีการจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นบรรยากาศและกิจกรรมสร้างลักษณะนิสัย พฤติกรรมประชาธิปไตย ในชีวิตประจำวัน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1.1 การวางแผน (Plan) หมายถึง สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูมีทีมร่วมแรงร่วมใจกัน วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย มีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการวางแผนและการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการร่วมแรงร่วมใจวิเคราะห์จุดมุ่งหมายประชาธิปไตย และกำหนดวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ครูได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการบูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย มีการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยและการจัดทำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.1.2 การปฏิบัติงาน (Do) หมายถึง สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย ครูทุกกลุ่มสาระจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ และครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม

1.1.3 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See) หมายถึง สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ มีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนาปรับปรุง การส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาและเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

1.2 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนที่เหมาะสมในสถานศึกษา ต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้กิจกรรมนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ ปัญญาธรรม คารวะธรรม สามัคคีธรรม ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับการศึกษา ในการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.2.1 การวางแผน (Plan) หมายถึง สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย นำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงาน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาทางวิชาชีพ ร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน และร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการพัฒนา งานสถานักเรียนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

1.2.2 การปฏิบัติงาน(Do) หมายถึง การจัดกิจกรรมตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย และกิจกรรมแสดงออกถึงความรัก สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวิร์คคยควบคุมดูแลความสะอาดพื้นที่ของ ห้องเรียน การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน โดยมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียนทั้งระบบ ตัวบุคคลหรือระบบพรรค และจัดกิจกรรมนักเรียน จัดกิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ตอนเช้า กิจกรรมที่เน้นกระบวนการกลุ่ม มีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อคั่นคว่า อภิปราย ร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้ โดยมีครูเป็นผู้คอยกำกับดูแล และกิจกรรมกลุ่มโชน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด บริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวิร์คคยควบคุมดูแล ความสะอาดพื้นที่ของห้องเรียน

1.2.3 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See) หมายถึง สถานศึกษามีการรายงานผล การดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูได้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ มีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา มีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาและ การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษามาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

2. การพัฒนาแนวทางส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม หมายถึง หลักการ กระบวนการ หรือวิธีการปฏิบัติที่ดี ที่นำมาใช้ในองค์กรหรือหน่วยงานเพื่อปรับเปลี่ยนให้ การดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้องค์กร หรือหน่วยงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ รวมไปถึง

เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ ชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเมื่อวันที่
6 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2546 ที่มีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามการจัดการศึกษาครอบคลุมพื้นที่
สถานศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม จำนวน 27 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสารคามพิทยาคม โรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร
โรงเรียนนาโพธิ์พิทยาสรรพ์ โรงเรียนกุฉินารายณ์ โรงเรียนมหาวิชาญกุล โรงเรียนผดุงนารี
โรงเรียนกันทรวิชัย โรงเรียนเขว้าใหญ่พิทยาสรรพ์ โรงเรียนแกดำพิทยาคาร โรงเรียนมิตรภาพ
โรงเรียนบรบือพิทยาคาร โรงเรียนบรบือ โรงเรียนยางวิทยาคม โรงเรียนเหล่ายาวพิทยาคาร โรงเรียน
โนนราชวิทยา โรงเรียนหนองม่วงวิทยาคาร โรงเรียนโนนแดงวิทยาคม โรงเรียนวาปีปทุม โรงเรียน
นาคุณประชาสรรค์ โรงเรียนประชาพัฒนา โรงเรียนดงบังพิสัยวนารอนุสรณ์ โรงเรียนดงใหญ่วิทยาคม
รัชมังคลาภิเษก โรงเรียนนาภูพิทยาคม โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรพ์ โรงเรียนปอพานพิทยาคม
รัชมังคลาภิเษก โรงเรียนมัธยมยางสีสุราช และโรงเรียนพยัคฆภูมิพิทยาคาร

5. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่แบ่งตามจำนวนนักเรียน เป็นเกณฑ์ในการกำหนด
ขนาดสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ซึ่งกำหนดเป็น 3 ขนาด
ดังนี้

- 5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 499 ลงมา
- 5.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 500 – 1,499 คน
- 5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม

7. ครูกิจกรรมนักเรียน หมายถึง บุคลากรหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่งานส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ที่ปฏิบัติงาน
อยู่จริงในปีการศึกษา 2564

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา
 - 1.3 หลักการบริหารการศึกษา
 - 1.4 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2 หลักการบริหารสถานศึกษา
 - 2.3 หลักการจัดการศึกษา
 - 2.4 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การบริหารงานกิจการนักเรียน
 - 3.1 ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน
 - 3.2 ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน
 - 3.3 ขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียน
4. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
 - 4.1 ความหมายของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
 - 4.2 การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
 - 4.3 องค์ประกอบของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
5. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 5.1 ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 5.2 องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 - 5.3 ขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
6. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางและการพัฒนาแนวทาง
7. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยภายในประเทศ

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินการจัดการบริหารเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ จากบุคลากร หลายฝ่ายร่วมมือกันเพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่รัฐกำหนดไว้โดย จะต้องพัฒนานักเรียนในทุกด้านตั้งแต่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ร่วมกัน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้

สมาพร วงศ์ศรีแก้ว (2551) ให้ความหมายของ การบริหารไว้ว่า การประสานความพยายามที่จะประสบความสำเร็จของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้

หวน พิณรุพันธ์ (2552) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ความคิดความสามารถและความเป็นคนดี

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหาร (Administration หรือ Management) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Larding) และการควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย หรือการบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะในการระดม

และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้สามารถดำเนินงานจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้ การบริหารเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าการดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม หากไม่มีการบริหารแล้ว โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จมีน้อยมาก หรือหากว่าสามารถดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จ แต่จะพบว่าการทำงานนั้นไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย อาทิ คน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และเงินลงทุน และเทคนิควิธีการเป็นจำนวนมาก และอาจใช้เวลายาวนาน การบริหารสามารถช่วยขจัดปัญหาเหล่านี้ได้ เพราะการบริหารจะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบว่า จะทำอะไร (กำหนดวัตถุประสงค์) อย่างไร (ระบุกิจกรรมและกำหนดทรัพยากรที่ใช้) ที่ไหน (ระบุ สถานที่) เมื่อใด (กำหนดวันเวลา) และโดยใคร (ระบุบุคคลที่รับผิดชอบ) ในขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนก็จะมีการประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การติดตามและกำกับเพื่อควบคุมก้าวหน้าของงาน คุณภาพของงาน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และหาแนวทางแก้ไขปัญหา นอกจากนั้นยังมีการประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ จากเหตุผลที่ยกมานี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การบริหารเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก

Campbell และคณะ (1971) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดแผนยุทธศาสตร์ในสถาบันการศึกษาเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างแท้จริง

Koontz และ Wehrich (1988) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่กำหนดและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

Dubrin และ Ireland (1993) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ผ่านหน้าที่ทางการบริหารต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม

Cheng (1996) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการที่สถานศึกษามี 2 ด้าน คือ (1) ด้านที่ 1 ความเป็นอิสระในการตัดสินใจในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเป็นหน่วยตัดสินใจภายใต้ขอบเขตหน้าที่ของสถานศึกษา สถานศึกษาจะมีอิสระในเรื่องงบประมาณและการบริหารเพิ่มขึ้น และลดการควบคุมจากหน่วยงานส่วนกลางลง (2) ด้านที่ 2 ความรู้สึกเป็นเจ้าของการปฏิรูปที่เกิดผลมิได้อาศัยแต่กระบวนการภายนอกเท่านั้น แต่ต้องการให้การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นหลัก โดยให้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

Alex Schneider และ Neil Burton (2008) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารทางการศึกษา หมายถึง หัวใจขององค์ความรู้หลายภาคส่วน ทั้งในเชิงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีสัมพันธภาพกับการบริหารจัดการ การวางแผน การจัดทำโครงการ การจัดวางระเบียบปฏิบัติ

การเงิน การบุคลากร การจัดหาอุปกรณ์ การบริหารเวลา การสื่อสารในทุกระดับฯ และมีความเกี่ยวข้องกันในเชิง “ระบบ” มากกว่า “ตัวบุคคล”

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการจัดการศึกษา ของโรงเรียน โดยความร่วมมือของบุคลากรภายใต้การรับผิดชอบของงานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการ นักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อสถานศึกษา ซึ่งการบริหารที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้สถานศึกษาดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายได้ ซึ่งนักวิชาการได้นำเสนอความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

ณัฐนันท์ มั่นตะพงศ์ (2554) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาดังนี้

1. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหาร เป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จ โดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จ สาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำ และสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

2. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำไปก็ไม่ท้าทาย ไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้ บรรลุเป้าหมายนั้น

3. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอ แต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่าง คือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุด จึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผล และประสิทธิภาพ

4. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นที่รู้จัก โดยทั่วไปเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก 2 ข้อใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้ว ทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไป ไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม อย่าให้เกิดการสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น การบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจาย การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

5. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัว เองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

ประภาพรณ รักเลี้ยง (2556) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ ดังนี้ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าผู้บริหารในทุกระดับมีอิทธิพลต่อองค์การสมัยใหม่ในทุกแง่มุม ผู้บริหารจึงต้องทำความเข้าใจในภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบของงานด้านการบริหาร ทั้งต่อตนเอง ต่อกลุ่ม ต่อสังคมและต่อประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกัน ผู้บริหารทุกองค์การต่างเกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการ ระบบย่อย 2 ระบบ คือ

1. ระบบงาน ก็คือ ทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทุน เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์

2. ระบบคน ก็คือ มนุษย์หรือทรัพยากรบุคคลที่เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ ทรัพยากรต่าง ๆ หรือสิ่งของ เพื่อที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จให้กับองค์การ

ดังนั้น การบริหารจึงเกี่ยวข้องกับการบริหารงานและการบริหารคนอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารจึงต้องทำหน้าที่จัดการเรื่องระบบงานด้านต่าง ๆ และวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดระบบ การผลิต การให้บริการ หรือการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทุกด้านเป็นไปด้วยดี พร้อม ๆ กันกับการที่ต้อง จัดการเรื่อง คน หรือบุคลากร ซึ่งจะเข้าไปปรับมอบหมายและปฏิบัติงานตามหน้าที่หรือตำแหน่ง งานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ เพื่อให้ทุกคนมีฐานะ ท่วมเทำกำลังความสามารถ ทั้งกายและใจ ให้เกิดผลงาน ที่ดี และประสานกันกับการทำงานของบุคคลฝ่ายอื่น ๆ อย่างดีด้วย อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารทำหน้าที่ จัดให้การทำงานของสองระบบนี้ คือ ระบบงานและระบบคน ให้สามารถประสานทำงานร่วมกันไป อย่างมีประสิทธิภาพ

เมธินี จิตติขานนท์ (2555) การบริหาร มีความสำคัญต่อมนุษย์ต่อองค์การและ ประเทศในหลายด้าน ดังนี้

1. การจัดการถูกพัฒนาคู่กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์และช่วยให้มนุษย์ดำรง อยู่อย่างผาสุก

2. จำนวนประชากรของแต่ละประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญและขยายงานด้านการจัดการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3. การจัดการเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

4. การจัดการเป็นกรรมวิธีที่สำคัญที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้าแบบไร้พรมแดนในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. การจัดการมีลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังกัด ฉะนั้นความสำเร็จของการจัดการขึ้นกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม เทคโนโลยี วัฒนธรรมและการเมือง

6. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัว หรือสำนักงานย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการอยู่เสมอ ดังนั้น การจัดการเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มีอิทธิพลและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อสถานศึกษาในส่วนของระบบงานก็คือ ทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทุน เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ ระบบคน ก็คือ มนุษย์หรือทรัพยากรบุคคล ที่เป็นผู้ปฏิบัติงานโดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ หรือสิ่งของ เพื่อที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จให้กับสถานศึกษา การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผล และประสิทธิภาพการบริหาร ทำให้งานบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปไม่ท้าทาย ไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดี มีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น เป็นกรรมวิธีที่สำคัญที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้าแบบไร้พรมแดนในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

หลักการบริหารการศึกษา

นักวิชาการได้กำหนดหลักการบริหารเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการนำนวัตกรรมการบริหารจัดการไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการบริหารโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนซึ่งได้กำหนดหลักการบริหารไว้ต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริหารโดยยึดหลักวงจรเดมมิง (PDCA)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้เสนอแนวการบริหารจัดการโรงเรียน โดยใช้การบริหารด้วยระบบคุณภาพ (PDCA) โดยอาศัยแนวทางต่อไปนี้

1. ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการสร้างบรรยากาศการบริหาร
แบบเป็นเอกภาพ

2. พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องโดยวิธีการบริหารทั่วทั้งองค์กร
3. บริหารด้วยระบบข้อมูลและมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. ระดมทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
5. พัฒนาเครือข่ายที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน
6. จัดสรรครูครบทุกสาระหลักสูตรและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ
7. มีระบบจูงใจทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหารและสนับสนุนด้วยการประกวด

ผลงานผ่านสื่อ

8. บริหารงบประมาณและทรัพยากรแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
9. พัฒนาระบบการประกันคุณภาพให้เข้มแข็ง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้เสนอแนวทางการในการบริหารจัดการตามหลักวงจรคุณภาพ มีประวัติและหลักการบริหารตามหลัก PDCA มีดังนี้ เดมมิ่ง (Deming) เป็นผู้เชี่ยวชาญในการควบคุมคุณภาพและเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเผยแพร่วิชาการควบคุมคุณภาพให้กับประเทศญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้จัดขั้นตอนการแก้ปัญหาแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน เรียงกันเป็นวัฏจักรเรียกว่า วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) ได้แก่ Plan (การวางแผน) Do (การดำเนินการ) Check (การตรวจสอบผลงานที่ทำ) และ Action (การปรับปรุงแก้ไข)

ความหมายของวงจรเดมมิ่ง (PDCA)

PDCA คือ วงจรการบริหารคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย

P = Plan คือ การวางแผนงานจากวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่

กำหนดขึ้น

D = Do คือ การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้

อย่างเป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง

C = Check คือ การตรวจสอบผลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของแผนงานว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นจำเป็นต้องแก้ไขผลงานในขั้นตอนใด

A = Action คือ การปรับปรุงแก้ไขส่วนที่มีปัญหาหรือถ้าไม่มีปัญหาใด ๆ ก็ไปหาแนวทางปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้

ประโยชน์ของ PDCA 1. การวางแผนงานก่อนปฏิบัติจะทำให้เกิดความพร้อมเมื่อได้ปฏิบัติงานจริง ซึ่งการวางแผนงานมี 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นการศึกษา คือ การวางแผนศึกษาข้อมูลวิธีการและความต้องการ

2. **ขั้นดำเนินการ** คือ การวางแผนแนวทางปฏิบัติการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ การสำรวจอุปกรณ์ การสำรวจความพร้อมของผู้ปฏิบัติ

3. **ขั้นดำเนินงาน** คือ การวางแผนปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย เช่น
ฝ่ายผลิต ฝ่ายขาย

4. **ขั้นประเมิน** คือ การวางแผนประเมินงาน
การปฏิบัติงานตามแผนงานทำให้ทราบขั้นตอนวิธีการและสามารถเตรียม
งาน ล่วงหน้า

ขั้นตรวจสอบ คือ การตรวจสอบให้ได้ผลงานที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้
ประกอบด้วย ตรวจสอบเป้าหมาย ตรวจสอบเครื่องมือ การเลือก กำหนดเวลา การตรวจสอบที่
แน่นอน

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2560) ได้ให้ความหมาย PDCA ไว้ว่า PDCA
หมายถึง วงจรพัฒนาคุณภาพ เป็นวงจรพัฒนาพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ (Total
Quality Management: TQM) ผู้ที่คิดค้นกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ คือ เซฮาร์ท
นักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมัน แต่เดมมิ่ง (Deming) ได้นำไปเผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่นจนประสบ
ผลสำเร็จ และเป็นกระบวนการพัฒนางานที่ผลักดันให้ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศมหาอำนาจของโลก

วางแผน (Plan) คือ การวางแผนในการทำงาน เพราะการทำงานจะมั่นใจ
ว่ามีความสำเร็จมากน้อยเพียงไรต้องมีการวางแผน

การปฏิบัติตามแผน (Do) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
การตรวจสอบ (Check) เป็นขั้นตอนการประเมินการทำงานว่า
เป็นไปตามที่วางไว้ หรือไม่มีงานใดที่สามารถปฏิบัติได้หรือปฏิบัติไม่ได้

การปรับปรุงแก้ไข (Action) เป็นขั้นตอนการนำข้อบกพร่องมาวางแผน
แล้วลงมือแก้ไข ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะพบว่าประสบผลสำเร็จหรืออาจพบว่าข้อบกพร่องยังแก้ไข
ไม่หมด

สรุป วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง PDCA หมายถึง ขั้นตอนการบริหารงาน
แบบหนึ่งซึ่งมุ่งหวังผลผลิตที่มีคุณภาพ เป็นขั้นตอนการบริหารงานซึ่งประกอบไปด้วย กระบวนการคิด
(Plan) กระบวนการทำงาน (Do) กระบวนการประเมินผล (Check) และกระบวนการปรับปรุง
พัฒนางาน (Action) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนได้เหมาะสมกับการบริหาร
ยุคปฏิรูปการศึกษา

2. การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียน
เป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารและเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา โดยการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจจากรัฐ หรือเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครู นักเรียน และชุมชน ในสภาพปัจจุบันการจัดการศึกษามีปัญหาที่สำคัญหลายประการ เช่น ปัญหาด้านคุณภาพ ปัญหาความสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ปัญหาการกระจายโอกาสทางการศึกษา ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาด้านการระดมทรัพยากร เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบหรือปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ รวม 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การปฏิรูปการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล 2) การปฏิรูปการฝึกอบรมครูบุคลากรและระบบการพัฒนาครู 3) การปฏิรูประบบการบริหารจัดการ 4) การปฏิรูประบบการศึกษา 5) การปฏิรูปการระดมทรัพยากร การปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางให้โรงเรียนสามารถปฏิรูปการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งระบบ การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง เป็นการบริหารจัดการโรงเรียนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะความต้องการของโรงเรียนให้มีอำนาจอิสระในการตัดสินใจด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณและการจัดระบบบริหารงานทั่วไป การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administrative Control SBM) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) รูปแบบที่มีชุมชนเป็นหลัก (Community Control SBM) และรูปแบบที่มีครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Professional Community Control SBM)

ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2547) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร และการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) หมายถึง รูปแบบการบริหาร (Management Model) ที่มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปจากส่วนกลาง หรือจากเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรงไปให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนทั้งรูปแบบเบ็ดเสร็จ มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการในทุก ๆ ด้าน ใช้ระบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) หมายถึง แนวคิดทางการบริหารที่มุ่งใช้โรงเรียนเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาหรือปฏิรูปการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยเน้นการกระจายอำนาจจากภาครัฐสู่โรงเรียน โรงเรียนต้องเป็นอิสระแต่ต้องรับผิดชอบต่อที่จะให้ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

นิพนธ์ เสือก้อน (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) หมายถึง การบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดจากการมีส่วนร่วม ซึ่งเกิดจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้แก่ท้องถิ่น หรือจากเขตพื้นที่การศึกษาสู่โรงเรียน โดยมอบอำนาจการตัดสินใจให้โรงเรียนจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารอื่น ๆ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้สถานศึกษาเกิดพลังอำนาจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุป การบริหารและการจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) หมายถึง การกระจายอำนาจการบริหารจัดการจากส่วนกลางมายังสถานศึกษาโดยตรง สถานศึกษาหรือโรงเรียนจะต้องบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของครูนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโรงเรียน การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกของชุมชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมใด ๆ หรือการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยหลักของการใช้โรงเรียนเป็นฐานจะต้องยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการตัดสินใจโดยประชาชน และหลักการบริหารจัดการตนเอง

ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

การบริหารเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีสาขาหนึ่งมีองค์ประกอบของความรู้มีภูมิทัศน์ ทฤษฎีบริหารนำมาจากศาสตร์สาขาอื่น ๆ โดยนำมาศึกษาค้นคว้าวิจัยในเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อนำผลไปปฏิบัติส่วนการบริหารหรือการจัดการขึ้นอยู่กับความสามารถประสบการณ์และทักษะของผู้บริหาร แต่แต่ละบุคคลที่จะทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายทฤษฎีการบริหารการศึกษา ดังนี้

1. ทฤษฎีการบริหารงานบุคคล (Personnel Management Theory)

McGregor (1960) ในการบริหารนั้นมีการนำทฤษฎีเชิงจิตวิทยามาใช้จำนวนมาก เพราะการบริหารเป็นการทำงานกับคน และทฤษฎีจิตวิทยาก็พูดถึงคน การศึกษาทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการควบคุม กำกับ พฤติกรรมของมนุษย์ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และภาวะผู้นำจึงเป็นประโยชน์อย่างมากต่อผู้บริหารแนวคิดพฤติกรรมองค์การและสรุปว่ากิจกรรมการบริหารจัดการล้วนมีสาเหตุรากฐานมาจากทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ (Human Behaviors) ซึ่งเป็นไปตามกรอบทฤษฎีการบริหารงานบุคคลซึ่งมีสาระสำคัญ คือ

1. วิธีการจูงใจคนมีอยู่ 2 วิธี คือ

1.1.1 จูงใจตามแบบทฤษฎี X (Theory X) ทศคติของผู้บริหารแบบเก่า มักมองคน (ผู้ใต้บังคับบัญชา) แบบเก่า (Traditional) คือ มองแบบทฤษฎี X โดยคิดว่าคนที่ทำงานส่วนใหญ่แทบทุกคนล้วนเป็นคนเกียจคร้าน ชอบเกียจงาน ขาดความรับผิดชอบ เห็นแก่ตัว ไม่ยินดียินร้ายกับผลประโยชน์ส่วนรวม ชอบเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำและมีทัศนคติไม่ดี ชอบต่อต้านการเปลี่ยนแปลง วิธีการบังคับให้คนทำงาน คือ ผู้บริหารต้องทำหน้าที่สั่งการบังคับบัญชา ตรวจสอบ

ควบคุมลูกน้องอย่างใกล้ชิด ต้องกำหนดกฎเกณฑ์ ข้อบังคับขึ้นมาเพื่อให้คนทำตาม และมีการลงโทษคนที่ทำผิด ให้รางวัลคนที่ทำงานดี

1.1.2 จูงใจตามแบบทฤษฎี Y (Theory Y) นักบริหารที่มองคนแบบทฤษฎี Y จะมีความคิดว่า

- 1) คนทุกคนต่างมีโอกาสเป็นคนดี มีความขยันขันแข็ง สามารถรับผิดชอบ และควบคุมตนเองได้
- 2) ทุกคนมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ความสำเร็จก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และจะทุ่มเทให้กับงานและองค์กรอย่างเต็มที่ โดยต้องการเพียงการสนับสนุน และกำลังใจเท่านั้น
- 3) ทุกคนสามารถมีความคิดริเริ่มในการทำงาน แก้ไขปัญหาและมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองได้ถ้าได้รับโอกาส

วิธีการสร้างสิ่งจูงใจและแรงบันดาลใจให้คนอยากทำงาน ตั้งใจทำงาน มีความรับผิดชอบและควบคุมตนเองได้ คือ องค์กรควรออกแบบงานไปในทางที่จะเปิดโอกาสให้พนักงานทุกคนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาร่วมกับฝ่ายบริหาร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้คนกล้าคิด มีความคิดริเริ่ม กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ผู้บริหารต้องเลิกทำตัวเป็นเจ้านาย แต่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำคอยชี้แนะ ให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้เขาได้คิด เสนอความเห็นที่แตกต่างได้ โต้แย้งได้ ตัดสินใจเองได้ ไม่ใช่ทุกอย่างต้องไปรวมศูนย์ที่เบื้องบน นายเท่านั้นที่คิดเป็น คิดถูกต้อง สร้างระบบการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย บุคคลหลายระดับเข้ามาร่วมทีมที่เรียกว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) โดยมีผู้บริหารเป็นหัวหน้าทีมที่คอยให้คำแนะนำ ให้กำลังใจกับผู้ร่วมทีมในฐานะเพื่อนร่วมงาน ไม่ใช่ผู้คุมที่คอยข่มขู่ ลงโทษตลอดเวลาต้องทำให้เป้าหมายของคนและขององค์กรตรงกัน นั่นคือความสำเร็จความก้าวหน้าขององค์กรคือความสำเร็จ ความก้าวหน้าของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ทุกคน เช่น จัดสวัสดิการที่ดี มีโบนัส เลื่อนตำแหน่ง ฯลฯ แต่ต้องมีความเป็นธรรม

2. การที่ผู้บริหารจะเลือกใช้วิธีการจูงใจคนแบบใดขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้บริหารว่าจะมองคน (ผู้ใต้บังคับบัญชา) แง่มุมไหนผู้บริหารอาจมองคนได้ 2 แบบ คือ

2.1 ถ้ามองแบบทฤษฎี X จูงใจแบบดั้งเดิม

2.2 ถ้ามองแบบทฤษฎี Y จูงใจแบบมนุษยสัมพันธ์ได้

2.3 แนวความคิดตามแบบทฤษฎี Z (Theory Z) ทฤษฎี Z

(Theory Z) คือ การบริหารงานแบบญี่ปุ่นที่มีลักษณะเด่น 7 ประการ ได้แก่

1) การจ้างงานตลอดชีพ (Lifetime Employment) การจ้างงานลักษณะนี้เพื่อให้พนักงานมีความผูกพันกับองค์กรและมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร คนที่อยู่ในบริษัท (องค์กร) นาน ๆ อาจได้รางวัล (Reward) เป็นหุ้นของบริษัทด้วย

2) การประเมินผลงาน (Evaluation) เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา ระดับสูงที่จะต้องประเมินผลงานผู้ใต้บังคับบัญชาและผลงานดังกล่าวจะเกี่ยวกับระบบการจ่ายเงิน โบนัส เป็นการให้รางวัลการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบและความสามารถ

3) การเลื่อนตำแหน่งแบบช้า ๆ (Slow Promotion) มีความสัมพันธ์กับระบบการจ้างงานตลอดชีพและระบบอาวุโส (Seniority System) ซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเวลาการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน

4) การทำงานที่ถนัด (Non-Specialized Career Paths) พนักงานจะทำงานตรงกับความถนัดและความสามารถของตนเองไม่นิยมการสับเปลี่ยนตำแหน่งให้พนักงานได้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ไปเรื่อย ๆ (ไม่เห็นด้วยกับการปรับโครงสร้างใหม่ Re-Engineering ที่พนักงานจะทำงานหลาย ๆ อย่าง หรือสลับตำแหน่งไปเรื่อย ๆ)

5) มีการควบคุมแบบไม่เด่นชัด (Implicit Control Mechanism) ใช้มากที่สุด คือ มักใช้การควบคุมที่ไม่เป็นทางการ โดยใช้สมุดคู่มือการปฏิบัติงาน การให้รายละเอียด หรือการอธิบายการทำงานจะใช้วิธีบอกกล่าวมากกว่าเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

6) การร่วมตัดสินใจ (Collective Decision Making) ลักษณะของการบริหารที่มีการร่วมตัดสินใจปรากฏไม่เด่นชัดยิ่ง ถ้าเป็นบริษัทข้ามชาติที่ร่วมทุนด้วยแล้ว การทำกิจกรรมในลักษณะที่เป็นกลุ่ม ๆ ยังไม่ค่อยแพร่หลาย

7) ความผูกพันทั้งหมด (Holistic Concern) ผู้บริหารขององค์กร จะเข้าร่วมกิจกรรมโดยรวมไม่บ่อยครั้งมากนัก ยิ่งถ้าเป็นบริษัทข้ามชาติด้วยแล้ว ผู้จัดการจะเข้าร่วมกิจกรรมเป็นครั้งคราวเท่านั้น

สรุป การบริหารงานตามทฤษฎี Z (Theory Z) แบบญี่ปุ่นก็ยังคงสร้างความผูกพันในองค์กรสูง หากเปรียบเทียบกับการบริหารแบบอเมริกันการบริหารคงต้องประยุกต์ทฤษฎี Z ให้เข้ากับ พฤติกรรมองค์กรโดยใช้ทฤษฎี X, Y, XY และ YX ในการบริหารพฤติกรรมมนุษย์ การบริหารยากที่สุด ตรงที่ต้องบริหาร “คน”

2. ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Need Hierarchy Theory)

Maslow (1970) เสนอทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของมาสโลว์ถือได้ว่าเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่สุดที่เมื่อกล่าวถึงเรื่องแรงจูงใจ คนส่วนใหญ่ที่ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจก็มักจะรู้จักหรือเคยได้ยินมาก่อน อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้แม้ว่าจะเป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นมานาน (ประมาณปี

ค.ศ. 1954) และมีข้อวิจารณ์หลายประการ แต่ปัจจุบันก็พบว่าเป็นทฤษฎีที่อธิบายเนื้อหาความต้องการของบุคคลได้ดีในระดับหนึ่งและสามารถเข้าใจได้ง่าย และหลายองค์การก็นำไปประยุกต์ใช้ในการตอบสนองความต้องการของบุคคลในองค์การทฤษฎีนี้ จึงเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ในองค์การที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากที่สุด มาสโลว์คาดคะเนว่าความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนเป็นเหมือนกันหมด เขาพบว่าแม้ว่าจะอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันความพึงพอใจในความต้องการเหล่านั้นมีวิถีทางที่แตกต่างกัน แต่ตัวความต้องการเหล่านั้นยังคงเหมือนกัน มาสโลว์อธิบายความต้องการของบุคคลสามารถเรียงเป็นลำดับขั้นได้จากต่ำไปสูงดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของลำดับขั้นความต้องการ เช่น ความต้องการอาหาร ความต้องการน้ำ อากาศอุณหภูมิที่พอเหมาะ ความต้องการทางเพศ ความต้องการพักผ่อน รวมถึงความต้องการปัจจัยสี่เพื่อความอยู่รอด (Survival) ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของคนและคนส่วนใหญ่จะมีความต้องการอยู่ในระดับนี้มากที่สุด

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการขั้นที่สอง เกิดขึ้นเมื่อความต้องการด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว เป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต การได้มีงานทำ การมีบ้านที่อยู่อาศัย การได้รับการปกป้องจากภัยอันตรายทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เป็นความต้องการขั้นที่สาม เกิดขึ้นเมื่อความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว เป็นความต้องการความรัก การมีเพื่อน การได้รับความเข้าใจ การได้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ การได้รับการยอมรับจากคนอื่นและรู้สึกมีส่วนร่วมในกลุ่ม

4. ความต้องการได้รับการนับถือ (Esteem Needs) หรือมีคุณค่า รวมถึงการนับถือตนเอง เป็นความต้องการขั้นที่สี่เกิดเมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนอง การเห็นว่าตนเองมีคุณค่า ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับจากคนอื่น ความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเองและต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีเกียรติหรือมีชื่อเสียงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่แสดงว่าได้รับการยกย่องนับถือ เช่น การได้รับการยกย่อง การได้รับความสนใจ การได้รับการเลื่อนขั้น การได้รับตำแหน่งที่สูง เป็นต้น

5. ความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองตามความเป็นจริง (Self-Actualization Needs) หรือความต้องการความสำเร็จในชีวิตของตน เป็นความต้องการขั้นสูงสุดตามแนวคิดของ Maslow เกิดขึ้นเมื่อความต้องการขั้นต่ำกว่าได้รับการตอบสนองแล้ว คือ ความต้องการเพื่อตระหนักรู้ ความสามารถของตนตามสภาพที่เป็นจริง เข้าใจถึงความต้องการ

ความสนใจ ความถนัดของตนเอง โดยไม่มีการบิดเบือน พิจารณาตนเองอย่างมีใจเป็นธรรม ยอมรับได้ ทั้งที่ส่วนที่เป็นข้อบกพร่องและส่วนที่เป็นความสามารถที่ดีของตนเอง ใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ที่สุดความสามารถ และได้พัฒนาศักยภาพสูงสุดของตนเอง โดยทำเพื่อประโยชน์ของสังคม ส่วนรวมเป็นสำคัญ Maslow เชื่อว่า คนทุกคนมีความมุ่งหมายในชีวิตเพื่อบรรลุถึงความสมปรารถนา ในระดับนี้เพื่อเป็นคนโดยสมบูรณ์

ตัวอย่างลักษณะของคนที่มี Self-Actualization ได้แก่ มีเป้าหมายให้ความสำคัญกับงาน มีบุคลิกที่เป็นจริง มีความสามารถในการจัดการอารมณ์ใจกว้าง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ่อมตน ไม่โอ้อวด เข้าใจ และเห็นอกเห็นใจคนอื่น มีจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีวินัยในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการบูรณาการ (Integrated) ทั้งความคิด และการกระทำ ในองค์การหากพนักงานมี Self-Actualization พวกเขาจะเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่าสูงสุดขององค์การ และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด กลุ่มของความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการ ความปลอดภัย และความต้องการทางสังคม รวมเรียกว่า ความต้องการที่ขาดแคลนหรือไม่สมบูรณ์ (Deficiency Needs) ซึ่ง Maslow มีแนวคิดที่ว่า หากความต้องการเหล่านั้นไม่ได้รับการตอบสนอง คนจะไม่สามารถพัฒนาเป็นคนที่สมบูรณ์ได้ (Healthy) ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ในทางตรงข้ามความต้องการขั้นสูงอีก 2 ขั้นขึ้นไป คือ ความต้องการได้รับการนับถือ และ ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความเป็นจริง เรียกว่า เป็นความต้องการเจริญงอกงาม (Growth Needs) หากความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองจะช่วยให้คนเติบโต และพัฒนาศักยภาพของพวกเขาอย่างสูงสุด

สรุปได้ว่า ทฤษฎีความต้องการลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Need Hierarchy Theory) ซึ่งอธิบายความต้องการของบุคคลสามารถเรียงเป็นลำดับขั้นได้จากต่ำไปสูง ดังนี้ 1) ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) 2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) 3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) 4) ความต้องการได้รับการนับถือ (Esteem Needs) หรือมีคุณค่า และ 5) ความต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองตามความเป็นจริง (Self-Actualization Needs) หรือความต้องการความสำเร็จในชีวิตของตน หากความต้องการเหล่านี้ได้รับการตอบสนองจะช่วยให้คน เติบโตและพัฒนาศักยภาพของพวกเขาอย่างสูงสุด

การบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานตามขอบข่ายงานของสถานศึกษาทั้งงานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ งานสถานศึกษากับชุมชน และงานอาคารสถานที่

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2547) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษาไว้ 3 ลักษณะ สามารถสรุปได้ ดังนี้

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มคนเพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียน โดยก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยวิธีจัดการองค์การ การสั่งการ และการอำนวยความสะดวกตามนโยบายของรัฐ

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การนำ การควบคุมระบบ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยการร่วมมือกันของบุคคลหลาย ๆ คน ทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป ในการพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้บุคคลมีคุณลักษณะที่ดีตรงตามความต้องการของสังคม โดยการใช้กระบวนการต่าง ๆ และเทคนิควิธีที่หลากหลายทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง การบริหารกิจการทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา ว่า หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี และยังหมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น จากความหมายของการบริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ในการดำเนินงานตามขอบข่าย ของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทั้งใน ระบบและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

หลักการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาจะดำเนินงานโดยใช้กระบวนการซึ่งมีนักวิชาการศึกษาได้ให้ แนวคิดไว้หลายอย่าง ดังนี้

Cheng Yin Cheing (1996) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารโรงเรียนหรือใช้โรงเรียน เป็นฐานทั่วไป ประกอบด้วย

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)
2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement)
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People)
4. หลักการบริหารตนเอง (Self Managing)
5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้กำหนดหลักการบริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ซึ่งสรุป ได้ดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ อันได้แก่ ความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา มีมาตรฐานและทิศทางในการจัดการศึกษาเหมือนกัน โดยส่วนกลางกำหนดนโยบาย ให้คำปรึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการศึกษา
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่คณะกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและ การบริหารทั่วไปโดยคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ โดยตรง
3. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาส ให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรต่าง ๆ จากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหา หรือหาแนวทางการพัฒนาการศึกษา เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุและอื่น ๆ เป็นต้น

Tracy (1990) ได้เสนอหลักการบริหารงานในองค์กรเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ 10 ประการ ไว้ดังนี้

1. การบอกให้ทราบถึงความรับผิดชอบแต่ละบุคคลคืออะไร
2. การให้อำนาจบทบาทเท่ากับความรับผิดชอบแต่ละบุคคลคืออะไร
3. การกำหนดมาตรฐานการทำงาน
4. การสนับสนุน พัฒนา ฝึกอบรมตามที่ต้องการ
5. การให้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศ
6. การสะท้อนผลงานให้ทราบ
7. การยอมรับในผลงานและความสำเร็จ
8. การให้ความเชื่อใจ
9. การยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น
10. การให้เกียรติและนับถือ

Gulik และ Urwick (1937) ได้กล่าวถึงหลักการบริหาร ที่เรียกว่า POSDCORB 7 ประการ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ดังนี้

1. Planning (P) หมายถึง การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้าง ๆ ว่า มีงานอะไรบ้างที่จะปฏิบัติตามลำดับวางแผน มีการปฏิบัติ พร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติ นั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ
2. Organizing (O) หมายถึง การจัดรูปโครงการหรือเค้าโครงของการบริหาร กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมทั้ง กำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อกัน
3. Staffing (S) หมายถึง การบริหารงานอันเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ ทุกประเภทของหน่วยงาน ตั้งแต่การแสวงหาคคนมาทำงาน การบรรจุแต่งตั้ง การฝึกอบรมและพัฒนา บุคคลที่จะบรรจุแต่งตั้งไว้แล้ว การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ตลอดจนการพ้นจากงานและบำรุงรักษา สภาพการทำงานที่ดี มีประสิทธิภาพให้คงอยู่ตลอดไป
4. Directing (D) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการหลังจากได้วิเคราะห์และพิจารณา วางแผนงานโดยรอบคอบแล้ว รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ ในฐานะผู้บริหาร เป็นผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน
5. Coordinating (Co) หมายถึง การประสานงานหรือสื่อสัมพันธ์หน่วยงานย่อย หรือตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์กรหรือสำนักงานใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน

6. Reporting (R) หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งเบื้องบนและเบื้องล่าง การเสนอรายงานทำให้ผู้บังคับบัญชาทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะ สะดวกแก่การประสานงานกับหน่วยงานอื่น

7. Budgeting (B) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงินการวางแผนหรือโครงการในการใช้จ่ายเงิน การบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินหรือตรวจสอบบัญชี โดยรอบคอบและรัดกุม

จากหลักการบริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการบริหารการศึกษา มีหลายรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบหรือขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การวางแผน การจัดองค์การ การจัดงบประมาณการสั่งการ การประสานงานการติดต่อสื่อสาร การควบคุม การจูงใจ การบำรุงขวัญกำลังใจการประเมินผล และการรายงานผล

หลักการจัดการศึกษา

หลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นการปฏิรูประบบการศึกษา โดยมีเป้าหมายภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย
2. โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึง
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษา

ด้วยประเด็นหลักทั้งสามประการนี้จะส่งผลให้คนไทยยุคใหม่ 1) สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต 2) มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม และ 4) มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงและสามารถก้าวทันโลก

ทั้งนี้จำเป็นต้องมีกลไกหรือหน่วยงานที่วิเคราะห์ปัญหาของระบบการศึกษาและเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย ฯลฯ ของประเทศและเสนอแนวทางการปฏิรูประบบอย่างเป็นขั้นตอน โดยกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนได้ 4 ประการหลักด้วยกัน ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่
2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่

3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่

4.1 กระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา โดยการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้ค้ำถึงหลักการดังต่อไปนี้

4.1.1 ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตามขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.2 ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ

4.1.3 ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา

4.1.4 ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและจัดการศึกษา

4.1.5 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

4.1.6 มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว

4.1.7 เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

4.1.8 เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจ

ในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง

4.2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

4.3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

4.4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ไว้ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป อีกทั้งยังเสนอหลักการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตามขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ
3. ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา
4. ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา
5. มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่
6. มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษาโดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัวเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษาเพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ โดยตรง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กำหนดไว้ว่า การบริหารจัดการของสถานศึกษามีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งกับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

จากหลักการจัดการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการและกรอบแนวคิดในการจัดการศึกษา ระบบการศึกษาและการเรียนรู้ตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต้องเน้นการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า รวมถึงระบบการบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล มีการกระจายอำนาจและทรัพยากรสู่ท้องถิ่น การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนส่งผลให้การศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลสำหรับผู้เรียนทั้งประเทศ ทั้งในเมืองและชนบททั้งที่มีฐานะดีและยากจน

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้การปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ และ

มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารควรดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ โดยมีแผนการดำเนินงานที่แสดงลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการ มีการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบ มีแผนการควบคุมกำกับงานและการประเมินผลงานที่ชัดเจนตามลักษณะของงาน ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานด้านวิชาการ เป็นภาระหลักในการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อพัฒนาผลผลิต คือ นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษา ให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1. หลักการและแนวคิด

- 1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม
- 1.2 มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
- 1.3 มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
- 1.4 มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้สามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- 1.5 มุ่งส่งเสริมการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

- 2.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

- 2.1.2 การวางแผนด้านวิชาการ
- 2.1.3 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น
- 2.2 ภาระงานด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่
- 2.2.1 การวางแผนด้านวิชาการ
- 2.2.2 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 2.2.3 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน
- การศึกษา
3. ขอบข่ายและภาระงาน
- 3.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 3.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 3.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 3.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 3.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3.6 การวัดผลและประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 3.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 3.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 3.9 การนิเทศการศึกษา
- 3.10 การแนะแนว
- 3.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 3.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 3.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น
- 3.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานศึกษาประกอบและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 3.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 3.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 3.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกับความต้องการของท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง การรับทราบ การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบ และการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานด้านงบประมาณ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การเงิน และพัสดุ เป็นการควบคุมการดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียนด้านงานเอกสาร หลักฐานเอกสาร รวมทั้งการเงินการพัสดุ ให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อบริการแก่งานต่าง ๆ ในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียนการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้าน เพื่อรองรับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ดังนี้

1.2.1 การวางแผนงบประมาณ

1.2.2 การคำนวณต้นทุนผลผลิต

1.2.3 การจัดระบบการจัดหาพัสดุ

1.2.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ

1.2.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน

1.2.6 การบริหารสินทรัพย์

1.2.7 การตรวจสอบภายใน

1.3 ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ

โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นลักษณะของวงเงินรวมแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในระยะของการพัฒนา

1.4 มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบ

การจัดการงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

2. การกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

2.1.1 จัดทำแผนงบประมาณและคำขอตังงบประมาณเพื่อเสนอต่อ

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้จัดสรรงบประมาณ

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.1.3 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.1.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.1.5 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.2 ภาระงานด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาต้องขอความเห็น

เห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

2.2.1 จัดทำแผนงบประมาณและคำขอตังงบประมาณเพื่อเสนอต่อ

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้จัดสรรงบประมาณ

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.2.3 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.2.5 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

3. ขอบข่ายและภารกิจงาน

3.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตังงบประมาณเพื่อเสนอต่อ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการและเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

3.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

3.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

3.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

3.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

- 3.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
- 3.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลการผลิตจากงบประมาณ
- 3.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 3.9 การปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อ

การศึกษา

- 3.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 3.11 การวางแผนพัสดุ
- 3.12 การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

- 3.13 การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดและจัดหาพัสดุ
- 3.14 การจัดหาพัสดุ
- 3.15 การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
- 3.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
- 3.17 การเบิกเงินจากคลัง
- 3.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
- 3.19 การนำเงินส่งคลัง
- 3.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 3.21 การจัดทำรายการทางการเงินและงบการเงิน
- 3.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารด้านงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดตั้งงบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพ การใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา งานการเงิน งานการบัญชี งานการพัสดุและสินทรัพย์

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย การจัดทำแผน/โครงการเกี่ยวกับบุคลากร การจัด

บุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การสร้างและบำรุงขวัญบุคลากร การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นแนวทางการดำเนินงาน การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาดำเนินการบริหารงานบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักความต้องการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 ยึดหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

1.3 ยึดหลักธรรมาภิบาล

2. การกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง

2.2 ภาระงานด้านการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง

3. ขอบข่ายและภารกิจงาน

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.5 การดำเนินเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.6 การลาทุกประเภท

3.7 การประเมินผลการดำเนินงาน

3.8 การดำเนินการทางวินัย

3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

3.12 การออกจากราชการ

3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต

3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การย้าย การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ การเลื่อนขั้นเงินเดือนและค่าจ้างการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการวินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการ การศึกษาทุกระดับแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริมสนับสนุน ประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

1.2 มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตามกฎเกณฑ์ กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1.3 มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ที่เหมาะสมสามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ด้วยระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

1.4 การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุน การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และสถาบันสังคมอื่น

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไป

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

2.1.1 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

2.1.2 การรับนักเรียน (กำหนดแนวทางการรับนักเรียน การจัดโอกาสทางการศึกษา)

2.1.3 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การเสนอเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 36 ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบ บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

2.2 ภาระงานด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่

2.2.1 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

2.2.2 การรับนักเรียน

2.2.3 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา

2.2.4 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

3. ขอบข่ายและภารกิจงาน

- 3.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 3.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 3.3 การวางแผนการบริหารงานศึกษา
- 3.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 3.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร
- 3.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 3.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 3.8 การดำเนินงานธุรการ
- 3.9 การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 3.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 3.11 การรับนักเรียน
- 3.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือ
- 3.13 การประสานจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 3.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการการศึกษา
- 3.15 การทัศนศึกษา
- 3.16 งานกิจการนักเรียน
- 3.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 3.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล
- 3.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 3.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 3.21 การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน
- 3.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงทะเบียน

เลิกสถานศึกษา

ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

นักเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน งานธุรการ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษางานปกครองดูแล บำรุงรักษาใช้อาคารสถานที่

สภาพแวดล้อมงานกิจการนักเรียนงานประชาสัมพันธ์ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา จัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุป ภาระหน้าที่การบริหารงานในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 อย่าง ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ 22 อย่าง ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่าง และด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระหน้าที่ 22 อย่าง

การบริหารงานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนมีความสำคัญมากเป็นงานที่สนับสนุนงานด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การบริหารกิจการนักเรียนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน โดยผ่านกิจกรรมหลากหลายที่โรงเรียนจัดขึ้นโดยครูและนักเรียนมีโอกาสสร้างความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาชีวิตร่วมกัน ช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียนหรือความประพฤติ ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

การอธิบายความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนมีนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้หลากหลาย ดังนี้

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2535) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียนปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยดี อันจะมีผลถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะตน ของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวเขาเอง ทั้งในขณะที่มีชีวิตอยู่ในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงานอีกด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542) ให้นิยามว่า งานกิจการนักเรียน นักศึกษา เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สถานศึกษาได้จัดไว้ เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งวิชาการและวิชาชีพ มีความสามารถทางสติปัญญา ทักษะทางอารมณ์ อารมณ์มั่นคง สุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นงานช่วยส่งเสริมเติมเต็มให้กับนักเรียน นักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ นอกเหนือจากที่ได้รับตามหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทางสถานศึกษาได้จัดขึ้น

สันติ นิลหมื่นไวย (2546) ได้ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริม

การเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้มีความก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จและมุ่งส่งเสริมชีวิต ความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปได้ด้วยดี อันจะมีผลไปถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและ ความรู้ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะตนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ สูงสุดแก่ตัวนักเรียน

จรัญ ชูชื่น (2547) ได้ให้ความหมายการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวนักเรียน และกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด ที่ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียน การสอนในห้องเรียน แต่เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติพัฒนาตนเองตามความรู้ ความสามารถ และเต็มศักยภาพของ ผู้เรียน

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียน นอกจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อเป็นการจัดกิจกรรมที่เป็นบริการแก่นักเรียน โดยกิจกรรมที่จัดจะต้องมีความหลากหลายตาม ความถนัดและความสนใจของนักเรียน เพื่อประโยชน์ที่เกิดแก่นักเรียน

ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีขึ้น เป็นการเสริม งานทุกงานและมุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความเหมาะสมของวัยและความแตกต่างของบุคคล ให้นักเรียนมี ทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม พัฒนาการตนเองและอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริการกิจการ นักเรียน ดังนี้

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2539) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริการกิจการ นักเรียนว่ามีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับการพัฒนาเยาวชนให้เจริญเติบโต สมบูรณ์ดี พร้อมทั้งอารมณ์ สัจคม และจิตใจ การบริหารวิชาการสามารถพัฒนาได้มากทางสติปัญญา และกระทำได้มากในห้องเรียนปกติ การบริหารกิจการนักเรียนที่กระทำนอกห้องเรียนปกติ สามารถพัฒนาเยาวชนได้ทั้งร่างกาย อารมณ์ สัจคม และจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญที่ช่วยให้เยาวชน เป็นคนสมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกันกับคนและทำงานร่วมกันกับคนได้ดีในสังคม และช่วยนักเรียน เป็นพลเมืองดีที่ประเทศชาติพึงปรารถนา ความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนสามารถแยก พิจารณาเป็นประเด็น ๆ ได้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อตัวนักเรียนเอง การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้นักเรียน รายบุคคลได้มีโอกาสคลายเครียดจากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เพราะมุ่งแต่เรียนและทำงาน

ตามที่ครูมอบหมายจริงจังจนไม่มีเวลาเล่นนั้น ฝืนธรรมชาติของคนวัยเรียนที่ต้องกระทำทั้งเรียน เล่น และพักผ่อนหย่อนใจ การเรียนและการทำงานอย่างเดียวย่อมทำให้เขาไม่มองอาจเหมือนคนปกติ

2. ความสำคัญต่อครู อาจารย์ การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้ครู อาจารย์ ได้สัมพันธ์กิริยากับนักเรียนรายบุคคล ด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติและสามารถช่วยเหลือรายบุคคลได้ดียิ่งขึ้น

3. ความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียน การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนไว้เป็นระยะ ๆ เพื่อศึกษาและใช้ให้เป็นประโยชน์กับนักเรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง และโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่สูงขึ้นไป ในกรณีที่ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนไปใช้เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

4. ความสำคัญต่อครูแนะแนว การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้ครูแนะแนวที่ไม่มีแบบทดสอบด้านความถนัด ความสนใจ ได้ข้อมูลด้านความถนัด และความสนใจจากการสังเกต และบันทึกข้อมูลประจำวันในการร่วมทำกิจกรรมนักเรียนรายบุคคล ทั้งนี้เพื่อนำไปประกอบการให้คำปรึกษาหารือนักเรียนในการตัดสินใจวางแผนเลือกอาชีพและเลือกสายการเรียนให้เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

5. ความสำคัญต่อประเทศชาติ การบริหารกิจการนักเรียนช่วยให้ประเทศชาติได้พลเมืองที่เพียบพร้อมด้วย ปัญญาธรรม สามัคคีธรรม และคารวธรรม ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนักเรียนในการบริหารกิจการนักเรียนให้ความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียนรายบุคคล ภายใต้การควบคุมดูแลของครู อาจารย์ ที่ใกล้ชิดอย่างเพียงพอ และช่วยให้ผู้เรียนรายบุคคลเติบโตตามปกติ เป็นผู้ใหญ่ที่มีทั้งภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน คือพลเมืองประเทศชาติที่พึงปรารถนา

หัสตินทร์ เซาวนปรีชา (2542) กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อนักเรียน การบริหารกิจการนักเรียนจะช่วยส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันของนักเรียนในโรงเรียน ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของนักเรียน ช่วยส่งเสริมสุขภาพนักเรียนทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ช่วยผ่อนคลายและช่วยแก้ปัญหา นักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถของตนจากการได้ร่วมกิจกรรม ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน ช่วยส่งเสริมทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความรู้สึกนึกคิดที่ต้งามตามวัฒนธรรมไทยให้กับนักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น เพราะได้นำความรู้มาฝึกปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความจริงของสังคม การอยู่ร่วมกันและเข้าใจความเป็นจริงในชีวิตดียิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ต่อโรงเรียน งานกิจการนักเรียนจะช่วยประสานประโยชน์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ โดยมีกิจกรรมนักเรียนเป็นสื่อกลางช่วยสร้าง

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยในการปกครองดูแลนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยที่ดีของโรงเรียน ช่วยปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนรักและผูกพันกับโรงเรียน ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมีกิจกรรมเป็นสื่อความสัมพันธ์ เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์โรงเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ช่วยให้การดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนประสบความสำเร็จมากขึ้น ช่วยให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ผลสำเร็จมากขึ้น เช่น การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน งานส่งเสริมสุขภาพอนามัยชุมชน เป็นต้น

นักเรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมและควบคุมให้นักเรียนให้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเรียนรู้จากบุคคลเรียนรู้ซึ่งกันและกันมีเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น
3. ส่งเสริมและควบคุมพลังความคิด พลังกายส่วนเกินที่นักเรียนมีอยู่ให้สามารถใช้ในทิศทางที่ถูกต้องและควรจะเป็น
4. ส่งเสริมให้นักเรียนเจริญงอกงามเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายสติปัญญา สังคมและอารมณ์
5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกร่วม มีความเป็นเจ้าของในการบริหารสถาบัน
6. ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่อาชีพรอกนอกเหนือจากงานอาชีพหลักที่เรียนในห้องเรียน
7. ส่งเสริม และกระตุ้นให้นักเรียนบูรณาการการเรียนรู้ในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
8. ส่งเสริมความถนัด ความสนใจ และความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
9. ส่งเสริมบรรยากาศความเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการศึกษา
10. ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน
11. ส่งเสริมจรรยาบรรณอันดีในสังคมและเทิดทูนวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ
12. ช่วยประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถาบันและชุมชน
13. ส่งเสริมการใช้เวลาว่างของนักเรียนให้เกิดประโยชน์

จากความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข เป็นงานที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตาม

ความเหมาะสมและความแตกต่างของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขอข่วยการบริหารงานกิจการนักเรียน

ขอข่วยของการบริหารกิจการนักเรียนจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการนักเรียน จากนักวิชาการหลายท่านมานำเสนอเพื่อกำหนดขอข่วยของกิจการนักเรียนไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียน ดังนี้

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554) ได้สรุปขอข่วยงานกิจการนักเรียนเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ 4 หัวข้อ ได้แก่

1. การจัดทำทะเบียนประวัติ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนตั้งแต่ก่อนเข้าเรียนสิ่งที่ควรจะทำ ได้แก่ การจัดทำเขตบริการ การรับนักเรียน และการทำทะเบียนนักเรียนหรือทะเบียนนักเรียน
2. การปกครองนักเรียนและวินัยในโรงเรียน การที่นักเรียนกระทำตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจเห็นคุณค่าที่เกิดจากการปฏิบัติ อันจะนำมาซึ่งความสุขความเสมอภาคแก่สมาชิกทุกคนในสังคม
3. การจัดการบริการต่าง ๆ เช่น บริการแนะแนว บริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย บริการอาหารกลางวัน บริการด้านความปลอดภัย
4. การจัดกิจกรรมนักเรียน เช่น ห้องสมุด การแนะแนว สุขภาพและการตรวจร่างกาย อาหารกลางวัน ความปลอดภัย รถรับ-ส่งนักเรียน การกีฬา การประชุม สภานักเรียน ชุมนุม สิ่งตีพิมพ์ นิทรรศการ การแสดงละครและดนตรี การทัศนศึกษา การสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542) ได้แบ่งงานกิจการนักเรียนออกเป็น 4 งาน ประกอบด้วย

1. งานด้านปกครองและวินัยนักเรียน ได้แก่ งานระเบียบวินัย การวางตน ความประพฤติ การแต่งกายของนักเรียน
2. งานด้านบริการและสวัสดิการ ได้แก่ งานบริการแนะแนวและการจัดหางาน การบริการสุขภาพอนามัย งานบริการสันตนาการและพักผ่อนหย่อนใจ งานบริการด้านความปลอดภัย หอพัก ทุนการศึกษา
3. งานด้านกิจกรรม ได้แก่ การจัดสโมสรนักเรียน สภานักเรียน ชมรมและชุมนุม
4. งานด้านเสริมวิชาการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมลูกเสือ การสอนเสริม

ในหลักสูตรพิเศษและโครงการต่าง ๆ เป็นต้น

ทรงพระชนม์ เลี้ยงรักษา (2556) ได้กำหนดขอบข่ายการจัดกิจการนักเรียนออกมา

6 ประการ ดังนี้

1. งานสำมะโนนักเรียน
2. งานรับและลงทะเบียนนักเรียน
3. งานกิจกรรมนักเรียนเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด
4. งานบริการและสวัสดิการนักเรียน
5. งานวินัยและความประพฤตินักเรียน
6. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปณิธิกฤษฎี เลิศล้ำ (2555) ได้กำหนดขอบข่ายของการจัดกิจการนักเรียนออกมา

4 ประการ ดังนี้

1. ด้านงานบริการ
2. ด้านงานปกครอง
3. ด้านงานแนะแนว
4. ด้านกิจกรรมนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนต้องครอบคลุมงาน 5 ประการ ดังนี้

1. การบริการด้านสุขภาพอนามัย
2. การบริการอาหารกลางวัน
3. การบริการแนะแนว
4. การบริการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน
5. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
6. การจัดกิจกรรมวันสำคัญ
7. การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
8. การจัดกีฬาภายใน
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

10. การรับนักเรียน
11. การทัศนศึกษา

12. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

13. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

อภิรักษ์ ภูผาดาว (2559) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนต้องครอบคลุมงาน 6 ประการ ดังนี้

1. งานกิจกรรมนักเรียน
2. งานบริการและสวัสดิการนักเรียน
3. งานแนะแนว
4. งานปกครองและระเบียบวินัย
5. งานสุขภาพอนามัยนักเรียน
6. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

อนุรักษ์ ลาวิลาศ (2562) ได้กำหนดขอบข่ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนออกมา

6 ประการ ดังนี้

1. งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
2. งานป้องกัน แก้ไข ปัญหายาเสพติด
3. งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
4. งานแนะแนว
5. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. งานสุขภาพอนามัยนักเรียน

นฤมล จันทร์เขียว (2560) ได้กำหนดขอบข่ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนออกมา

5 ประการ ดังนี้

1. งานส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน
2. งานส่งเสริมกิจกรรมแนะแนว
3. งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
4. งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
5. งานส่งเสริมระเบียบวินัยนักเรียน

คู่มือการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (2561) ได้กำหนดขอบข่ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนออกมา 7 ประการ ดังนี้

1. งานส่งเสริมการป้องกัน แก้ไข ปัญหายาเสพติด
2. งานส่งเสริมการปกครองนักเรียน
3. งานส่งเสริมกิจกรรมแนะแนว
4. งานส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน
5. งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
6. งานส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

พจนานุกรมศัพท์ ชีวะ

คู่มือการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 10 (2560) ได้กำหนดขอบข่ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนออกมา 7 ประการ ดังนี้

1. งานส่งเสริมการปกครองนักเรียน
2. งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
3. งานส่งเสริมกิจกรรมแนะแนว
4. งานส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน
5. งานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
6. งานส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. งานส่งเสริมการป้องกัน แก้ไข ปัญหายาเสพติด

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของงานกิจการ
นักเรียนสรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียนที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปและเป็นหลักใหญ่ ๆ สำคัญ ๆ
ซึ่งกรอบที่ได้มาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความถี่เริ่มต้น 5 ข้อ ขึ้นไปได้ออกมา 6 งาน ดังนี้
งานการปกครองและระเบียบวินัยนักเรียน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานแนะแนว งานบริการ
สุขภาพอนามัยนักเรียน งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
ส่วนข้อที่มีความถี่ต่ำกว่า 5 ข้อจะเป็นหน่วยย่อยในงานหลัก 6 งาน

การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนนั้นทำโดยการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม
นักเรียน จัดการปกครองและฝึกอบรมแบบประชาธิปไตย การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ทำกัน
อยู่โดยทั่วไปนั้นใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี เช่น การบรรยาย การสาธิต การปฏิบัติการทดลอง การแสดง
บทบาทสมมติ การแสดงละคร ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้
ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวหากได้แก้ไขเพิ่มเติม
หรือปรับปรุงอีกเล็กน้อย โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการเรียนการสอนก็จะช่วยเสริมสร้าง
คุณลักษณะต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกหลายประการ เช่น ต้องการสร้างคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตย
จากการสอนเรื่อง “ชีวิตในบ้าน” ก็สามารถปลูกฝังได้ เช่น ถ้าจะทำให้เด็กมีความรู้เรื่อง
การจัดบ้าน และใช้บ้านเป็นสถานที่ฝึกฝนนักเรียนให้ทำงานร่วมกับคนอื่นเป็น ครูก็จำเป็นต้องจัดให้
นักเรียนเป็นกลุ่ม มอบงานให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติ เช่น บางกลุ่มจัดครัว บางกลุ่มจัดห้องนอน บางกลุ่มจัด
บริเวณบ้าน ฯลฯ เมื่อนักเรียนได้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มในเรื่องเกี่ยวกับบ้านดังกล่าว บ้านก็จะเป็นสื่อ
เป็นสถานที่ฝึกฝนการทำงานร่วมกับคนอื่น ฝึกฝนวิธีการจัดและดูแลรักษาบ้านโรงเรียนส่วนมากได้ฝึก
ให้นักเรียนรับผิดชอบ กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอยู่แล้ว เช่น การทำความสะอาดห้องเรียน

บริเวณโรงเรียน การดูแล ห้องสมุด การบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ การรักษาความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วม บางโรงเรียนจัดเวร บางโรงเรียนจัดในรูปแบบคณะกรรมการกรรมการควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน อีกที่หนึ่ง ครูจะเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดการเริ่มจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ให้เป็นรูปแบบของการทำงานแบบประชาธิปไตย จากสิ่งที่มีอยู่แล้วนี้จะทำได้ง่ายขึ้น นักเรียนส่วนมาก รู้หน้าที่ที่ต้องทำอยู่แล้ว เพียงแต่ยังขาดการดำเนินงานในรูปของประชาธิปไตยเท่านั้น การที่จะให้องค์กรใด ๆ ดำเนินในรูปของประชาธิปไตยนั้นสิ่งที่จะต้องทำอยู่เรื่องหนึ่งก็คือ ผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้นต้องดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย หรือมีคุณลักษณะอันเป็นลักษณะประชาธิปไตย (ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์, 2545)

ความหมายของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

Mork (1967) ได้เสนอแนะการจัดประชาธิปไตยในโรงเรียนแบบใหม่ สรุปได้ว่า

1. การทำงานและการเรียนต้องเป็นไปตามธรรมชาติห้องเรียนจัดตามความเหมาะสม ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกัน
2. ครูต้องทำความเข้าใจกับนักเรียน เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และให้นักเรียนยินยอมก่อน โดยจัดให้เหมาะสมกับวัย
3. ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการให้คำแนะนำ การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสม ตามโอกาส ขอบเขตและระดับความสนใจความสามารถของตน
4. ให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นตามความสนใจและความสามารถของตน
5. จัดประสบการณ์ของประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้ง การทำงานเป็นกลุ่ม การยอมรับการตัดสินใจของผู้แทน การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล
6. แบ่งความรับผิดชอบให้นักเรียนดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน และรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน โดยจัดทั้งรายบุคคล และร่วมกันเป็นกลุ่ม

Jarolimek (1967) กล่าวถึงการสอนประชาธิปไตยในโรงเรียนว่า นอกจากจะอบรมนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อประชาธิปไตยแล้ว ยังต้องฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ทักษะที่ต้องฝึกหัดได้แก่

1. ทักษะทางสังคม คือ การรู้จักทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบ การยอมรับในสิทธิของผู้อื่น
2. ทักษะทางการทำงาน เช่น การตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล การเขียนการรายงาน การพูดในกลุ่ม
3. ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ได้แก่การร่วมมือกันวางแผนและตัดสินใจ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ตลอดจนการประเมินผลการทำงานของกลุ่ม

4. ทักษะทางปัญญา ได้แก่การรู้จักคิด การใช้และประยุกต์เหตุผลสำหรับ
การแก้ปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)
พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยไว้ ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริม สิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภาควิชาใน ความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 24 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อ 2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

ข้อ 3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น

ข้อ 4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา นักเรียนจะต้องเคารพครูบาอาจารย์ตลอดจนเพื่อนนักเรียนด้วยกัน

สาโรช บัวศรี (2528) ได้เสนอแนะวิธีที่ครูผู้สอนควรปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนไว้ ดังนี้

1. การมีความเคารพซึ่งกันและกัน (คารวธรรม) หมายถึง ทุกคนจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งกาย วาจา และความคิด เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นที่ไม่ล่วงละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่มีอยู่อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบของสังคม และเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมถึงการเคารพในสถาบันหลักที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นต้น

2. มีการแบ่งปัน ร่วมงาน และประสานงานกัน (สามัคคีธรรม) ได้แก่ การทำงาน ร่วมกันตามความถนัดของตนเองด้วยความสมัครใจ มีการร่วมมือและประสานประโยชน์ตามแผนที่ กำหนดไว้ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

3. หลักการพิจารณาวินิจฉัยหรือตัดสินในการกระทำใด ๆ (ปัญญาธรรม) แนวการปฏิบัติตนในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเน้นพฤติกรรมหลัก 3 ประการ ตามแนวคิดของ สาโรช บัวศรี ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรม ได้แก่

3.1 ปัญญาธรรม คือ การรู้จักใช้ปัญญาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว รู้จักการใช้ เหตุผล และวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ พฤติกรรมสำคัญ เช่น มีวิธีคิดบนพื้นฐานแห่ง เหตุผล มีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ คิดเป็นแก้ปัญหาเป็นมีคุณธรรมทางศาสนา

3.2 คารวธรรม คือ การเคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และความเห็น ของผู้อื่น จึงต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งกาย วาจา ใจ พฤติกรรมสำคัญ ได้แก่ การเคารพสิทธิ มนุษยชน การมี ระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย การเคารพกฎกติกาของสังคม เป็นต้น

3.3 สามัคคีธรรม คือ การรู้จักใช้ความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่ เพื่อการร่วมมือ กันทำงานกับหมู่คณะ เพื่อประโยชน์สุขของสังคม พฤติกรรมสำคัญ เช่น การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน สังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และการทำงาน เป็นหมู่ คณะในรูปแบบที่หลากหลายบนพื้นฐานประชาสังคม

บรรจง ชูสกุลชาติ (2534) ได้เสนอแนวคิดและแนวปฏิบัติในการส่งเสริม ประชาธิปไตยให้นักเรียนในโรงเรียน อาจทำได้ดังนี้

1. ในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียน ครูและ นักเรียนต้องร่วมมือกันคิดพิจารณา และร่วมกันกระทำให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างเรียบร้อย รวดเร็ว และเกิดประโยชน์ร่วมกัน

2. ในกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรมทั้งในและ นอกโรงเรียน ครูจะต้องให้นักเรียนฝึกรับผิดชอบด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนสามารถเป็นคนที่พึ่งตนเองได้

3. ทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นต้องไม่แยกครูกับศิษย์ ให้ถือว่าเป็นการฝึกรับผิดชอบตนเอง ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

4. การสอนและการจัดกิจกรรมทุกอย่างต้องชี้แนะให้ร่วมกันคิดไปในแนวทางที่ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนเสมอ ไม่ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันว่าใครเก่งกว่าใคร แต่ให้วัดคุณค่าผลงานของหมู่คณะมากกว่าผลงานของบุคคล ซึ่งก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

5. ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนได้พูด มากกว่าครู แต่ต้องเน้นให้พูดแต่ความจริง มีประโยชน์ เสริมสร้างความสามัคคี พูดในสิ่งที่พิสูจน์ได้

และทุกคนยอมรับได้ เป็นการฝึกรอบรมให้นักเรียนพูดเป็น พูดดี มีประโยชน์ ซึ่งเป็นการพูดเพื่อ ประชาธิปไตย

6. การจัดการสอนและกิจกรรมทุกกิจกรรม ต้องเป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดความ สงบสุขให้นักเรียนให้สร้างสรรค์ผลงานด้วยความคิดและความเข้าใจของตนมากกว่าลอกเลียนแบบ ผลงานของผู้อื่น

สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) ได้เสนอแนะการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. บทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนที่มีบทบาทหน้าที่ในการ เอื้ออำนวยให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องมี ทักษะคิดและพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ เคารพในความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคน ยอมรับในความ แตกต่างที่หลากหลายของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย บุคลิกภาพสติปัญญาและอารมณ์ รู้จักประสาน ประโยชน์ โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ใช้เหตุผลและปัญญาในการแก้ไขปัญหา และ ความขัดแย้ง รวมทั้งควรได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมเด็กที่จำเป็นต้องแก้ไขหรือพัฒนาคุณลักษณะ ประชาธิปไตยในขณะที่ยังดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้หรือในการดำเนินชีวิต ทั้งใน/นอกห้องเรียน และในโรงเรียนด้วย เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการประชาธิปไตยให้ผู้เรียนหรือนำมาใช้ปรับปรุงแก้ไข กิจกรรม การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีเจตคติ ค่านิยม และศรัทธา การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับวัยวุฒิของผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่นเกมและการสังเกตการณ์เล่นตามกฎกติกา การฟังนิทานและร่วมแสดงความคิดเห็น แสดงบทบาทสมมติและร่วมอภิปราย วาดภาพ เล่าเรื่องจากภาพ เขียนบรรยายโดยเสรี สร้างแผนผัง ความคิด จัดนิทรรศการ ประกวดผลงาน สำรวจสภาพปัจจุบันของห้องเรียน โรงเรียน ตลาด ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ การทำโครงการ การศึกษาเอกสารและตอบประเด็นคำถาม การวิพากษ์ การวิจารณ์ข่าวสาร ข้อมูล และการฝึกปฏิบัติ ฝึกการวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่าง ๆ

จากความหมายการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง การจัดการกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางประชาธิปไตย มีศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข และครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการออกแบบ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน

ความหมายการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2535) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นนอกเวลาเรียน และนอกเหนือจากหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนในเวลาปกติ ด้วยความสมัครใจของนักเรียนเอง และความช่วยเหลือของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับกันว่า การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั้นต้องอาศัยกิจกรรมนักเรียน เพราะจะช่วยเสริมความรู้ความสามารถทางวิชาการ ช่วยแก้ปัญหาการปกครอง ช่วยให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ทำให้นักเรียนมีโอกาสทำงานที่ตนถนัดและสนใจ ทำให้เป็นพลเมืองดีในระบอบ ประชาธิปไตย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการทำงานร่วมกัน ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับโรงเรียนตลอดจนโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2555) กล่าวถึงการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน ประถมศึกษา หากโรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยได้อย่างจริงจัง ได้ผลแล้ว คาดหวังว่านักเรียนจะมีพฤติกรรมประชาธิปไตย 3 ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการวาระธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้จากการมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยเหลือการทำงานอย่างมีความสุข ปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัด รับผิดชอบในการทำงานทุกอย่าง รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นเสมอ คำนึงถึงประโยชน์ของกลุ่มหรือของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เคารพเชื่อพ่อแม่ครูอาจารย์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวิถีชีวิตประชาธิปไตยนั้นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาทดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย โดยใช้กระบวนการกลุ่มทุกกลุ่มประสบการณ์/รายวิชาและจัดให้มีการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2. บทบาทของครูก่อนทำการสอนทุกครั้ง ครูจะต้องเตรียมศึกษาเนื้อหาวิชาตามกลุ่มประสบการณ์รายวิชา เพื่อวางแผนการสอนในแต่ละครั้ง กิจกรรมทุกกิจกรรมให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการทำงานกลุ่ม โดยครูจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา เพื่อแสวงหาความรู้และเพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ โดยมีครูเป็นผู้คอยดูแลให้คำแนะนำ ช่วยเหลือให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมไปจนประสบผลสำเร็จ และร่วมเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ครูจะต้องเตรียมการสอนโดยคำนึงถึง

- 2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง
- 2.2 เนื้อหาวิชาตามกลุ่มประสบการณ์/รายวิชา
- 2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.4 การทำงานกลุ่มของนักเรียน
- 2.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. บทบาทของนักเรียน นักเรียนจะต้องแสดงออกในลักษณะของผู้ทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยการวางแผน การปฏิบัติจริงและการฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เมื่อพิจารณาถึงบทบาทของครูและนักเรียนแล้วจะเห็นว่า องค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย คือ การฝึกฝนให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ด้วยวิธีการกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมประชาธิปไตยให้นักเรียนได้มากที่สุด กลุ่มใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย การสร้างเสริมวิถีประชาธิปไตย หรือการฝึกฝนให้นักเรียนมีคารวะธรรม สามัคคีธรรมและปัญญาธรรมนั้น สามารถสอดแทรกไปในกลุ่มประสบการณ์/รายวิชาใด ๆ ก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอากระบวนการกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทั้งด้านเนื้อหาวิชาและด้านคุณลักษณะทั้ง 3 ด้าน การสอนเรื่องใดหรือกลุ่มวิชาใดก็ตาม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรกำหนดเป้าหมายแล้วนำมาสร้างเงื่อนไขของกลุ่มเพื่อนำเอาไปสอน อาจเรียกว่าข้อกำหนดหรือข้อตกลงก็ได้พร้อมกับสร้างระบบหรือวิธีการควบคุมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น

จากลักษณะ 3 ประการนั้น ผู้ที่จะมีคุณลักษณะใดจะต้องรู้และเข้าใจคุณลักษณะนั้นนั้นพอที่จะปฏิบัติแล้วจึงปฏิบัติซึ่งถือได้ว่ามีคุณลักษณะนั้น ๆ แล้ว แต่การปลูกฝังคุณลักษณะบางอย่างก็เป็นเรื่องยาก ต้องใช้เวลานานและถ้าครูดคิดว่าจะสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของคุณลักษณะนั้น ๆ อย่างดีก่อนแล้ว นักเรียนจะปฏิบัติเองก็จะไม่ประสบผลสำเร็จและอาจล้มเหลวได้โดยเฉพาะในนักเรียนชั้นต้น ๆ ควรฝึกปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับการให้ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของคุณลักษณะ ช่วยชี้แนะให้นักเรียนเข้าใจโดยใช้การควบคุมมาช่วยจะให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามคุณลักษณะข้อนั้น ๆ ไปก่อนอีกสักระยะหนึ่งนักเรียนจะเข้าใจเอง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยมีกิจกรรมดังนี้คือ โรงเรียนต้องจัดวิชาเลือกที่หลากหลาย ส่งเสริมให้โรงเรียนใช้หลักสูตรท้องถิ่น มีกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายซักถาม การโต้วาที การฝึกเขียนและวิจารณ์คำโฆษณา การจัดทำสมุดภาพ การจัดป้ายนิเทศ โดยให้ผู้เรียนรับผิดชอบ การใช้บัตรสั่งงาน โดยครูต้องดูแลให้คำปรึกษานักเรียน ให้นักเรียนได้อยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และปฏิบัติต่อกันฉันมิตร ให้ความรัก ความเมตตา เอาใจใส่และเป็นกันเองกับนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและกลุ่มและให้ข้อมูลย้อนกลับการสอนของครู

องค์ประกอบของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2554) กำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนไว้ 6 กิจกรรม และ 1 บทบาท ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม
2. กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน
3. กิจกรรมการสอนข่าวและเหตุการณ์
4. กิจกรรมอาหารกลางวัน
5. กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
6. กิจกรรมทำความสะอาดอาคารสถานที่และบทบาทของโรงเรียนในการสร้าง

เสริมประชาธิปไตยในชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถานศึกษาไว้ว่า การสร้างคุณลักษณะวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยในสถานศึกษาต้องคำนึงถึงอุดมการณ์ประชาธิปไตยโดยยึดหลัก 3 ประการ คือ สันติภาพ สันติสุขและเสรีภาพ โดยกระทำไปพร้อมกันไปในจุดต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดการองค์การบริหารให้เป็นประชาธิปไตยขององค์กรที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยควรเป็นไปดังนี้

1.1 ผู้บริหาร ผู้บริหารมีฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบายมีอำนาจสั่งการควบคุมดูแลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปได้อย่างเรียบร้อย สามารถให้ความเสมอภาคและเป็นธรรมแก่บุคลากรของสถานศึกษาได้ในฐานะผู้บริหารดังกล่าว ผู้บริหารจึงมีบทบาทเป็นผู้จัดการให้งานดำเนินไปสู่เป้าหมายและเป็นผู้ร่วมงานที่จะประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก ตลอดจนร่วมแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องต่าง ๆ ด้วยครูอาจารย์และบุคลากรอื่นในสถานศึกษาต่างมีฐานะเป็นหัวหน้างานทำหน้าที่ผู้บริหารระดับหนึ่งและเป็นผู้ร่วมงานที่ต้องประสานความร่วมมือกันด้วย บุคลากรทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษา ไม่วางเฉยต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ให้ความสำคัญแก่ผู้อื่นตามโอกาสอันสมควร เป็นต้น

1.2 การบริหารสถานศึกษา การจัดหน่วยงานหรือองค์กรในสถานศึกษาควรจะเป็นไปตามนโยบายและแบบแผนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แต่ให้ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา โดยลักษณะการจัดงานที่เป็นประชาธิปไตย

2. การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยหลักสูตรทุกหลักสูตรในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ต้องมีจุดหมายเนื้อหาและกระบวนการที่สร้างเสริมคุณลักษณะประชาธิปไตย การจัดหลักสูตรเนื้อหาวิชาเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ผู้สอนปลูกฝัง

อุดมการณ์ประชาธิปไตยได้ตามความเหมาะสม กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยนั้น ครู อาจารย์ ผู้สอนทุกรายวิชาจะต้องมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นแบบอย่างของผู้มีหัวใจเป็น นักประชาธิปไตยแก่ศิษย์และผู้อื่นได้ ควรยึดหลักและวิธีการสอนที่เป็นประชาธิปไตยทั้งรายวิชาที่มี เนื้อหาประชาธิปไตยโดยตรงและวิชาอื่น ๆ โดยเน้นพฤติกรรมของนักศึกษาให้มีกิจกรรมในชั้นเรียน ตามหลักประชาธิปไตยคือ เสรีภาพ สันติสุขและสันติภาพ เป็นการปลูกฝังคุณธรรมในด้านความมีวินัย การเคารพสิทธิของบุคคลความรับผิดชอบและความสามัคคีดังนี้

2.1 เคารพกฎระเบียบข้อบังคับให้ยึดหยุ่นได้ตามสถานการณ์

2.2 ให้โอกาสนักศึกษาแสดงความคิดเห็นประเมินผลงานของตนเองของกลุ่ม และของครูผู้สอนได้ด้วย

2.3 ให้มีการตัดสินใจโดยยึดเสียงข้างมากและเคารพเสียงข้างน้อยโดยยึดหลัก

เหตุผล

2.4 สนับสนุนให้ให้นักศึกษาได้ทำงานกลุ่มตามบทบาทอย่างเสมอภาคและ

ด้วยความเป็นมิตร ครูอาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างสนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียน นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติโดยเสียสละอุทิศ กำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาหรือกำลังทรัพย์สร้างสรรค์สังคม รวมทั้งการให้ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและกติกากำหนดไว้ มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่า ส่วนตน ควรมีคุณลักษณะ คือ 1) มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 2) มีความรับผิดชอบดี 3) มีเหตุผลดี 4) รู้จักเสริม และให้กำลังใจแก่ผู้อื่น 5) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 6) มีความเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น 7) มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ 8) ใฝ่ต่อการรับรู้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้โดยง่าย

3. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย การเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่จะให้ผลจริงได้นั้นจำเป็นต้องมีการฝึกทักษะให้เชี่ยวชาญ แม้จะเป็น การเรียนในวิชาพื้นฐานที่จะให้ผลสัมฤทธิ์จริงจึงต้องมีการปลูกฝังให้เป็นนิสัยโดยการปฏิบัติ ซึ่งการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาควรดำเนินการดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปลูกฝัง เยาวชนของชาติให้มีคุณภาพ ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.2 การจัดกิจกรรมเพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรมของไทย เพื่อรักษา ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยให้คงอยู่สภาพรสไป

3.3 การจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนนักศึกษา เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มให้พัฒนาตนเองพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

3.4 การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา เคารพกฎข้อบังคับของการแข่งขันกีฬา ให้รู้จักแพ้ รู้จักชนะ รู้จักอภัย เคารพสิทธิของตนเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นและปลูกฝังความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา

3.5 การจัดกิจกรรมสุนทรียะ เพื่อให้เกิดการรับรู้และซาบซึ้งในความงาม ช่วยกล่อมเกลาจิตใจ เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3.6 การจัดกิจกรรมด้านอาสาพัฒนาและบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา รู้จักคิดวางแผนจัดทำโครงการ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจและการวิจัย ตามความต้องการของประชาชนและชุมชนเป็นหลัก

3.7 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาจัดตั้งกลุ่มกิจกรรม ตามรูปแบบการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งมีนโยบายวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานตามหลัก ประชาธิปไตย โดยสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางและวิธีการสนับสนุนต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) กล่าวไว้ว่า เพื่อให้การจัดการ เรียนการสอนให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะตามหลักการประชาธิปไตย จึงกำหนดแนวทางดำเนินการไว้ ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

1.1 การจัดรายวิชาเลือกที่หลากหลาย เพื่อสนองความถนัดความสามารถ และความสนใจของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นใช้อย่างกว้างขวาง ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

1.2 การมุ่งเน้นการสอนตามเนื้อหาประชาธิปไตย ซึ่งหลักสูตรกำหนดไว้ใน กลุ่มสังคมศึกษาทั้งในรายวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี

2. การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ครูผู้สอน ทุกรายวิชาควรตระหนักถึงบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย แม้ว่าจะสอนในรายวิชาที่ไม่มีเนื้อหาประชาธิปไตยก็ตาม โดยคำนึงถึงการสร้างเสริมพฤติกรรมของ นักเรียนตามหลักประชาธิปไตยในเรื่อง หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการยึดเสียงข้างมาก หลักเหตุผลและหลักภราดรภาพ เช่น

2.1 ดูแลให้คำปรึกษานักเรียนในการทำงานกลุ่มให้สามารถปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ เช่น เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นประธาน เลขานุการหรือสมาชิกกลุ่ม ครูก็ดูแลให้นักเรียนทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ครบถ้วนและผลัดเปลี่ยน หมุนเวียนให้นักเรียนได้ทำหน้าที่ประธานเลขานุการและสมาชิกกลุ่มอย่างทั่วถึง

2.2 มีการตัดสินใจโดยยึดถือเสียงข้างมาก เช่น เมื่อเกิดกรณีความเห็นไม่ตรงกันระหว่างครูกับนักเรียน หรือนักเรียนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับบุคคลอื่น ก่อนการตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ครูควรรับฟังเหตุผล หรือความคิดเห็นของคู่กรณีก่อนเสมอ

2.3 มีการตัดสินใจโดยยึดถือเสียงข้างมาก เช่น เมื่อกลุ่มมีการอภิปรายในประเด็นที่เป็นข้อคิดเห็น ซึ่งยังไม่มีข้อยุติและได้มีการอภิปรายแสดงเหตุผลอย่างรอบคอบ แล้วก็ยังสามารถชี้มติเสียงข้างมากตัดสินใจ แต่หากได้มีการอภิปรายจนสามารถหาข้อยุติด้วยความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ก็จะเป็นมติเสียงข้างมากที่ดีที่สุด แต่พึงหลีกเลี่ยงการใช้เสียงข้างมากในประเด็นที่เป็นข้อเท็จจริง

2.4 ดูแลให้นักเรียนได้อยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน และปฏิบัติต่อกันฉันมิตร โดยไม่คำนึงถึงฐานะ อาชีพของผู้ปกครอง หรือจุดเด่น จุดด้อยของแต่ละคน ตามหลักภราดรภาพ

2.5 ให้ความรัก ความเมตตา ความเอาใจใส่ และความเป็นกันเองกับนักเรียนอย่างทั่วถึง

2.6 มีการยึดหลักเกณฑ์ กติกา ที่กำหนดด้วยความเสมอภาค และยึดหยุ่นได้ตามเหตุผลและสถานการณ์ที่จำเป็น เช่น ในการสอนวิชาพละนามัย ครูผู้สอนอาจตั้งเกณฑ์ไว้ว่า นักเรียนต้องกระโดดสูงได้ไม่น้อยกว่า 100 เซนติเมตร จึงจะผ่านรายวิชานี้และปฏิบัติกับนักเรียนทั่วไปโดยยึดเกณฑ์ดังกล่าว แต่ถ้าหากนักเรียนในชั้นคนใดคนหนึ่งมีสภาพร่างกายที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น อ้วน น้ำหนักมากเกินไป จนไม่สามารถกระโดดสูงได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูผู้สอนก็สามารถลดเกณฑ์ลงมาตามความเหมาะสมเฉพาะรายได้

2.7 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่ม เช่น ในวิชาวาดเขียน การตรวจคะแนนผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ครูอาจนำผลงานของนักเรียนทุกคนมาติด แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนให้คะแนนผลงานเหล่านั้น เป็นต้น

2.8 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลย้อนกลับในการสอนของครู ซึ่งนอกจากจะเป็นกระจกเงาส่องตนเองแล้ว ยังเป็นการแสดงความในกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วย เช่น ครูอาจมีแบบสอบถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีต่อพฤติกรรมการสอนของตนเอง หรือถามความรู้สึกของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการด้วยกิริยาท่าทาง และความรู้สึกที่เป็นกันเอง ฯลฯ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2557) กล่าวว่า การพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดแก่นักเรียน จะปลูกฝังที่โรงเรียนและที่บ้านยังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะว่าเด็กในชีวิตของเขาจะต้องมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนอยู่เสมอ และบุคคลในชุมชนควรจะต้องมีบทบาทเพื่อให้การช่วยเหลือ ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้เข้าใจและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี
2. ในการทำงานต้องยึดหลักการทำงานเป็นกลุ่ม
3. ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ โครงการ

สหกรณ์ในชุมชน โครงการฝึกฝนอาชีพ การจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้เสนอการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เป็นประชาธิปไตยจะช่วยเสริมบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีเปรียบเสมือนครูที่พูดไม่ได้ที่มีอิทธิพลในการเสริมสร้างความคิดจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี หากมองโดยภาพรวมแล้วอาจจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่คำนึงถึงความสะอาด สดชื่น ร่มรื่น สวยงาม มีชีวิตชีวา มีความสร้างสรรค์ สะดวกสบายต่อการใช้สอย มีความปลอดภัย คุ้มค่า และเกิดประโยชน์

1. การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพควรอยู่ภายใต้หลักการของการร่วมคิดร่วมทำ เพราะนอกจากจะได้ซึ่งทางเลือกหลาย ๆ วิธี จากบุคคลหลาย ๆ คนแล้ว ยังเสริมสร้างความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจวางแผน ดูแลบริเวณโรงเรียน อาคารสถานที่ ภายใต้คำแนะนำของครูอาจารย์

2. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมเสริมทางการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวาอย่างเป็นประชาธิปไตย เช่น การจัดกิจกรรมอภิปราย ตอบปัญหา นิทรรศการ เชิญวิทยากร มาบรรยายให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตย การจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ครูให้ความรัก ความเมตตา และปฏิบัติกับนักเรียนเสมอต้นเสมอปลาย

3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหารการจัดการ เช่น การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เช่น

- 3.1 บุคลากรมีความเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทาย ปราศรัยด้วยความ เป็นมิตรไมตรีที่ดีต่อกัน

- 3.2 บุคลากรมีโอกาสพบปะสังสรรค์หรือรวมกลุ่มทำกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ ทั้งในและนอกสถานที่

- 3.3 บุคลากรให้ความเคารพ ยอมรับในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน

- 3.4 มีความจริงใจ มีเกียรติ และประสานประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ด้วยความยุติธรรม

3.5 บุคลากรยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเป็นທີ່ปรึกษาของกันและกัน

3.6 บุคลากรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันด้วยความเต็มใจ

3.7 มีการยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีความสามารถ ฯลฯ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ได้แก่ การจัดบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่คำนึงถึงความสะอาด สดชื่น ร่มรื่น สวยงาม มีชีวิตชีวา มีความสร้างสรรค์ สะดวกสบายต่อการใช้มีความปลอดภัยคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ 2) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมเสริมทางการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน การสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ และ 3) สภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ เช่น การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรโรงเรียนการใช้เหตุผล อภิปรายข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้แนะนำและให้คำปรึกษา

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ เรื่ององค์ประกอบประชาธิปไตยในโรงเรียน ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบของประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ส่งเสริมให้บุคคลดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยประกอบด้วย หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา ดังนี้

หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ประกอบด้วย 2 ส่วนย่อย รายละเอียด ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และบูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระ ได้แก่ จุดหมายหลักสูตรและจุดมุ่งหมายประชาธิปไตย กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เน้นหาประชาธิปไตยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมบูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในด้านการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การมีจิตสาธารณะ จิตอาสา การจัดการและหาทางออกที่เหมาะสม ด้านความขัดแย้งและความแตกต่างระหว่าง บุคคล และโครงสร้างรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระบูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ จัดทำคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย จัดกิจกรรมการเรียนรู้

การสอนเพิ่มเติมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรลูกเสือ เนตรนารี และหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา ประกอบด้วย

3 ส่วนย่อย รายละเอียด ดังนี้

1. จัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย และกิจกรรมแสดงออกถึงความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มโซน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวรคอยควบคุมดูแลความสะอาดพื้นที่ของห้องเรียน นำผลการดำเนินการรายงาน หน้าเสาธง กิจกรรมการปกครองตนเอง เป็นการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของนักเรียนด้วยกันเองในทุกด้าน ตลอดการเป็นอยู่ในโรงเรียน จัดกิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนตอนเช้า หลังการปฏิบัติงานของกลุ่มปฏิบัติงานเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณ ร้อง เพลงปลุกใจต่าง ๆ และเพลงที่แสดงออกถึงความรักในสถาบัน รายงานผลการทำความสะอาดตามกลุ่มโซน ห้องเรียน การปกครองตนเอง การแสดงออกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนประมาณ 5 นาที ครูเวร สวัสดิการหรือผู้บริหารพบนักเรียนหน้าเสาธง (บอกกล่าวเล่าเรื่องดีเชิงบวก) ภายบริหารกิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน (สภานักเรียน) เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรม การคัดเลือกตัวแทนของตนเองด้วยวิธีการประชาธิปไตย การแบ่งงาน การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การออกแบบกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนตามความถนัด ความสนใจ และเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมของโรงเรียน เชื่อมประสานในลักษณะตัวแทนระหว่างนักเรียน ครู บุคลากร ผู้บริหาร คณะกรรมการนักเรียนหรือสภานักเรียนมาจาก 3 ส่วน คือ 1) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียนทั้งระบบ ตัวบุคคลหรือระบบพรรค 2) การแต่งตั้งจากโรงเรียนอาจจะเป็นตัวแทนห้องเรียน ตัวแทนชมรม 3) มาจากการสรรหาโดยการนำเสนอจากคณะครู นักเรียน นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่สร้างวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมนอกห้องเรียนที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถี ประชาธิปไตยและระบบประชาธิปไตย ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมอาหารกลางวัน กิจกรรม ห้องสมุด กิจกรรมผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัย กิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมชมรม ชุมนุม
3. กิจกรรมฝึกฝนประชาธิปไตยในห้องเรียน กิจกรรมฝึกฝนประชาธิปไตยในห้องเรียนตามการสัมภาษณ์ ได้แก่ กิจกรรมการปกครองในห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับ

เลือกทำหน้าที่ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียน ด้วยการสร้างระเบียบข้อตกลงของห้องเรียน และปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้กิจกรรมการเสนอข่าว และเหตุการณ์ ในการนำเสนอข่าวและ เหตุการณ์จะจัดไว้ในชั่วโมงโฮมรูม และกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือกลุ่มใหญ่ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาในบทเรียน สมาชิกภายในกลุ่มละ เก่ง ปานกลาง อ่อน และในการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อค้นคว้า อภิปราย ร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอยกำกับดูแล

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

DuFour (2004) ได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ว่า เป็นการรวมตัวของ บุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรวิชาชีพที่มีเป้าหมายชัดเจนในการรวมตัวกันเพื่อปฏิบัติภารกิจหรือ ทำกิจกรรมต่าง ๆ จนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโรงเรียน

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้ให้ความหมายชุมชนแห่งการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ ต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจรของการร่วมกันตั้งคำถาม และการทำวิจัยเชิง ปฏิบัติ เพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครูและนักการศึกษา

ฉัตรชัย ทองเจริญ (2556) ได้ให้ความหมายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การที่บุคคล บุคลากรในโรงเรียนที่สนใจแสวงหาความรู้ ถ่ายทอด สร้างองค์ความรู้ และใช้ประโยชน์ จากความรู้ ความเข้าใจใหม่ ๆ รวมทั้งผู้บริหารจัดการสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลภายใน โรงเรียน เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับบุคคล และการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การสรรหา การถ่ายโอนองค์ความรู้และบุคลากรในโรงเรียนต่างเรียนรู้วิธีเรียนรู้ด้วยกันอย่างต่อเนื่อง

จุลลี ศรีษะโคตร (2557) ได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ว่า เป็นการรวมตัวของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนา วิชาชีพ

วรลักษณ์ ชูกำเนิด, เอกรินทร์ สังข์ทอง และชวลิต เกิดทิพย์ (2557) ได้ให้ความหมาย ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครูและผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบ กัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ที่ครู เป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ดูแลสนับสนุนการเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพ ตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จ หรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิก

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในทางวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ที่ผู้บริหารจะคอยเป็นผู้สนับสนุนในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งต่อตนเองและต่อวิชาชีพ

องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ครุฑิต พุทธิโกษา (2554) กล่าวถึงองค์ประกอบชุมชนการเรียนรู้ ดังนี้

1. มีผู้นำที่ดี จะต้องมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ การประสานงานและการกระตุ้นให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
 2. มีกรรมการชุมชนที่มีจริยธรรมและมีการบริหารจัดการชุมชนที่ดี ต้องมีกรรมการชุมชนที่เข้มแข็ง มีความมุ่งมั่น มีคุณธรรมจริยธรรม บริหารงานโปร่งใส
 3. มีความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชน มีสมาชิกชุมชนที่มีคุณภาพและมีจิตสำนึก เพื่อส่วนรวมเข้ามาร่วมคิด ร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบในทุกกระบวนการ
 4. มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง จะต้องมีการเรียนรู้เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างชุมชนอย่างเสมอ
 5. มีศักยภาพความพร้อมในเรื่องพื้นฐานอาชีพ จะต้องมีความเข้มแข็งในการพึ่งพาตนเองและมีความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ จึงต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะความพร้อมในการประกอบอาชีพ โดยใช้ความรู้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดกรรมวิธีสิ่งใหม่หรือพัฒนาให้ดีกว่าเดิม
 6. มีการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี ต้องมีระบบการเก็บความรู้ ทั้งความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนและความรู้ภายนอกชุมชน รวมทั้งต้องรู้จักสร้างและนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ โดยเข้าใจได้ง่าย
 7. มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกชุมชน ต้องมีความร่วมมือในด้านทุนกิจกรรม วิชาการองค์ความรู้ การตลาด ฯลฯ มีการจัดการกลุ่มและเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพให้เกิดการพัฒนาอย่างเชื่อมโยง ประสานเกี่ยวเนื่อง ครอบคลุมการพัฒนาในทุกบริบท
- วิจารณ์ พานิช (2554) ได้สรุปว่าชุมชนการเรียนรู้มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่
1. ชุมชน หมายถึง การอยู่ร่วมกัน ความเป็นชุมชน มีเป้าหมายที่การอยู่ร่วมกัน
 2. เป็นสุข หมายถึง ความเป็นทั้งหมด ความเป็นปรกติ สมดุล บูรณาการของปัจจัยต่าง ๆ อย่างน้อย 8 ด้าน ได้แก่ ชีวิต สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศาสนธรรม ครอบครัว และชุมชน
 3. การเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนนั้น ๆ ผ่านการปฏิบัติ

4. การสร้างเสริม หมายถึง การเข้าไปเอื้ออำนวย ส่งเสริม เสริมพลัง (Empower) ไม่ใช่เข้าไปสอนหรือถ่ายทอดความรู้

ทั้ง 4 องค์ประกอบนี้ คือ หัวใจของชุมชนการเรียนรู้ในทุกบริบท ไม่ใช่แค่การจัดการความรู้ของชาวบ้านหรือของชุมชน ในเรื่องชุมชนการเรียนรู้คือการเรียนรู้ที่สำคัญกว่าตัวความรู้ เพราะถ้าไม่ระวังตัวความรู้จะเป็นความรู้ที่หยุดนิ่งตายตัว การเรียนรู้จะมีลักษณะดีได้ คือ มีชีวิต เป็นพลวัต การเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการเรียนรู้ร่วมกันเป็น Collective Learning และเป็นการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการปฏิบัติ (Interaction Learning Through Action)

วรลักษณ์ ชูกำเนิด, เอกรินทร์ สังข์ทอง และชวลิต เกิดทิพย์ (2557) กล่าวถึงองค์ประกอบชุมชนการเรียนรู้ ดังนี้

1. ชุมชนกัลยาณมิตรตามวิถีไทย ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและรับฟัง
 2. ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพ ทำให้เกิดการเผยแพร่ของผู้นำการเปลี่ยนแปลง
 3. วิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วมทำให้เกิดพลังเสริมทวิสัยทัศน์ร่วม
 4. ระบบเปิดแบบพนักกำลังมุ่งสู่ผู้เรียนทำให้เกิดการเผยแพร่เป็นเจ้าของงาน
- การเรียนรู้
5. ระบบทีมเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่วุฒิภาวะและจิตวิญญาณความเป็นครู ทำให้เกิดเจตจำนงร่วมพัฒนาวิชาชีพ
 6. พื้นที่เรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจบนฐานงานจริงทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงบนฐานงานจริง เมื่อแต่ละพื้นที่มีการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นวิถีปกติขององค์กร

ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2557) กล่าวถึงองค์ประกอบชุมชนการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ
2. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ
3. ชุมชนกัลยาณมิตร
4. การมีวิสัยทัศน์ร่วม
5. โครงสร้างชุมชน

Hord (1997) กล่าวถึงองค์ประกอบชุมชนการเรียนรู้ ดังนี้

1. การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน - Supportive and Shared Leadership
2. การรวบรวมความคิดสร้างสรรค์ - Collective Creativity
3. การกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วม - Shared Values and Vision
4. การจัดสภาพที่เอื้ออำนวย- Supportive Conditions
5. การแบ่งปันบทเรียนส่วนบุคคล- Shared Personal Practice

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สรุปได้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปและเป็นหลักใหญ่ ๆ สำคัญ ๆ ซึ่งกรอบที่ได้มาสำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความถี่เริ่มต้น 2 ข้อขึ้นไป ได้ออกมา 6 องค์ประกอบ ดังนี้ ภาวะผู้นำ การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ชุมชน กัลยาณมิตร การทำงานเป็นทีม วิสัยทัศน์ร่วม และโครงสร้างชุมชน ส่วนข้อที่มีความถี่ต่ำกว่า 2 ข้อ จะเป็นหน่วยย่อยใน 6 องค์ประกอบ

ขั้นตอนในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ขั้นตอนการนำรูปแบบ PLC ไปใช้ในสถานศึกษามีรายละเอียด แต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การรวมกลุ่ม PLC รวมกลุ่มครูที่มีปัญหา/ความต้องการ เดียวกัน เช่น ครูกลุ่มสาระเดียวกัน ครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกัน เป็นต้น
2. ค้นหาปัญหา ความต้องการ
 - 2.1 ร่วมกันเสนอปัญหา/ความต้องการ
 - 2.2 จัดกลุ่มปัญหา
 - 2.3 จัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วน
 - 2.4 เลือกปัญหาเพียง 1 ปัญหา โดยการพิจารณาร่วมกัน
3. ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา
 - 3.1 เรื่องเล่าเร้าพลัง/บอกเล่าประสบการณ์ที่แก้ปัญหาได้สำเร็จ
 - 3.2 ค้นหาตัวอย่าง/รูปแบบที่ประสบความสำเร็จ
 - 3.3 ร่วมกันตัดสินใจเลือกรูปแบบ/วิธีการ/นวัตกรรมในการแก้ปัญหา
4. ออกแบบกิจกรรมการแก้ปัญหา ออกแบบกิจกรรมตามวิธีการ/นวัตกรรมที่กลุ่มเลือก
5. แลกเปลี่ยนเสนอแนะ นำเสนอกิจกรรมการแก้ปัญหา ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีประสบการณ์ให้ข้อเสนอแนะ
6. นำสู่การปฏิบัติ /สังเกตการสอน
 - 6.1 นำกิจกรรมไปใช้ในการแก้ปัญหา
 - 6.2 ผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมสังเกตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน เป็นต้น
7. สะท้อนผล
 - 7.1 สรุปผลการนำรูปแบบ/วิธีการ ในการนำไปแก้ปัญหา
 - 7.2 อภิปรายผลการแก้ปัญหา เสนอแนะแนวทางในการพัฒนา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2546) ขั้นตอนการดำเนินการในการพัฒนาเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. PLAN = shared values and norms และ collective focus on student learning เริ่มต้นด้วยการวางแผน กำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา กำหนดวิสัยทัศน์ วางแผน ออกแบบการแก้ปัญหา พร้อมทั้งพูดคุยเพื่อร่วมกันออกแบบการแก้ปัญหา

2. DO = collaboration และ expert advice and study visit ขั้นปฏิบัติการ เช่น การสังเกตการสอน โดยต้องมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

3. SEE = Reflection dialogue การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน เป็นการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน

ครรชิต พุทธิโกษา (2554) ขั้นตอนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ในพื้นที่ที่จะพัฒนา โดยการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน สภาพการดำเนินงานในพื้นที่ จัดลำดับความต้องการ และปัญหาของชุมชน การทำประชาคมเพื่อหาสาเหตุของปัญหา อุปสรรคต่อการดำเนินการจัด กิจกรรมหรือโครงการภายในพื้นที่

2. กำหนดกลุ่มองค์กรหรือกรรมการที่รับผิดชอบ คือ การกำหนดตัวแทนจากปัจเจกบุคคลที่เป็นตัวหลัก (key individual) สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นตัวหลัก (key institution) กลุ่มที่เป็นแกนกลาง (core group) กลุ่มสนใจ (interest group) และนายจ้างที่เป็นตัวหลัก (key employer) ในพื้นที่เพื่อร่วมรับผิดชอบกิจกรรมหรือโครงการ

3. แสวงหาความร่วมมือ คือ จากที่ได้มีผู้รับผิดชอบแล้วต้องสร้างความเข้าใจและแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ซึ่งได้กำหนดไว้ในขั้นตอนแรก

4. บริหารงานจัดกิจกรรมหรือดำเนินงานพัฒนาชุมชน คือ การดำเนินการกำหนด กิจกรรมและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนแรก เช่น การสร้างความรู้ของชุมชน การนำความรู้ไปพัฒนากระบวนการผลิต การนำความรู้ทั้งจากปัจเจกชน ความรู้ภายนอกเข้าไปผสมผสานกับ กระบวนการภายใน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การจัดเวทีชาวบ้านให้ความรู้ ความเข้าใจ การบันทึก สกัด จัดเก็บความรู้ ดูความถูกต้อง สรุปแนวคิด การ นำไปใช้

5. ประเมินผลงาน คือ การหาผลของการทำกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุงงานต่อไป ตลอดจนมีการสร้างความสัมพันธ์เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกหรือ กลุ่มชุมชนอื่น ๆ

ชวลิต ชูกำแพง (2561) ขั้นตอนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 PLAN วางแผนการสอน คือการเลือกเนื้อหาที่มีปัญหาในการเรียนการสอนนำมาออกแบบและรับการสะท้อนจากสมาชิก

ขั้นตอนที่ 2 DO การปฏิบัติการสอนและสังเกตการณ์เรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 SEE การสะท้อนผลการปฏิบัติ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ตารางสังเคราะห์ขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ชื่อนักวิชาการ / ผู้แต่ง				
	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2546)	สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560)	ครุฑพิทยโกษา (2554)	ชวลิต ชูกัณฑ์ (2561)	คณะนค/ความถี่
1.การรวมกลุ่ม PLC /ความร่วมมือ		√	√		2
2. วางแผน ออกแบบ ความต้องการ	√	√	√	√	4
3. หาแนวทางการแก้ปัญหา		√			1
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		√			1
5. การลงมือปฏิบัติ/ปฏิบัติการ	√	√	√	√	4
6. สะท้อนผลการปฏิบัติงาน/ประเมินผล	√	√	√	√	4
7. กำหนดกลุ่มองค์กรหรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบ			√		1

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสรุปได้ว่า ขั้นตอนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. PLAN = shared values and norms และ collective focus on student learning

การวางแผนกำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหาที่กำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนออกแบบ การแก้ปัญหา พร้อมทั้งพูดคุยเพื่อร่วมกันออกแบบการแก้ปัญหา ระบุปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอน/การทำงานของครูที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกิดขึ้นจาก สาเหตุที่เกิดขึ้น โดยมีปัจจัยใดเข้ามาเกี่ยวข้อง มีแนวโน้มของปัญหาอย่างไรและมีผลกระทบใด ที่จะเกิดขึ้น ระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหาจากประสบการณ์และผลการวิจัยที่สามารถอ้างอิงได้ แล้วนำเสนอผลการระดมความคิด เมื่อนำเสนอเสร็จสิ้น ดำเนินการอภิปรายสรุปและเลือกวิธีการ แก้ปัญหาที่เหมาะสม

2. DO = collaboration และ expert advice and study visit ชั้นปฏิบัติการ คือ การนำวิธีแก้ปัญหาที่ได้จากการระดมความคิดไปทดลองใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียน/ในการ ทำงาน โดยร่วมกันสังเกต การสอนและเก็บข้อมูล หรือเก็บข้อมูลจากการทดลองใช้ในการทำงาน เช่น การสังเกตการสอน โดยต้องมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

3. SEE = Reflection dialogue การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงานเป็นการสะท้อนผล การอภิปรายผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ นำเสนอผลการสังเกตการสอนและเสนอแนะวิธีการ ปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงสรุปผลวิธีการแก้ปัญหาที่ให้ผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน/การทำงาน แล้วทำการแบ่งปันประสบการณ์กับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอื่น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางและการพัฒนาแนวทาง

ความหมายของแนวทาง

Good (1973) ได้ให้ความหมายว่า แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการ สร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่าง เพื่อการลอกเลียนแบบ เป็นสิ่งที่เป็นตัวแบบของสิ่งหนึ่ง เป็นหลักการ หรือแนวคิด หรือเป็นชุดของปัจจัยหรือเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

Stoner และ Wankel (1986) ซึ่งได้ให้ความหมายว่า การจำลองความจริงของ ปรัชญาการณ เพื่อทำให้ความเข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรัชญาการณต่าง ๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น เป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของปรัชญาการณและมีจุดมุ่งหมาย เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนของ นิยามและความสัมพันธ์

ราชบัณฑิตยสภา (2558) ได้ให้ความหมายของแนวทางไว้ว่าหมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้ เป็นแนว

พจนานุกรมสนุกดอทคอม (2561) ได้ให้ความหมายของแนวทางไว้ว่า หมายถึง ทางปฏิบัติที่ควรทำ

สรุปได้ว่า แนวทางหมายถึง การปฏิบัติที่วางไว้เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติงานและเป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ความหมายของการพัฒนา

วิทยากร เชียงกุล (2527) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึง การทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจ และความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับ การได้รับปัจจัยทางวัตถุ เพื่อตอบสนองความต้องการทางร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการได้รับการพัฒนาด้านการศึกษา สิ่งแวดล้อมที่ดี พักผ่อนหย่อนใจและการพัฒนาวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วยความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่า “การพัฒนาคุณภาพ” เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเพิ่มปริมาณสินค้าหรือรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

พะยอม วงศ์สารศรี (2542) ได้ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือการดำเนินงานเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบให้มีคุณภาพ ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร

ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์ (2547) ได้ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลก็คือ การดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบ ให้มีคุณภาพ ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจแก่องค์กร

สนธยา พลศรี (2547) ได้ให้ความหมายการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ในลักษณะของแผนและโครงการ แล้วบริหารหรือจัดการให้เป็นไปตามแผนและโครงการ จนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ จะเห็นได้ว่า ความหมายของการพัฒนาทางการวางแผนกำหนดให้การพัฒนาเป็นกิจกรรมของมนุษย์ และเกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้า

สรุป การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับเปลี่ยน ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดประสิทธิภาพในการทำงานและเพื่อเพิ่มพูนความสามารถ ทักษะการปฏิบัติการ มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทาง หมายถึง หลักการ กระบวนการ หรือวิธีการปฏิบัติที่ดีที่นำมาใช้ในองค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อปรับเปลี่ยนให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้องค์กรหรือหน่วยงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ รวมไปถึงเกิดผลดีต่อผู้รับบริการ ชุมชน

ลักษณะของการพัฒนา

จากความหมายของการพัฒนาดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ลักษณะของการพัฒนา มีหลายประการ ซึ่งลักษณะสำคัญของการพัฒนานั้น สนธยา พลศรี (2547) อธิบายไว้ ดังนี้

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณภาพ ปริมาณและสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือให้มีความเหมาะสม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ ซึ่งเป็น ลักษณะตามความหมายทางด้านพัฒนาบริหารศาสตร์
2. มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน และอย่างต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ ไม่สามารถข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งได้
3. มีลักษณะเป็นพลวัต คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบรวดเร็วหรือช้า ๆ ปริมาณมากหรือน้อยก็ได้
4. เป็นแผนโครงการ คือ เกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใครด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ เป็นต้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า
5. เป็นวิธีการ การพัฒนาเป็นมรรควิธีหรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน ต่างก็เป็นวิธีการพัฒนาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง
6. เป็นปฏิบัติการ คือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่เป็นเพียงแนวความคิดหรือเป็นเพียงรายละเอียดของแผนและโครงการเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริง จึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ
7. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลกประเภทเดียวที่สามารถจัดทำแผนโครงการและคิดค้นวิธีการในการที่จะพัฒนาตนเองและสิ่งต่าง ๆ ได้ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม ถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้วจะไม่ใช่การพัฒนา แม้ว่าจะมีลักษณะอื่น ๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม
8. ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข เพราะการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์นั่นเอง
9. มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด คือ สามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบกับสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัดในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพ ปริมาณ สิ่งแวดล้อม ความคงทนถาวร การประเมินผลจากผู้ที่เกี่ยวข้องว่ามีความเหมาะสมหรือพึงพอใจหรือไม่ และระดับใด เป็นต้น
10. สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การพัฒนานอกจากจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อมนุษย์ สังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์แล้ว รูปแบบ กระบวนการและวิธีการพัฒนา

ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากมนุษย์และสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของการพัฒนา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาใหม่ ๆ จึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ

ลักษณะของแนวทางที่ดี

นักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้แนวคิดและอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของแนวทางที่ดี ดังต่อไปนี้

ปรีชา กองจินดา (2549) ได้กล่าวว่า ลักษณะของแนวทางที่ดีควรมีดังนี้

1. เป็นไปตามโครงสร้างของหลักวิชาการในเรื่องแนวทางการปฏิบัติ การปรับเปลี่ยนองค์กร พฤติกรรมของบุคคลในองค์กรให้เป็นคนรอบรู้ การมีแบบแผนทางความคิด การมีทัศนคติร่วม การเรียนรู้กันแบบเป็นทีมและการคิดเชิงระบบ เพื่อที่จะพัฒนาองค์กร อย่างเป็นไปได้และเหมาะสม

2. มีความเหมาะสมในเรื่องของแนวทางการพัฒนาองค์กรในด้านการปฏิบัติ ภายใต้อุปสรรคของโรงเรียน

3. ความเป็นไปได้ในเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรที่มีความเหมาะสมในการ ปฏิบัติจริงภายใต้อุปสรรคของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2554) ได้อธิบายลักษณะของ การพัฒนาแนวทางที่ดีไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีแบบแผน มีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ โดยเกี่ยวข้องกันกับการวางแผนการใช้กลยุทธ์ เพื่อที่จะพัฒนาและ การระดมทรัพยากรในด้านต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อที่จะใช้ในด้านของการเปลี่ยนแปลง

2. การพัฒนานั้นเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ซึ่งเป็นความคิดที่มองรูปแบบ การเปลี่ยนแปลงขององค์กรนั้นในลักษณะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในลักษณะเกื้อกูลกัน

3. การพัฒนาองค์กรนั้นเป็นระบบของกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งจะต้องกระทำ อย่างสืบเนื่องใช้เวลานาน โดยกระบวนการพัฒนาองค์กรนั้นจะเป็นกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งจะต้อง ดำเนินงานสืบเนื่องกันไม่ใช่แค่เพียงจะเป็นการแก้ปัญหาเพียงแค่ครั้งเดียวแล้วก็เลิกไป แต่จะต้องมี การปรับปรุงอยู่เรื่อย ๆ เสมอไป

4. การพัฒนานั้นต้องการที่จะให้ผู้ว่าด้านการเปลี่ยนแปลงได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่จะเน้นความต้องการด้านบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง

5. การพัฒนาจะต้องมีการมุ่งเน้นที่จะเพิ่มสมรรถนะสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ โดยทั่วไปจะต้องมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

สรุปได้ว่า แนวทางที่ดีนั้นจะต้องสามารถเป็นแบบอย่างให้เกิดการปฏิบัติที่สามารถบรรลุจุดประสงค์หรือวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตามแนวทางนั้นมีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เป้าหมาย มีความเหมาะสมในการนำไปปรับใช้ และมีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม

การพัฒนาแนวทาง

दनัย เทียนพุด (2545) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง การดำเนินการที่จะส่งเสริมให้พนักงานมีความรู้ ความสามารถ เจตคติและประสบการณ์เพิ่มขึ้น ในรูปแบบของการฝึกอบรมการศึกษาของพนักงาน การพัฒนาพนักงานเพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็ดำเนินการพัฒนาอาชีพพนักงานให้พร้อมที่จะรับผิดชอบหรือเติบโตในตำแหน่งที่สูงขึ้น รวมถึงการปรับหรือพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่ชนะในการแข่งขันได้ในที่สุด

มีชัย สายอร่าม (2548) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงและสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ความเป็นธรรมทางสังคม ความเสมอภาคทางการเมือง การธำรงรักษาวฒนธรรมอันดีงาม การจัดสรร และกระจายทรัพยากรด้วยวิธีการบริหารที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอันที่จะสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ชาญชัย อาจิสมาจาร (2549) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การพัฒนา” หมายถึง กระบวนการของการเรียนรู้อย่างกระฉับกระเฉง จากประสบการณ์นำไปสู่การพัฒนาบุคคลทั้งบุคคลอย่างเป็นระบบและเต็มไปด้วยวัตถุประสงค์ในด้านร่างกายจิตใจและจิตวิญญาณการพัฒนา รวมมโนทัศน์ของการพัฒนา (การเปลี่ยนแปลงและความเจริญงอกงาม) การฝึกอบรมการพัฒนาองค์กร (การเรียนรู้ทักษะจำเพาะ)

เทคนิควิธีการวัดลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทาง

เทคนิควิธีการวัดลักษณะที่ดีของการพัฒนาแนวทางนั้นทำได้ยาก ความรู้เป็นสิ่งนามธรรม เนื่องจากต้องประเมินในรูปกระบวนการมิใช่พิจารณาแต่เพียงผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมาดังที่นักวิชาการ กล่าวไว้ซึ่งสรุปไว้ได้ดังนี้

1. การวางแผนชีวิตและอาชีพเป็นความพยายามที่จะช่วยสมาชิกในองค์กรให้ความสนใจต่อเป้าหมายแห่งชีวิตและอาชีพของสมาชิก วิธีการให้แบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน และให้แต่ละคนในกลุ่มระบายความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตการงาน แล้วรวบรวมเพื่อตั้งเป้าหมายโดยระบุขึ้นตอนวัน เวลาไว้ด้วย

2. การฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการ เป็นการสร้างชุมชนเพิ่มขึ้นและถือว่าเป็นเทคนิคเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาเฉพาะบุคคล โดยเป็นการฝึกอบรมเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และระหว่างผู้บังคับบัญชากับกัน คือ ต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสำนึกหรือระมัดระวังความรู้สึกและอารมณ์ของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น พร้อมกับเข้าใจบทบาทของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ

3. การให้คำปรึกษาในกระบวนการทำงานกลุ่มกิจกรรม ซึ่งที่ปรึกษานำมาใช้เพื่อช่วยผู้มีปัญหาให้สามารถรับรู้และเข้าใจปัญหา ตลอดจนดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้สิ่งแวดล้อมของผู้มีปัญหาแต่ละคน

4. การยุติข้อพิพาท โดยใช้วิธีการแก้ปัญหาคัดแย้งระหว่างบุคคล โดยใช้บุคคลที่สาม นับตั้งแต่การใช้ความรู้ความรู้สึกและความชำนาญของบุคคลที่สามที่จะช่วยวิจัยเสริมความเข้าใจ และแก้ปัญหา ปกติจะใช้ในการช่วยผู้บังคับบัญชาในการแก้ปัญหาในฐานะที่ปรึกษา

5. การประชุมวินิจฉัยปัญหาการปฏิบัติงานของกลุ่ม ครอบครัว เป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรระดับกลุ่ม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาและกลุ่มของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรงในหน่วยงานเดียวกันมาร่วมประชุมเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ผลของการดำเนินงานของกลุ่ม

6. การประชุมเพื่อสร้างทีมงาน เป็นวิธีการพัฒนาซึ่งประกอบไปด้วยผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจากหน่วยงานเดียวกัน

7. การวิเคราะห์บทบาท ซึ่งเป็นการมุ่งศึกษาวิเคราะห์บทบาทและภาระหน้าที่ของสมาชิกในหน่วยงานให้ชัดเจนขึ้น เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. การเจรจาต่อรอง เพื่อให้ได้บทบาทที่เหมาะสมเป็นวิธีการพัฒนาองค์กรในระดับบุคคล วิธีการนี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดที่ว่า บุคคลจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานเพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจ

สรุปได้ว่า การพัฒนาแนวทาง หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะและประสบการณ์ทุก ๆ ด้าน โดยมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อทำซ้ำ ๆ ตามแบบอย่างหรือแนวคิดให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเน้นวิสัยทัศน์และทัศนคติของบุคคล ความเป็นผู้นำ ความคิด ความเข้าใจเชิงระบบและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยการเกี่ยวข้องอย่างมากกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การขาดซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมเป็นการยากที่จะพัฒนาองค์กรได้

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อาศัยอำนาจในมาตรา 5 และ 37 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และมาตรา 8 และมาตรา 33 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษา เมื่อคราวประชุมครั้งที่ 2/2553 วันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 จึงกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 สิงหาคม 2553 มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 13 อำเภอ ดังนี้ เมืองมหาสารคาม แกดำ โกสุมพิสัย กันทรวิชัย เชียงยืน บรบือ นาเชือก พยัคฆภูมิพิสัย วาปีปทุม นาหว้า ยางสีสุราช กุดรัง และชื่นชม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม เป็นหน่วยงานอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่ตามมติคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็น 6 กลุ่ม 1 หน่วย ได้แก่ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และกลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ หน่วยตรวจสอบภายใน ซึ่งกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เนื่องจากมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมงานการแนะแนว สุขภาพ อนามัย กีฬา และนันทนาการ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร ประชาธิปไตย วินัยนักเรียน การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และงานกิจการนักเรียนอื่น และศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1. โรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม จำนวน 35 โรงเรียน ประกอบด้วย อำเภอเมืองมหาสารคามจำนวน 4 โรงเรียน อำเภอกันทรวิชัย จำนวน 2 โรงเรียน อำเภอกุดรัง จำนวน 2 โรงเรียน อำเภอแกดำ จำนวน 2 โรงเรียน อำเภอโกสุมพิสัย จำนวน 5 โรงเรียน อำเภอชื่นชม จำนวน 1 โรงเรียน อำเภอเชียงยืน จำนวน 2 โรงเรียน

อำเภอณาเชือกจำนวน 2 โรงเรียน อำเภอนาดูนจำนวน 2 โรงเรียน อำเภอบรบือจำนวน 6 โรงเรียน อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จำนวน 1 โรงเรียน อำเภอยางสีสุราช จำนวน 2 โรงเรียน และอำเภอวาปีปทุม จำนวน 3 โรงเรียน

2. นักเรียนสังกัดสำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
รวมทั้งหมด 32,618 คน

3. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งหมด 1,877 คน ได้แก่ ผู้บริหาร
การศึกษา (ผอ.เขต, รอง ผอ.เขต) จำนวน 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา (ผอ.โรงเรียน, รอง ผอ.โรงเรียน)
จำนวน 62 คน ครูผู้สอน (ข้าราชการ) จำนวน 1,737 คน และครูผู้สอน (พนักงานราชการ)
จำนวน 74 คน

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลของวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์
(Goal) และยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า ส่วนที่
เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) เกี่ยวข้องในการเป็น
องค์กรที่บริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ด้านพันธกิจ (Mission) เกี่ยวข้องในการสนับสนุน
การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพและสนับสนุนการพัฒนาวิสัย
ทัศน์ วิชชาการ เข้มแข็ง บนความพอเพียง ด้านเป้าประสงค์ (Goal) เกี่ยวข้องที่สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาและสถานศึกษาได้รับการส่งเสริมและพัฒนาวิสัยทัศน์เข้มแข็งวิชาการเข้มแข็งบนความพอเพียง
และด้านยุทธศาสตร์ เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการจัด
การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม และมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการ
ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยศึกษาได้จากแนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มงานในสังกัด
2 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัด
การศึกษา เนื่องจากมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมงานการแนะแนว สุขภาพ อนามัย กีฬา และ
นันทนาการ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาวิชาทหาร ประชาธิปไตย
วิสัยทัศน์นักเรียน การพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และงานกิจการนักเรียนอื่น และศึกษา วิเคราะห์ วิจัย
เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และจากรายงานผลการปฏิบัติงาน
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ทำให้ทราบว่า มีการดำเนินงานด้าน
การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีชีวิต
ประชาธิปไตยในสถานศึกษา เช่น ห้องเรียนประชาธิปไตย และกิจกรรมสถานักเรียน เป็นต้น
ซึ่งผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี (รายงานผลการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม ประจำปี 2562) ซึ่งเป็นผลการปฏิบัติงานในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษามหาสารคาม แต่ถ้าเราศึกษาแบบเจาะลึกลงไปในระดับสถานศึกษาเราจะพบว่า สถานศึกษาบางแห่งยังไม่มีแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ชัดเจน และบางแห่งมีการ ดำเนินการแค่บางส่วนเท่านั้น เราจึงเลือกที่จะพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม มีแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนและสามารถนำไปปรับใช้ ในสถานศึกษาได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมชาติ ศิริปริชารัรักษ์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตย ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัญหาการเสริมสร้างประชาธิปไตย ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด เชียงใหม่ เพื่อศึกษาการดำรงตนแบบวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตย ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 28 แห่ง จำนวน กลุ่มตัวอย่าง 645 รูป/คน ผู้ศึกษาใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลและ วิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัญหาการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้าน งบประมาณ ปัญหาด้าน วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก และปัญหาด้านการบริหาร จัดการ 2. การดำรงตนแบบวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง

ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ สำหรับครูประถมศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัฒนธรรมแห่งการ เรียนรู้ครูต้องเรียนรู้วิสัยทัศน์ ค่านิยมและวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ โดยครูร่วมกับ เรียนรู้ (Collaboration Learning) มีการเสริมพลังอำนาจสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ สร้างโอกาส ในการเรียนรู้พร้อมกับนำวัฒนธรรมของโรงเรียนบูรณาการเข้ากับวัฒนธรรม ค่านิยม คุณค่าของ

ตนเองที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งเป็นส่วนช่วยในการวางรูปแบบพฤติกรรมและการรับรู้ เพื่อประยุกต์กับการจัดการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายร่วมกันของโรงเรียน ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในตัวผู้เรียน องค์ประกอบที่ 2 การคิด เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ระหว่างครู เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่ม ครูต้องมีทักษะการคิดขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา

องค์ประกอบที่ 3 แบบปฏิบัติที่ดี เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนจากการเรียนรู้ร่วมกันของครู ในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำไปสู่ผลลัพธ์คือ ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น และตอบสนองเป้าหมายของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ ก้าวสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาระบบคุณภาพของโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียนด้านการแบ่งปันแนวปฏิบัติส่วนบุคคลภายในกลุ่มครู

องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาเชิงวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เป็นโครงสร้างการเรียนรู้ในการที่ครูรักษาความรู้ทักษะ และประสบการณ์ทางวิชาชีพของตนเองไว้ เป็นทั้งเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพและเป็นบันไดอาชีพ (Career Path) ในการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดใหม่ ๆ ทางการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง ทำให้การเรียนรู้มีคุณภาพอยู่เสมอ แต่ละองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครู ประถมศึกษามีกิจกรรม และเทคนิควิธีที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและนักเรียน โดยใช้เทคนิควิธีการบรรยาย การตั้งคำถาม การอภิปรายกลุ่ม และรายบุคคล การทดสอบ การแสดงบทบาทสมมติ และการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งเน้นให้ครูทุกคนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมดังกล่าว ประสิทธิภาพของรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา พบว่า สมรรถนะเชิงวิชาชีพของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ รวมทั้งทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้น ผลการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปทุมพร รอดกระต่าย (2557) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 236 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการส่งเสริมการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยและเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย 2) ด้านบทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องระบอบการปกครองประชาธิปไตยการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติในสังคมไทย 4) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย 5) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติตามวิถีประชาธิปไตย และ 6) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสถานศึกษาในภาพรวมพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีแนวทางการพัฒนาโดยสรุปดังนี้ 1) ควรกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ควรวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในสาระการเรียนรู้ 3) ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานประชาธิปไตย ระดับเขตพื้นที่ 4) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง 5) ควรจัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินการเรียนรู้ประชาธิปไตย 6) บันทึกผลการนิเทศเป็นลายลักษณ์อักษร 7) ควรหาแนวทางปรับปรุงเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วรลักษณ์ ชูกำเนิด, เอกรินทร์ สังข์ทอง และชวลิต เกิดทิพย์ (2557) ได้ศึกษารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย พบว่ารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทยมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ ชุมชนกัลยาณมิตรตามวิถีไทย ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจและรับฟัง ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพทำให้เกิดการเผยแพร่ของผู้นำการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วมทำให้เกิดพลังเสริมทศวิสัยทัศน์ร่วม ระบบเปิดแบบผืนปีกกำลังมุ่งสู่ผู้เรียนทำให้เกิดการเผยแพร่เป็นเจ้าของงานการเรียนรู้ ระบบทีมเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่วุฒิภาวะและจิตวิญญาณความเป็นครูทำให้เกิดเจตจำนงร่วมพัฒนาวิชาชีพ พื้นที่เรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจบนฐานงานจริง ทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงบนฐานงานจริง เมื่อแต่ละพื้นที่มีการพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นวิถีปกติขององค์กร

นงคราญ อนุกุล (2558) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน สถานักเรียนเป็นองค์กรนักเรียนองค์กรหนึ่ง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนตามกระบวนการนิติธรรม และเป็นองค์กรที่จะปลูกฝังทัศนคติค่านิยมความเป็นประชาธิปไตยมีจิตวิญญาณในการใช้ประชาธิปไตย เพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาประวัติความเป็นมาขององค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของ สถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสานและศึกษารูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรม องค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น และมหาสารคาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามจากกลุ่ม ตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ ที่มีโครงสร้างและ ไม่มีโครงสร้างและนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนได้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การมีความรับผิดชอบความเป็นผู้มีวินัย ในตนเอง การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การมีส่วนร่วมทั้งความคิด การกระทำ

วันชัย หวังสวาสดิ์ (2558) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเพื่อให้ได้องค์ประกอบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนและนำไปสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารโรงเรียนประชาธิปไตยต้นแบบของสำนักเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ จำนวน 4 คน ในโรงเรียน 4 ภูมิภาค แล้วสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบประชาธิปไตยในโรงเรียน นำองค์ประกอบมาสร้างรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 12 คน พร้อมปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำรูปแบบไปทดลองใช้ในโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนเป็นเวลา 1 ภาคเรียน และทำการประเมินผลการใช้รูปแบบ ผลการวิจัย พบว่า 1. รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 1 องค์ประกอบย่อย และ 54 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ประกอบด้วย

2 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตย ในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 11 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวบ่งชี้ โดยองค์ประกอบหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้ องค์ประกอบ 2, 3 และ 4 ดำเนินการได้โดยผ่านกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การสั่งการ และการควบคุม และเมื่อทั้ง 4 องค์ประกอบ ดำเนินการได้ครบตามรูปแบบดังกล่าว จะทำให้รูปแบบ การบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 2. ผลการประเมินรูปแบบ การบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนหลังการทดลองใช้กับผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจในองค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนองค์ประกอบที่ 2, 3 และ 4 มีความพึงพอใจมาก

เอกพล อยู่ภักดี และวัลลภา อารีรัตน์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผล ต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ทางการบริหารกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ทุกด้าน ปัจจัยทางการบริหารที่เป็นตัวทำนายที่ส่งผลต่อชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพของ โดยปัจจัยทางการบริหาร จำนวน 4 ปัจจัย ที่ร่วมกันพยากรณ์ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) ระบบขององค์การ 3) โครงสร้างของ องค์การ และ 4) การบริหารจัดการ ซึ่งทั้ง 4 ปัจจัย ร่วมกันพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 63.2

นริศ ภูอาราม (2560) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า องค์ประกอบของ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย หลักสูตร ครู ผู้บริหาร นักเรียน ทรัพยากร และเครือข่าย ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การวิเคราะห์ ผู้เรียน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดเนื้อหา การกำหนดวิธีสอน การกำหนดสื่อ การเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ด้านผลผลิต ประกอบด้วย นักเรียนและครู ด้านข้อมูลป้อนกลับ ประกอบด้วย การรายงานและข้อเสนอแนะ และการปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ สภาพปัจจุบันของระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อยู่ในระดับปานกลาง และ สภาพที่พึงประสงค์ของระบบการวัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับ

เครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อยู่ในระดับมากที่สุด ระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีการทำงานผ่าน
 ระบบย่อย 7 หน่วยระบบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ผู้เรียน 2) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การกำหนดวิธีสอน 5) การกำหนดสื่อการเรียนรู้ 6) การจัดกิจกรรม
 การเรียนรู้ และ 7) การประเมินผล ผลการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้
 ทางวิชาชีพของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานโดยผลประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไปทุกคน 3) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการ
 เรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และ 4) ครูสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับ
 เครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมมากที่สุด

มินตรา ลายสนิทเสรีกุล (2561) ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ความไว้วางใจของคณะครูและคุณภาพของผลลัพธ์ทาง
 การศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน
 มัธยมศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ความไว้วางใจของคณะครูและคุณภาพของ
 ผลลัพธ์ทางการศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียน
 มัธยมศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพความไว้วางใจของคณะครูและคุณภาพของ
 ผลลัพธ์ทางการศึกษา 3) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการ
 เรียนรู้ทางวิชาชีพ ความไว้วางใจของคณะครูและคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษา โดยการวิจัยเป็น
 แบบผสมผสาน (Mixed-Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และ
 การสนทนากลุ่มประชากรคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สพฐ. สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 โรงเรียน และ
 เก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูนำมาคำนวณหา
 ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น และ
 นำมาพัฒนาเป็นกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดของงานวิจัยสร้างจากกรอบแนวคิด
 การบริหารวิชาการ กรอบแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กรอบแนวคิดความไว้วางใจของ
 คณะครู และกรอบแนวคิดคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษา 2) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง
 ประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะวัดและ
 ประเมินผลมีค่าเฉลี่ยภาพรวมมากที่สุด ส่วนการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยภาพรวมน้อยที่สุด
 3) กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ความไว้วางใจ
 ของคณะครูและคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษาประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์หลัก
 ที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรด้านคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษาด้วยแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

และความไว้วางใจของคณะครูกลยุทธ์หลักที่ 2 ปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและความไว้วางใจของคณะครู เพื่อให้เกิดคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษา และกลยุทธ์หลักที่ 3 ยกระดับการวัดและประเมินผลคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษาด้วยความไว้วางใจของคณะครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อันประกอบด้วย 9 กลยุทธ์รอง และ 21 วิธีดำเนินการ

งานวิจัยต่างประเทศ

Deanna (2001) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการเป็นปากเสียงให้นักเรียนของผู้ที่มีหน้าที่ด้านกิจกรรมนักเรียน ซึ่งบทบาทดังกล่าวรวมไปถึงการเป็นตัวแทนนักเรียนเสนอความต้องการของนักเรียน การเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนและผู้บริหาร ตลอดจนฝ่ายต่าง ๆ การต่อสู้ปกป้องสิทธิของนักเรียน การสนับสนุนส่งเสริมนักเรียน ตลอดจนการให้การศึกษานักเรียนสามารถเป็นปากเป็นเสียงแทนพวกเขา สามารถแก้ปัญหา และสนองความต้องการต่าง ๆ ของนักเรียนได้

Dadabhoj (2002) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมนักเรียนและได้มีการใช้อินเทอร์เน็ตในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถติดต่อกับคนในวงการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง โดยมีคำกล่าวหาว่า ความท้าทายที่นักการศึกษาที่รับผิดชอบด้านกิจกรรมนักเรียนจะต้องเผชิญก็คือการพยายามที่จะหาทางจัดการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งในแนวกว้างและแนวลึก โดยการพยายามกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและพัฒนาส่งเสริมทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ โดยการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการนี้อย่างเต็มที่ เช่น ระบบออนไลน์

Smith (2002) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำข้อเสนอของสมาคมผู้บริหารบุคลากรนักเรียนแห่งชาติ ในเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านกิจกรรมนักเรียนไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมบางอย่างในสถานศึกษาเป็นอุปสรรคขัดขวางการส่งเสริมการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นต้นว่า การเห็นว่าการบริหารหรือการตอบสนองผู้บริหารเป็นสิ่งที่ต้องมาก่อนส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากร

Santiago และ Mayra (2010) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนรู้และความสัมพันธ์กันของผู้บริหารงานวิชาการและผู้บริหารงานกิจการนักเรียน โดยพบว่าผู้บริหารงานวิชาการและผู้บริหารงานกิจการนักเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย แต่ปัญหาของการทำงานร่วมกันก็คือ การขาดความร่วมมือและประสานงานกันในการตัดสินใจหรือการวางนโยบายต่าง ๆ ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการพัฒนานักเรียน ดังนั้นในการปฏิบัติงานทั้งสองฝ่ายจึงควรร่วมมือกันปฏิบัติงานอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ได้ทำการศึกษาในเรื่องของการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วยความสัมพันธ์กันของฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักเรียน ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมกันของฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจการนักเรียนที่ประกอบไปด้วย

การจัดหลักสูตรที่อ้างอิงประสบการณ์การเรียนรู้แบบกลุ่ม สภาพชีวิตนักเรียน และการบริการทางการเรียน จะมีส่วนช่วยให้การเรียนรู้ของนักศึกษาประสบความสำเร็จมากขึ้น

Morrow (2010) ได้ศึกษาทัศนะของครูเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี พบว่า ครูรับรู้การดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นโอกาสสำหรับความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ประกอบด้วย องค์ประกอบการสนับสนุนการทำงานร่วมกัน การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้อย่างมีความหมาย การทำงานอย่างมืออาชีพและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Voelkel (2011) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพร่วมของครูกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน Central California โดยการสัมภาษณ์แบบหนึ่งต่อหนึ่งและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพร่วม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสูงชันนั้นเป็นผลมาจากประสิทธิภาพร่วมสูงชัน

Schreiber (2014) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของกิจการนักศึกษาในการส่งเสริมสังคมความยุติธรรมในแอฟริกาใต้ กิจการนักศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยได้รับตำแหน่งสำคัญในการช่วยเหลือสังคมความยุติธรรม เป็นหนึ่งในสิ่งจำเป็นพื้นฐานของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแอฟริกาใต้ บทความนี้ร่างการพัฒนาบทบาทนี้และสรุปงานที่สำคัญบางอย่างสำหรับกิจการนักศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งมีการใช้แบบจำลองแนวคิดในกรอบความยุติธรรมทางสังคม ความเท่าเทียมกันแบบมีส่วนร่วมสากลออกแบบเพื่อการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของนักศึกษา แบบจำลองเหล่านี้มีประโยชน์อย่างมากในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการพัฒนาความยุติธรรมทางสังคมในแอฟริกาใต้ ขอแนะนำว่าผู้นำกิจการนักศึกษาแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความยุติธรรมทางสังคมเพื่อมีส่วนร่วมมากขึ้นอย่างตรงไปตรงมาต่อการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับตำแหน่ง สิทธิและการยกเว้น

สรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องงานวิจัยในประเทศ จำนวน 9 เรื่อง และงานวิจัยในต่างประเทศ จำนวน 7 เรื่อง พบว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาแล้ว พบว่า การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางประชาธิปไตย มีศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการออกแบบ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมกันแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ในทางวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียน และพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ที่ผู้บริหารจะคอยเป็นผู้สนับสนุนในการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งต่อตนเองและต่อวิชาชีพ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ายังไม่มียานวิจัยที่นำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานด้านอื่นนอกจากด้านวิชาการ แต่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการบริหารงานด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยได้ดีผู้วิจัยจึง ได้นำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้เป็นแนวทางในการทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

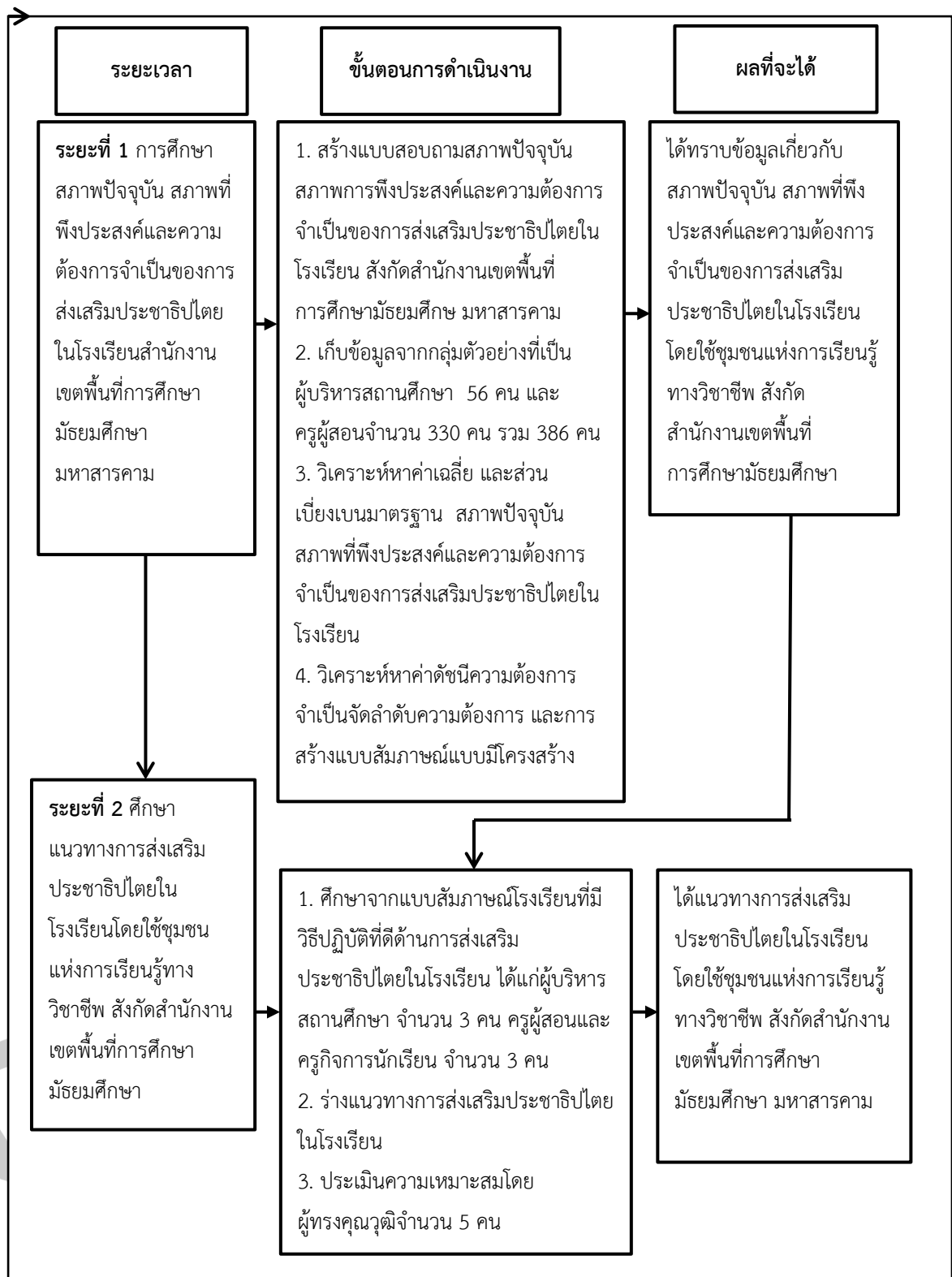
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

รายละเอียดการวิจัยการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม แต่ละระยะมีดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่ได้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขั้นตอนดำเนินการ

1.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด นำเอากรอบแนวคิด มาสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น วิธีการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ดังนี้

1. นางสาวจันทร์เพ็ญ ทองดวง รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ วุฒิ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
2. นางปราณี รัตนธรรม ข้าราชการบำนาญ วุฒิ ประ.ด. (วัฒนธรรม) เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
3. นางสาวอิทธิณณ์ภรณ์ นันแก้ว ศึกษานิเทศน์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม วุฒิ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
4. นางสาวพูนสุข สมดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนผดุงนารี วุฒิ กศ.ม. (การวิจัยทางการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
5. นายจักรวาล สาดารม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโกสุมพิทยาสรรค์ วุฒิ กศ.ม. (การวิจัยทางการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.2 นำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 35 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 34 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,790 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,856 คน ซึ่งจำแนกตามสถานภาพได้ดังนี้

2.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

ผู้บริหารสถานศึกษา	32	คน
รองผู้บริหารสถานศึกษา	34	คน
ครูผู้สอน	1,735	คน
รวม	1,801	คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 56 คน และครูผู้สอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 330 คน รวม 386 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		รวม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เล็ก	23	19	412	70	506	89
กลาง	9	7	193	40	229	47
ใหญ่	16	14	485	70	511	84
ใหญ่พิเศษ	18	16	700	150	799	166
รวม	66	56	1790	330	1,856	386

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบเติมคำและแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการสังเคราะห์จากเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์การบริหารงานกิจการนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับยึดกรอบขอบเขตงานการบริหารงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริม
 ประชาธิปไตยของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริม
 ประชาธิปไตยของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริม
 ประชาธิปไตยของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริม
 ประชาธิปไตยของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริม
 ประชาธิปไตยของโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวการส่งเสริม
 ประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษามหาสารคาม ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณา
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
 ในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา
 มหาสารคาม

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและ
 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

4.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง
 ประสงค์และแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่
 เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด

4.2 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากหนังสือ
 การวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) หนังสือระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของ
 บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์ (2551) หนังสือพื้นฐานการวิจัยการศึกษาของ บุญชม ศรีสะอาด และคณะ
 (2553) และศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดรูปแบบ และขอบเขตของ
 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย รวมถึงศึกษาองค์ประกอบประเด็นเนื้อหา และโครงสร้างของแบบสอบถามและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพ และปัญหาการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียนตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ และสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

4.4 วิเคราะห์นิยามศัพท์แล้วกำหนดโครงสร้างการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน เป็นรายด้านให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย

4.5 กำหนดรูปแบบข้อคำถามโดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.6 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมคุณลักษณะที่ ต้องการวัด การใช้ภาษาที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ แล้วปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

4.7 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ความสมบูรณ์ ความถูกต้องด้านภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะใน การปรับปรุงตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Objectives Congruent : IOC) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ แล้วพิจารณา เลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2552) และใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังต่อไปนี้

1. นายทรงศักดิ์ ชาวไพร ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ วุฒิ ค.ม. (บริหารการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

2. นายวัลลภ ปุยสุวรรณ รองผู้อำนวยการชำนาญการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนพศภูมิวิทยา ค.ม. (บริหารการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษาและการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

3. นายยงยุทธ วงศ์เปี้ย รองผู้อำนวยการชำนาญการ รองผู้อำนวยการโรงเรียนวชิรวิทย์ วุฒิ ศษ.ม. (บริหารการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

4. นางรัชนี เปาะศิริ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ วุฒิ กศ.ม. (วิจัยทางการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

5. นางสุพัตรา ปิตจะยัง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกันทรวิชัย
วุฒิ กศ.ม. (การบริหารและพัฒนการศึกษา) เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
สรุปผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objectives
Congruent : IOC) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.80–1.00

4.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้
เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความคล้ายคลึง
กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คิดเป็นสัดส่วนผู้บริหาร 10 คน ครูผู้สอน 20 คน เพื่อหาค่าอำนาจ
จำแนกและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ พบว่า

4.8.1 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่าง
ง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่
0.20 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) พบว่า ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.82

4.8.2 ผลวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่
ยอมรับได้จะมีค่า ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ซึ่งจากการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93

4.9 ปรับปรุงแบบสอบถามหลังทดลองใช้อีกครั้ง แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อขอคำแนะนำก่อนนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.10 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อขออนุญาต และอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร และครูผู้สอนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

5.2 ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

5.3 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
จัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านตู้ รับ-ส่ง หนังสือราชการของสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม และติดต่อขอรับคืน โดยการนำส่งที่ตู้รับ-ส่ง

หนังสือราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม หรือส่งคืนทางไปรษณีย์ (โดยผู้วิจัยมอบซองติดดวงตราไปรษณียากรที่จำหน่ายของส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย) และรับคืนด้วยตนเอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน (บุญชม ศรีสะอาด, 2546) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยนำข้อมูลผลการการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ มาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณ PNI modified และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติพื้นฐาน

7.1.1 ร้อยละ (Percentage : %)

7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X})

7.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

7.1.4 ค่าความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI)

7.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

7.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

7.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

7.2.3 การหาค่าความต้องการจำเป็นสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม (Priority Need Index : PNI) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) คำนวณจากสูตรดังต่อไปนี้

$$PNIModified = (I-D)/D$$

(I = สภาพที่คาดหวัง/สภาพที่พึงประสงค์; D = สภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบัน)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.1 นำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเลิศ (Best Practice) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยเน้นไปที่โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน ขนาดกลาง 1 โรงเรียน และขนาดเล็ก 1 โรงเรียน เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยพิจารณาจากโรงเรียนหรือผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (Obec Awards) และกิจกรรมสถานักเรียนดีเด่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน

1.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน

1.3 ข้อมูลของการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ โดยการใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการหลอมรวมประเด็นข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลตามประเด็นของร่างแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

1.4 ร่างแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

1.5 ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน (Best Practice) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีคุณสมบัติดังนี้

1. สำเร็จการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตขึ้นไป
2. มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ในการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่พัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่ และสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม

3.2 แบบประเมิน

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (Likert' Rating Scale) โดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของการส่งเสริมประชาธิปไตย
ในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของการส่งเสริมประชาธิปไตย
ในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของการส่งเสริมประชาธิปไตย
ในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 แบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดังนี้

4.1.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียน เอกสาร ตารา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง
แบบสัมภาษณ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2554) เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้าง
แบบสัมภาษณ์ภายใต้กรอบแนวคิด

4.1.2 กำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ ให้สอดคล้องและครอบคลุม
การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนตามแนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัด
การศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ และสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

4.1.3 ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบที่กำหนด และนำร่าง
แบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษามหาสารคามเสนอ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของ
อาจารย์ที่ปรึกษา

4.1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำเสนออาจารย์
ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

4.1.5 จัดทำฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วถูกต้องครบถ้วนไปใช้
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4.2 แบบประเมิน

การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
มหาสารคาม มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

4.2.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมิน

4.2.2 ร่างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

4.2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแนะนำ แล้วปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ

4.2.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ตรวจสอบพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนจัดพิมพ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อและขอสัมภาษณ์ โดยประสานงานทางโทรศัพท์ กำหนดนัดหมาย วัน เวลา และขอสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

5.3 ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยทำการจดบันทึก และบันทึกเสียงไว้ทุกครั้ง โดยขออนุญาตในการบันทึกก่อนทำการบันทึก

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

6.2.1 นำแบบประเมินที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทาง
การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ของแนวทาง
การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

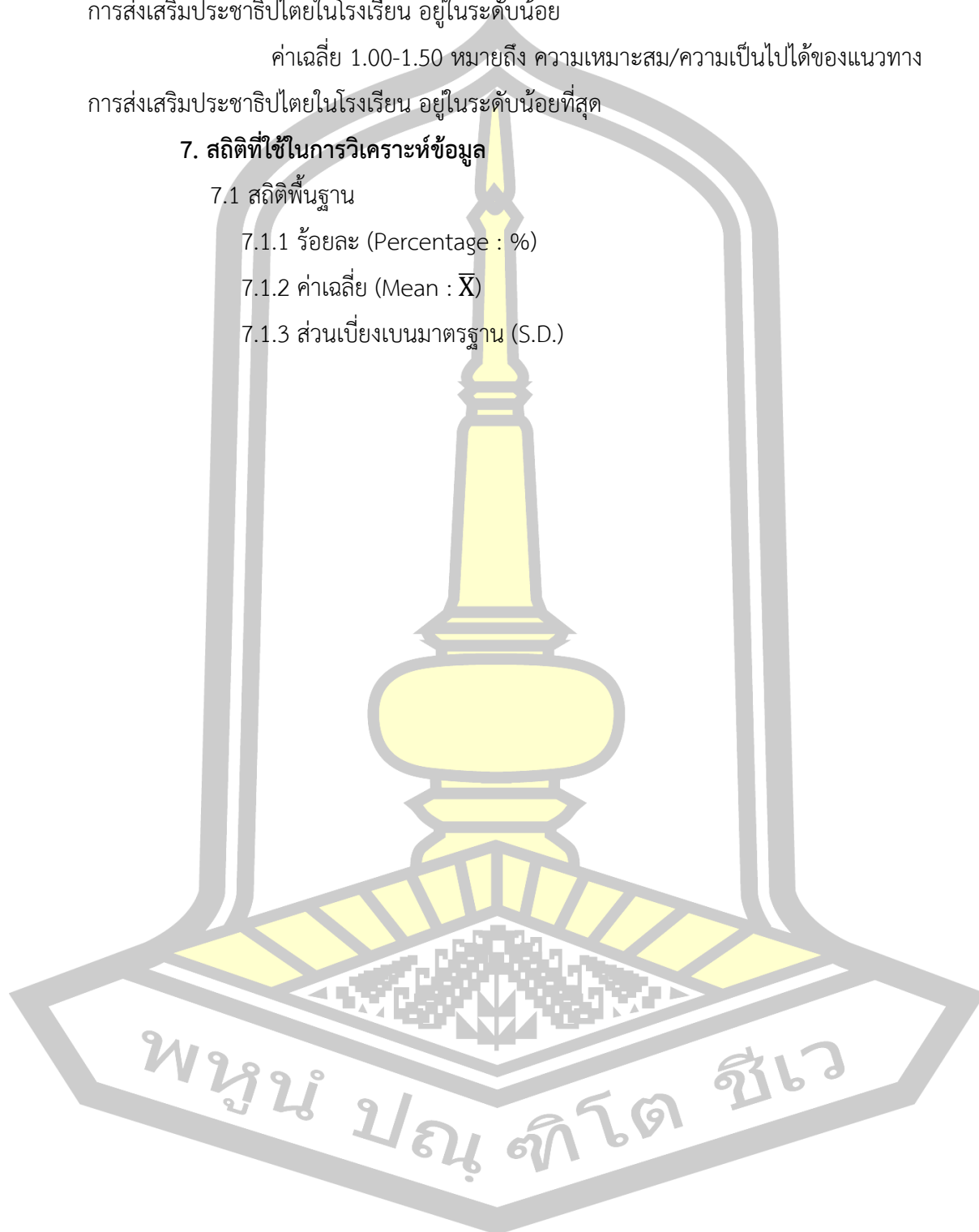
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติพื้นฐาน

7.1.1 ร้อยละ (Percentage : %)

7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean : \bar{X})

7.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกัน ของ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
PNI_{modified}	แทน	ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม และผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม โดยแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามจากการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากขนาดกลุ่มตัวอย่าง 386 คน ระหว่างวันที่ 1 – 8 เมษายน 2565 จำนวน 386 คน ได้แบบสอบถามคืนมา จำนวน 386 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 3

พหุ ประถมศึกษา

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุ และขนาดของสถานศึกษา

ที่	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	153	39.63
	หญิง	233	60.37
	รวม	386	100
2	สถานภาพ		
	ผู้บริหาร	56	14.50
	ครู	330	85.50
	รวม	386	100
3	ระดับการศึกษา		
	ปริญญาตรี	194	50.26
	ปริญญาโท	182	47.15
	ปริญญาเอก	10	2.59
	รวม	386	100
4	อายุ		
	22 - 25 ปี	131	33.94
	26 - 35 ปี	125	32.38
	36 ปีขึ้นไป	130	33.68
	รวม	386	100
5	ขนาดของสถานศึกษา		
	โรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 359 คนลงมา)	43	11.14
	โรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 - 1,079 คน)	88	22.80
	โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,080 - 1,679 คน)	110	28.50
	โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)	145	37.56
	รวม	386	100

จากตาราง 3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 60.37 มีอายุระหว่าง 22-25 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.94 ดำรงตำแหน่ง มีสถานภาพ เป็นครูผู้สอน จำนวน 330 คิดเป็นร้อยละ 85.50 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 50.26 และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 37.56

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ จำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของ การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม โดยภาพรวมและรายข้อ ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยภาพรวม

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. หลักสูตรและ การสอนที่ส่งเสริม ประชาธิปไตย	3.05	0.66	ปานกลาง	4.87	0.35	มากที่สุด	0.60	1
2. การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมวิถี ประชาธิปไตยใน สถานศึกษา	3.36	0.65	ปานกลาง	4.96	0.21	มากที่สุด	0.47	2
โดยรวม	3.21	0.66	ปานกลาง	4.92	0.28	มากที่สุด	0.53	

จากตาราง 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 0.66) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2

ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.65) รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = 0.28) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.21) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.35) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า เมื่อเรียงลำดับตามดัชนี ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ($PNI_{\text{modified}} = 0.60$) และ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.47$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI_{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา	2.44	0.72	น้อย	4.87	0.34	มากที่สุด	0.99	1

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีทีมร่วมแรงร่วมใจกัน วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย	2.94	0.58	ปานกลาง	4.73	0.51	มากที่สุด	0.61	6
3. สถานศึกษามีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการวางแผนและการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย	3.30	0.53	ปานกลาง	4.90	0.30	มากที่สุด	0.48	11
4. สถานศึกษามีการร่วมแรงร่วมใจ วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.06	0.44	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด	0.62	5
5. สถานศึกษามีการร่วมแรงร่วมใจ วิเคราะห์จุดมุ่งหมายประชาธิปไตย และกำหนดวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมประชาธิปไตย	3.57	0.50	มาก	4.90	0.16	มากที่สุด	0.37	12

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
6. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยการบูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย	3.07	1.00	ปานกลาง	4.87	0.34	มากที่สุด	0.59	8
7. สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย	2.94	0.58	ปานกลาง	4.73	0.51	มากที่สุด	0.60	7
8. สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2.91	0.60	ปานกลาง	4.80	0.48	มากที่สุด	0.65	3
9. สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย	2.93	0.82	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด	0.69	2
10. ครูทุกกลุ่มสาระจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย	2.91	0.60	ปานกลาง	4.80	0.48	มากที่สุด	0.65	3
11. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย	2.94	0.57	ปานกลาง	4.78	0.49	มากที่สุด	0.63	4

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
12. ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่	2.83	0.78	ปานกลาง	4.77	0.42	มากที่สุด	0.69	2
13. ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม	3.31	0.73	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด	0.50	10
14. สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	2.91	0.60	ปานกลาง	4.80	0.48	มากที่สุด	0.65	3
15. สถานศึกษามีการนำผลการปฏิบัติงานพัฒนาปรับปรุงการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	2.94	0.57	ปานกลาง	4.80	0.48	มากที่สุด	0.63	4
16. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง งานการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	3.30	0.73	ปานกลาง	4.96	0.20	มากที่สุด	0.50	10

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
17. ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม	3.29	0.72	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด	0.51	9
18. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	3.31	0.73	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด	0.50	10
โดยรวม	3.05	0.66	ปานกลาง	4.87	0.35	มากที่สุด	0.59	-

จากตาราง 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ดังนี้

1. **สภาพปัจจุบัน**ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม,สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.73) รองลงมาคือสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการวางแผนและการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย,ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง งานการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.53) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.44$, S.D. = 0.72)

2. **สภาพที่พึงประสงค์**ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการร่วมแรงร่วมใจวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.18) รองลงมาคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงงานส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.20) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีทีมร่วมแรงร่วมใจกัน วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย,สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.73$, S.D. 0.51)

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
 ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า โดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.59$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) สูงสุดคือ สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.99$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.69$) และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ต่ำสุดคือ สถานศึกษามีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการวางแผนและการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.48$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์และ
ความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา	3.30	0.64	ปานกลาง	4.94	0.25	มากที่สุด	0.50	3
2. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย	3.30	0.64	ปานกลาง	4.99	0.07	มากที่สุด	0.51	2
3. สถานศึกษานำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาทางวิชาชีพ	3.35	0.69	ปานกลาง	4.97	0.17	มากที่สุด	0.50	3
4. สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน	3.41	0.68	ปานกลาง	4.95	0.21	มากที่สุด	0.45	4

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
5. สถานศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางการ ดำเนินการพัฒนางาน สถานักเรียนเพื่อส่งเสริม ประชาธิปไตยใน สถานศึกษา	3.49	0.62	ปานกลาง	4.96	0.19	มากที่สุด	0.42	7
6. มีการจัดกิจกรรมตาม นโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมเสริมสร้าง ระเบียบวินัย และ กิจกรรมแสดงออกถึง ความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	3.27	0.73	ปานกลาง	4.94	0.25	มากที่สุด	0.51	2
7. มีการจัดกิจกรรมการ ฝึกฝนวิถีประชาธิปไตย นอกห้องเรียน	3.13	0.50	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด	0.53	1
8. มีการจัดกิจกรรมการ ฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยใน ห้องเรียน	3.13	0.50	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด	0.53	1
9. มีการดำเนินงาน กิจกรรมสถานักเรียน โดยมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากนักเรียนทั้ง ระบบตัวบุคคลหรือ ระบบพรรค และจัดกิจกรรมนักเรียน	3.27	0.73	ปานกลาง	4.94	0.25	มากที่สุด	0.51	2

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
10. จัดกิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนตอนเช้า	3.46	0.65	ปานกลาง	4.96	0.21	มากที่สุด	0.43	6
11. การจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อค้นคว้าอภิปราย ร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้ออกยื่อกำกับดูแล	3.45	0.66	ปานกลาง	4.98	0.14	มากที่สุด	0.44	5
12. กิจกรรมกลุ่มโชน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาด บริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวนรคอยควบคุมดูแลความสะอาดพื้นที่ของห้องเรียน	3.49	0.62	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด	0.42	7
13. สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	3.27	0.73	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด	0.51	2

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
14. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ ครูได้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	3.49	0.62	ปานกลาง	4.95	0.21	มากที่สุด	0.42	7
15. สถานศึกษามีการ สะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนาการจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตยใน สถานศึกษา	3.30	0.64	ปานกลาง	4.94	0.24	มากที่สุด	0.50	3
16. มีการสะท้อนผลการ ปฏิบัติงานเพื่อร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และ พัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตยใน สถานศึกษา	3.48	0.62	ปานกลาง	4.96	0.19	มากที่สุด	0.43	6
17. มีการนำผลการ ปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตยใน สถานศึกษา	3.49	0.62	ปานกลาง	4.96	0.19	มากที่สุด	0.42	7
18. มีการรายงานผลการ ดำเนินงานการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริม ประชาธิปไตยใน สถานศึกษามาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในสถานศึกษา	3.31	0.73	ปานกลาง	4.97	0.18	มากที่สุด	0.50	3
โดยรวม	3.36	0.65	ปานกลาง	4.96	0.21	มากที่สุด	0.47	

จากตาราง 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรม

เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน กิจกรรมกลุ่มโชน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวนคอยควบคุมดูแลความสะอาดพื้นที่ของห้องเรียน มีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือมีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.62) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน, มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.50)

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรม

เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.99$, S.D. = 0.07) รองลงมาคือการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อค้นคว้า อภิปราย ร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอยกำกับดูแล ($\bar{X} = 4.98$, S.D. = 0.14) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน, มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยในห้องเรียน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40)

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า โดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.47$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) สูงสุดคือ มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน, มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยในห้องเรียน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.53$) รองลงมาคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย, มีการจัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย และ กิจกรรมแสดงออกถึงความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน โดยมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียนทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรคและจัดกิจกรรมนักเรียน สถานศึกษามีการรายงาน

ผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.51$) และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ต่ำสุดคือ สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการพัฒนางานสถานักเรียนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา กิจกรรมกลุ่มโซน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวรคอยควบคุมดูแลความสะอาดพื้นที่ของห้องเรียน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพและมีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.42$)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

ตอนที่ 1 การศึกษาแนวปฏิบัติด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพและผลที่ได้จากการศึกษาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ไปสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ซึ่งจำแนกเป็น 2 องค์กรประกอบ ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย 2) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการศึกษาประเด็นความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในการขอศึกษาดูงานด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และเป็นที่ยอมรับ โดยผู้วิจัยได้ลงภาคสนามเพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารโรงเรียน 3 คน ครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน 3 คน ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน จำแนกตามองค์กรประกอบและกระบวนการ ดังนี้

ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน โดยสรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิตามสภาพปัญหาและความต้องการแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกันคือ 1. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา 2. กลุ่มครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน โดยผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกบทสัมภาษณ์ตามประเด็นต่าง ๆ และสรุป ได้ดังนี้

ชั้นวางแผน

“...ผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามสัดส่วนที่โรงเรียนกำหนดเป็น คณะกรรมการร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์ สถานการณ์รอบด้านทั้งภายในและร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษา การสร้างความตระหนักให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนนักเรียน เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565: การสัมภาษณ์)

“...คณะผู้บริหารเปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์ สถานการณ์ รอบด้านทั้งภายในและร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้าน การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...คณะผู้บริหารและคณะครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์ สถานการณ์ รอบด้านทั้งภายในและร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน ประชาธิปไตยในโรงเรียน การออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ ชัดเจน การใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการประสานงาน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้น ให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและ กำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็น ประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งมีการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาและกำหนดเป็น แผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และการออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินงานประชาธิปไตย ในโรงเรียนที่ชัดเจน การใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการประสานงาน...”

(ครูผู้สอนและกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...คณะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ มาดำเนินกิจกรรมร่วมกับนักเรียนและชี้ให้นักเรียนเห็นคุณค่า ประโยชน์ของการวางแผนร่วมกันและปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้และการออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ชัดเจน การใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการประสานงาน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ครูและนักเรียนช่วยกันคิดเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการที่เรียกว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการนำกิจกรรมมาอภิปราย วิเคราะห์ผลที่ได้รับจากการร่วมกันทำงาน มาวางแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและการออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียนที่ชัดเจน การใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการประสานงาน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 7 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices)
ขั้นตอนการวางแผน

รายการ	ความถี่ (คน)
การออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน	3
ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประสานงานการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน	6
คณะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย	6
โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน	4

ตาราง 7 (ต่อ)

รายการ	ความถี่ (คน)
ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์รอบด้านทั้งภายในและภายนอก และร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน	4
จุดหมายหลักสูตรและจุดมุ่งหมายประชาธิปไตย กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย	6

จากตาราง 7 สรุปได้ว่า จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขึ้นตอนการวางแผน ประกอบด้วย

1. การออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน
2. ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประสานงานการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน
3. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย
4. โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตย ทั้งในและนอกห้องเรียน
5. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์ สถานการณ์รอบด้านทั้งภายในและภายนอก และร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน
6. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา กำหนดจุดหมายหลักสูตรและจุดมุ่งหมาย การส่งเสริมประชาธิปไตย กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ชั้นปฏิบัติงาน

“...จุดหมายหลักสูตรประชาธิปไตย บรรจู่ไว้ในคำอธิบายรายวิชา กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เน้นหาประชาธิปไตยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม บูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย จัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพิ่มเติมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการปกครองในห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียนด้วยการสร้างระเบียบ ข้อตกลงของ ห้องเรียนและปฏิบัติงานต่างๆที่กำหนดไว้ กิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือกลุ่มใหญ่ ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาในบทเรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มในแต่ละรายวิชา เพื่อให้ นักเรียนมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการบูรณาการวิถีประชาธิปไตยระหว่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 9 กลุ่มสาระฯ และกิจกรรมของทางโรงเรียน เช่น กิจกรรมการปกครองใน ห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียน ด้วยการสร้างระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565: การสัมภาษณ์)

“...การจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยด้วยการบูรณาการและสอดแทรกใน รายวิชาทั้ง 9 กลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการปกครองในห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียน ในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับ เลือกทำหน้าที่ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียนด้วยการสร้างระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียน และปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ กิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือ กลุ่มใหญ่ ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาในบทเรียน เพื่อศึกษาค้นคว้า อภิปราย ร่วมกัน สร้างองค์ความรู้ และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอย กำกับดูแล...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย มีการบูรณาการ สอดแทรกวิถีประชาธิปไตย ผ่านรายวิชาทั้ง 9 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มในแต่ละรายวิชา เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การเปิดโอกาส การเลือกตั้งภายในชั้นเรียน มีการบูรณาการวิถีประชาธิปไตยระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 9 กลุ่มสาระฯ...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565: การสัมภาษณ์)

ตาราง 8 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มี การปฏิบัติที่ดี (Best Practices)
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

รายการ	ความถี่ (คน)
กิจกรรมการจัดการชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียนด้วยการสร้างระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติงานต่างๆที่กำหนดไว้	6
กิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาในบทเรียน สมาชิกภายในกลุ่มคละ เก่ง ปานกลาง อ่อน และในการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อศึกษาค้นคว้า อภิปราย ร่วมกัน สร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอย กำกับดูแล	6
การบูรณาการสอดแทรกหลักการประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน	6

จากตาราง 8 สรุปได้ว่า จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

1. การบูรณาการสอดแทรกหลักการประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน

2. กิจกรรมการจัดการชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ดูแลนักเรียนในห้องเรียนด้วยการสร้างระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

3. ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาในบทเรียน สมาชิกภายในกลุ่มคละ เก่ง ปานกลาง อ่อน และในการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่ม มีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อศึกษาค้นคว้า อภิปราย ร่วมกัน สร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอยกำกับดูแล

ขั้นตอนผลการปฏิบัติงาน

“...การกำหนดเป้าหมายในการควบคุมการดำเนินงานประชาธิปไตย การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานการดำเนินงานประชาธิปไตย การกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานประชาธิปไตย การวัดผลงานและเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ และการให้ความดีความชอบ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ โดยมีการสะท้อนผลการดำเนินงานทุก ๆ ครั้งหลังจากดำเนินงานเสร็จสิ้น ผ่านการรายงานโครงการ นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงาน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...การกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานประชาธิปไตย การวัดผลงาน และเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ และการให้ความดีความชอบการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ โดยมีการสะท้อนผลการดำเนินงานทุกครั้งหลังจากดำเนินงานเสร็จสิ้น ผ่านการรายงานโครงการ นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงาน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...การกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานประชาธิปไตย การวัดผลงาน และเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ และ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ โดยมีการสะท้อนผลการดำเนินงานทุก ๆ ครั้งหลังจากดำเนินงานเสร็จสิ้น ผ่านการรายงานโครงการ นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงาน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการสะท้อนผลการดำเนินงานประจำปีไทย ทุกครั้งที่ดำเนินงานเสร็จสิ้น ผ่านการรายงานโครงการ และนำผลการสะท้อนผลมาใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงาน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการใช้กระบวนการสะท้อนผล เพื่อนำผลการสะท้อนผลการดำเนินงานที่ดำเนินงานเสร็จสิ้น ผ่านการรายงานโครงการ เพื่อนำมาพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงาน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการสะท้อนผลการดำเนินงานประจำปีไทย โดยใช้การกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานประจำปีไทย การวัดผลงานและเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ และการให้ความดีความชอบ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ โดยมีการสะท้อนผลการดำเนินงานทุก ๆ ครั้งหลังจากดำเนินงานเสร็จสิ้น ผ่านการรายงานโครงการ นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงาน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 9 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มี การปฏิบัติที่ดี(Best Practices)
ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

รายการ	ความถี่ (คน)
ร่วมกันสะท้อนคิด วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้/ กิจกรรม/ นวัตกรรม ที่กลุ่มได้ออกแบบไปแล้วนั้นมาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ความเป็นไปได้ของโอกาส ความสำเร็จที่จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันไว้แล้ว รวมถึงความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เฉพาะตามสาระ ในครั้งนั้น ๆ ด้วย	6
การสนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ร่วมกันตั้งคำถาม สะท้อนคิดผลจากการที่ได้จัดการเรียนการสอน	4
การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ การให้ความดีความชอบและยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีกระบวนการดำเนินการที่ดี สามารถเป็นแบบอย่างได้ และเผยแพร่สู่สาธารณชน	5
กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย	6
ผู้บริหารเข้าร่วมสังเกตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน เป็นต้น	4

จากตาราง 9 สรุปได้ว่า จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

1. ร่วมกันสะท้อนคิด วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/นวัตกรรมที่กลุ่มได้ออกแบบไปแล้วนั้นมาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเป็นไปได้ของโอกาส ความสำเร็จที่จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันไว้แล้ว รวมถึงความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เฉพาะตามสาระในครั้งนั้น ๆ ด้วย

2. การสนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ร่วมกันตั้งคำถาม สะท้อนคิดผลจากการที่ได้จัดการเรียนการสอน
3. การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ การให้ความดีความชอบและยกย่องเชิดชูเกียรติ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีกระบวนการดำเนินการที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างได้ และเผยแพร่สู่สาธารณชน
4. กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย
5. ผู้บริหารเข้าร่วมสังเกตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเยี่ยมชมชั้นเรียน สังเกตการสอน เป็นต้น

ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน โดยสรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิตามสภาพปัญหาและความต้องการแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกันคือ 1. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา 2. กลุ่มครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน โดยผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกบทสัมภาษณ์ตามประเด็นต่าง ๆ และสรุป ได้ดังนี้

ขั้นการวางแผน

“...โรงเรียนจัดทำแผนกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยให้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ กิจกรรมชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียน การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย กิจกรรมหน้าเสาธงและ กิจกรรมอื่น ๆ ที่สร้างวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมนอกห้องเรียนที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียน ได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตย ร่วมกันออกแบบการดำเนินกิจกรรมที่ สร้างวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน และหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565: การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม โดยเป็นผู้ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และจัดทำแผนกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ให้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ กิจกรรมชมรม ต่าง ๆ ในโรงเรียน การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย กิจกรรม หน้าเสาธงและกิจกรรมอื่น ๆ ที่สร้างวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมนอกห้องเรียนที่ช่วยฝึกฝน

ให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตย ร่วมกันออกแบบการดำเนินกิจกรรมที่สร้างวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน และหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...สถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางการดำเนินงานที่ส่งเสริมประชาธิปไตย มีการจัดประชุมเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางเปิดโอกาสให้มีโอกาสเปลี่ยนเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษาในการส่งเสริมประชาธิปไตย จัดทำแผนกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน กิจกรรมนอกห้องเรียนที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตย ร่วมกันออกแบบการดำเนินกิจกรรมที่สร้างวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน และหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิด การอยู่ร่วมกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม โดยเป็นผู้ร่วมวางแผนและร่วมดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และจัดทำแผนกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยให้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ กิจกรรมชมรมต่างๆในโรงเรียน การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน และหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม โดยเป็นผู้ร่วมวางแผนและร่วมดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน และจัดทำแผนกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยให้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ กิจกรรมชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียน การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียน และหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิด การอยู่ร่วมกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม โดยเป็นผู้ร่วมวางแผนและร่วมดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และจัดทำแผนกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยให้ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

กิจกรรมชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียน การเลือกตั้งคณะกรรมการสภานักเรียนกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตย และร่วมกันออกแบบการดำเนินกิจกรรมที่สร้างวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน และหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 10 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการวางแผน

รายการ	ความถี่ (คน)
การออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ชัดเจน	6
จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยให้ชัดเจน	6
เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	6
โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตยนอกห้องเรียน	6

จากตาราง 10 สรุปได้ว่า จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการวางแผน ประกอบด้วย

1. การออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ชัดเจน
2. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยให้ชัดเจน

3.เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริม
ประชาธิปไตยและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียน
กล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาท
หน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตยนอก
ห้องเรียน

ขั้นปฏิบัติงาน

“...จัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กิจกรรม
เสริมสร้างระเบียบวินัย กิจกรรมแสดงออกถึงความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กิจกรรม
การฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มโชน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมี
ส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนแอ รับผิดชอบ กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรม
คณะกรรมการนักเรียน (สภานักเรียน) เป็นกิจกรรมที่โรงเรียน จัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรม
ประชาธิปไตย เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรม การคัดเลือกตัวแทนของตนเอง
ด้วยวิธีการประชาธิปไตย การแบ่งงานการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี การออกแบบกิจกรรมเพื่อสนองความ
ต้องการของนักเรียน ตามความถนัด ความสนใจ...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน (สภานักเรียน) เป็นกิจกรรมที่โรงเรียน
จัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรม
การคัดเลือกตัวแทนของตนเองด้วยวิธีการประชาธิปไตย การแบ่งงานการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี
การออกแบบกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนตามความถนัด ความสนใจและ
เป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมของโรงเรียน เชื่อมประสานในลักษณะตัวแทนระหว่างนักเรียน ครู บุคลากร
ผู้บริหาร คณะกรรมการนักเรียนหรือสภานักเรียน กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมชมรม ชุมนุมการ
จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้และการจัดป้ายนิเทศประชาธิปไตยในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กิจกรรม
เสริมสร้างระเบียบวินัย กิจกรรมแสดงออกถึงความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กิจกรรม
การฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน การจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้และการจัดป้ายนิเทศ
ประชาธิปไตยในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...การจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้และการจัดป้ายนิเทศประชาธิปไตยในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...จัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย กิจกรรมแสดงออกถึงความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มโซน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ตอนเช้า หลังการปฏิบัติงานของกลุ่มปฏิบัติงานเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณ ร้องเพลงปลุกใจต่าง ๆ และเพลงที่แสดงออกถึงความรักในสถาบัน รายงานผลการทำความ สะอาดตามกลุ่มโซน ห้องเรียน การปกครองตนเอง การแสดงออกตามความถนัดและความสนใจ...”

(ครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน (สภานักเรียน) เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักรวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรม การคัดเลือกตัวแทนของตนเองด้วยวิธีการประชาธิปไตย การจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้และการจัดป้ายนิเทศประชาธิปไตยในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน...”

(ครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 11 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices)
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

รายการ	ความถี่ (คน)
กิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย กิจกรรมแสดงออกถึงความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	6
กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มโชน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคน ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเอง รับผิดชอบ กิจกรรมหน้าเสาธงเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ตอนเช้า หลังการปฏิบัติงานของกลุ่มปฏิบัติงานเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณ ร้องเพลงปลุกใจต่างๆ และเพลงที่แสดงออกถึงความรักในสถาบัน รายงานผลการทำความ สะอาดตามกลุ่มโชน ห้องเรียน การปกครองตนเอง การแสดงออกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนประมาณ 5 นาที	6
การจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้และการจัดป้ายนิเทศประชาธิปไตยในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	6
กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน มาจาก 3 ส่วนคือ 1) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียน ทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรค 2) การแต่งตั้งจากโรงเรียน อาจจะเป็นตัวแทนห้องเรียน ตัวแทนชมรม 3) มาจากการสรรหา โดยการนำเสนอจากคณะครู นักเรียน นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน	6

จากตาราง 11 สรุปได้ว่า จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน
2. การจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้และการจัดป้ายนิเทศประชาธิปไตยในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน มาจาก 3 ส่วนคือ 1) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียน ทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรค 2) การแต่งตั้งจากโรงเรียน อาจจะเป็นตัวแทนห้องเรียน ตัวแทนชมรม 3) มาจากการสรรหา โดยการนำเสนอจากคณะครู นักเรียน นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

4. กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มโซน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคน ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเอง รับผิดชอบ กิจกรรมหน้าเสาธงเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณ และเพลงที่แสดงออกถึงความรักในสถาบัน รายงานผลการทำความสะอาดตามกลุ่มโซน ห้องเรียน การปกครองตนเอง การแสดงออกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

“...สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียนและการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยมาปรับปรุงพัฒนา การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในรูปแบบของรายงานการจัดกิจกรรม รายงานโครงการ...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...มีการประเมินผลการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยมาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...การสะท้อนผลการดำเนินกิจกรรม มีการรายงานผลการดำเนินงานในรูปแบบเชิงประจักษ์ นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างเต็มรูปแบบ นำผลการสะท้อนมาพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม...”

(ผู้บริหารโรงเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการจัดกิจกรรมที่เป็น
ประชาธิปไตย รวมทั้งมีการนิเทศภายในการดำเนินการจัดกิจกรรม มีการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน
เพื่อปรับปรุงพัฒนาและกำหนดเป็นแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบของรายงานการจัด
กิจกรรม รายงานโครงการ...”

(ครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 1, วันที่ 30 กันยายน 2565 : การสัมภาษณ์)

“...สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการ
พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย มีการรายงานผลการดำเนินงาน และนำปัญหามาเป็น
แนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรม...”

(ครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 2, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

“...มีการสะท้อนผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหาร
รับทราบ และนำปัญหามาใช้พัฒนา ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม...”

(ครูผู้สอนและครูกิจกรรมนักเรียน สถานศึกษาแห่งที่ 3, วันที่ 3 ตุลาคม 2565 : การสัมภาษณ์)

ตาราง 12 การสังเคราะห์ความถี่แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practices)
ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

รายการ	ความถี่ (คน)
การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตย	6
การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ใน รูปแบบของรายงานการจัดกิจกรรม รายงานโครงการ	6
นำผลการสะท้อนมาพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม	6
นำปัญหามาเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรม	3
การยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีผลงานเชิงประจักษ์	6

จากตาราง 12 สรุปได้ว่า จากการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริม
 ประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี
 (Best Practices) ขั้นตอนการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

1. การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริม
 ประชาธิปไตย
2. การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในรูปแบบ
 ของรายงานการจัดกิจกรรม รายงานโครงการ
3. นำผลการสะท้อนมาพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม
4. นำปัญหามาเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรม
5. การยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีผลงานเชิงประจักษ์

ตาราง 13 การสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

การศึกษาเอกสารและ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย		
การวางแผน (Plan)		
1. หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ บูรณาการสอดแทรก วิถี ประชาธิปไตย ทุกกลุ่มสาระ ได้แก่ จุดมุ่งหมายหลักสูตรและ จุดมุ่งหมายประชาธิปไตย กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็น พลเมืองและเป็นพลโลก ยึด มั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยเนื้อหา	1. การออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตร และการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ที่ชัดเจน 2. ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการประสานงานการ ดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน 3. คณะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมี ส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ดำเนินงาน ประชาธิปไตยในโรงเรียน 4. โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและ กระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ	1. โรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้าน หลักสูตรหลักสูตรและการสอนที่ ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน 2. ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องในการประสานงานการ ดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่ การจัดประชุมคณะกรรมการ ดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตรและ การสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อ ร่วมกันวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมาย และออกแบบการจัดการเรียน การสอนที่เหมาะสม

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย		
การวางแผน (Plan)		
<p>ประชาธิปไตยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมบูรณาการ สอดแทรกวิถีประชาธิปไตย ทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในด้านการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การมีจิตสาธารณะ จิตอาสา การจัดการและหาทางออกที่เหมาะสม</p>	<p>และกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศ การเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตย ทั้งในและนอกห้องเรียน</p> <p>5. ร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์สถานการณ์รอบด้านทั้งภายนอก ภายในและร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน</p>	<p>3. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่ม สาระบูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มเติมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสถานการณ์รอบด้านทั้งภายนอกภายในและร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน</p> <p>4. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม ในการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรและจุดมุ่งหมายประชาธิปไตย กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกในความ เป็นพลเมืองและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย</p>
<p>2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระบูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยได้แก่ จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย</p>	<p>6. จุดมุ่งหมายหลักสูตรและจุดมุ่งหมายประชาธิปไตย กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกในความ เป็นพลเมืองและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย</p>	<p>5. โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วม ในการวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้อง</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย		
การวางแผน (Plan)		
<p>จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มเติมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักสูตรประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง หลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักสูตรลูกเสือ เนตรนารี และหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p>		<p>ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตยทั้งในห้องเรียน</p>
การปฏิบัติงาน (Do)		
<p>1. การจัดรายวิชาเลือกที่หลากหลายเพื่อสนองความถนัดความสามารถและความสนใจของนักเรียนตลอดจนส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นใช้อย่างกว้างขวางให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น</p>	<p>1. เนื้อหาประชาธิปไตยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม บูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>2. กิจกรรมการปกครองในห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียนด้วยการสร้างระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติงานต่างๆที่กำหนดไว้</p>	<p>1. สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยเนื้อหาประชาธิปไตยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา บูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาเลือกที่หลากหลายเพื่อสนองความถนัดความสามารถและความสนใจของนักเรียนตลอดจนส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นใช้อย่างกว้างขวางให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ขึ้นอยู่กับ</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย		
การปฏิบัติงาน (Do)		
		ลักษณะเนื้อหาในบทเรียน สมาชิกภายในกลุ่มคณะ เก่ง ปานกลาง อ่อน และในการจัดกิจกรรม
<p>2. การมุ่งเน้นการสอนตามเนื้อหาประชาธิปไตยซึ่งหลักสูตรกำหนดไว้ในกลุ่มสังคมศึกษาทั้งในรายวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี</p> <p>3. การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยครูผู้สอนทุกรายวิชาควรตระหนักถึงบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยแม้ว่าจะสอนในรายวิชาที่ไม่มีเนื้อหาประชาธิปไตยก็ตาม โดยคำนึงถึงการส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนตามหลักประชาธิปไตย</p>	<p>3. กิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาในบทเรียน สมาชิกภายในกลุ่มคณะ เก่ง ปานกลาง อ่อน และในการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อศึกษาค้นคว้า อภิปราย ร่วมกัน สร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอย กำกับดูแล</p>	<p>1. เน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อศึกษาค้นคว้า อภิปราย ร่วมกัน สร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอย กำกับดูแลมีการวัดและประเมินผล</p> <p>2. กิจกรรมการจัดการชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียนด้วยการสร้างระเบียบข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติงานต่างๆที่กำหนดไว้</p>
สะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See)		
<p>1. การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม</p>	<p>1. ร่วมกันสะท้อนคิด วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/นวัตกรรม ที่กลุ่มได้ออกแบบไปแล้วนั้น</p>	<p>1. กำกับ ติดตาม นิเทศ และ ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย		
สะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See)		
<p>มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้</p> <p>2. กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา และจัดให้มีการประเมินการ อ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินผู้เรียน พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ออกแบบกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสม</p> <p>3. จัดทำและออกเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการ ประเมินผล การเรียนรู้ รายงานผล การเรียน แสดงวุฒิการศึกษา</p>	<p>มาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ความเป็นไปได้ของโอกาส ความสำเร็จที่จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันไว้แล้ว รวมถึงความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้เฉพาะตามสาระ ในครั้งนั้น ๆ ด้วย</p> <p>2. การสนทนาสะท้อนผลการปฏิบัติ เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ร่วมกันตั้งคำถามสะท้อนคิดผลจากการที่ได้จัดการเรียนการสอน</p> <p>3. การเสริมแรง การบำรุงขวัญ กำลังใจ การให้ความดีความชอบและยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีกระบวนการดำเนินการที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างได้ และเผยแพร่สู่สาธารณชน</p> <p>4. กำกับ ติดตาม นิเทศ และ ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย</p>	<p>2. ผู้บริหารเข้าร่วมสังเกตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน เป็นต้น</p> <p>3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม</p> <p>4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม</p> <p>5. ร่วมกันสะท้อนคิด วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้/ กิจกรรม/นวัตกรรม ที่กลุ่มได้ออกแบบไปแล้วนั้น มาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นไปได้ของโอกาส</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย		
สะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See)		
และรับรองผลการเรียนของผู้เรียน	5. ผู้บริหารเข้าร่วมสังเกตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน เป็นต้น	<p>ความสำเร็จที่จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันไว้แล้ว รวมถึงความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ เฉพาะตามสาระ ในครั้งนั้น ๆ ด้วย</p> <p>6. การประเมินการ อ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินผู้เรียน พิจารณาจาก พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคุมไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม</p> <p>7. การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ การให้ความดีความชอบและยกย่อง เชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีกระบวนการดำเนินการที่ดีสามารถเป็นแบบอย่างได้ และเผยแพร่สู่สาธารณชน</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา		
การวางแผน (Plan)		
<p>1. ศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้เข้าใจและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <p>2. ร่วมกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย</p> <p>3. การจัดองค์การบริหารให้เป็นประชาธิปไตยองค์กรที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย</p>	<p>1. การออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ชัดเจน</p> <p>2. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยให้ชัดเจน</p> <p>3. เปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p> <p>4. โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนต้องร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตยนอกห้องเรียน</p>	<p>1. การออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ชัดเจน</p> <p>2. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยให้เข้าใจและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี มีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยให้ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p> <p>3. โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนต้องร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตยนอกห้องเรียน</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาศานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา		
การปฏิบัติงาน (Do)		
<p>1. การจัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพระเบียบวินัยความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>2. การจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนนักศึกษาเพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มให้พัฒนาตนเองพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ</p> <p>3. กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน</p> <p>4. จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมตามรูปแบบการจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งมีนโยบายวัตถุประสงค์และ</p>	<p>1. กิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน</p> <p>2. การจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้และการจัดป้ายนิเทศประชาธิปไตยในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน</p> <p>3. กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียนมาจาก 3 ส่วนคือ 1) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียน ทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรค 2) การแต่งตั้งจากโรงเรียน อาจจะเป็นตัวแทนห้องเรียน ตัวแทนชมรม 3) มาจากการสรรหา โดยการนำเสนอจากคณะครู นักเรียน นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน</p> <p>4. กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มโชน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคน ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณและเพลงที่แสดงออกถึง</p>	<p>1. การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพระเบียบวินัยความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p> <p>การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ</p> <p>กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร</p> <p>กิจกรรมชุมนุม ชมรม</p> <p>กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ได้แก่ กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม</p> <p>2. กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียนมาจาก 3 ส่วนคือ 1) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียน ทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรค 2) การแต่งตั้งจากโรงเรียน อาจจะเป็นตัวแทนห้องเรียน ตัวแทนชมรม</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา		
การปฏิบัติงาน (Do)		
แนวทางการดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตยโดยสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางและวิธีการสนับสนุนต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจน	ความรักในสถาบัน รายงานผลการทำความ สะอาดตามกลุ่มโซน ห้องเรียน การปกครองตนเอง การแสดงออกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนประมาณ 5 นาที	3) มาจากการสรรหา โดยการนำเสนอจากคณะครู นักเรียน นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 3. กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มโซน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคน ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเอง รับผิดชอบ กิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณ และเพลงที่แสดงออกถึงความรักในสถาบัน รายงานผลการทำความ สะอาดตามกลุ่มโซน ห้องเรียน การปกครองตนเอง การแสดงออกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน
2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา		
การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See)		
1. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่มเช่น การตรวจคะแนนผลงานของ	1. การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย	1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่มเช่น การตรวจคะแนนผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา		
การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See)		
<p>นักเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ครูอาจนำผลงานของนักเรียนทุกคนมาติด แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนให้คะแนนผลงานเหล่านั้น</p> <p>2. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลป้อนกลับในการสอนของครู ซึ่งนอกจากจะเป็นกระจกเงาส่องตนเองแล้ว ยังเป็นการแสดงความในกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วย เช่น ครูอาจมีแบบสอบถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีต่อพฤติกรรมการสอนของตนเอง หรือถามความรู้สึกของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการด้วยกิริยาท่าทาง และความรู้สึกที่เป็นกันเอง</p> <p>3. การยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีผลงานเชิงประจักษ์</p>	<p>2. การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในรูปแบบของรายงานการจัดกิจกรรม รายงานโครงการ</p> <p>3. นำผลการสะท้อนมาพัฒนาปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม</p> <p>4. นำปัญหามาเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรม</p>	<p>ครูอาจนำผลงานของนักเรียนทุกคนมาติดแล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนให้คะแนนผลงานเหล่านั้น และมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลป้อนกลับในการสอนของครู ซึ่งนอกจากจะเป็นกระจกเงาส่องตนเองแล้ว ยังเป็นการแสดงความในกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วย เช่น ครูอาจมีแบบสอบถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีต่อพฤติกรรมการสอนของตนเอง หรือถามความรู้สึกของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการด้วยกิริยาท่าทาง และความรู้สึกที่เป็นกันเอง ผ่านการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย</p> <p>2. การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในรูปแบบของรายงานการจัดกิจกรรม รายงานโครงการ นำผลการสะท้อนมาพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม และนำปัญหามาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยใน</p>

ตาราง 13 (ต่อ)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)	แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย
2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา		
การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See)		
		สถานศึกษาการพัฒนา ปรับปรุงการจัดกิจกรรม 3. การยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา

ตาราง 13 สรุปได้ว่า จากการสัมภาษณ์ Best Practice พบว่า การสังเคราะห์การพัฒนาแนวทางการจัดทำร่างแนวทางการดำเนินงานทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย

1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1 การวางแผน (Plan)

1.1.1 โรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน

1.1.2 ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการประสานงานการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่ การจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมาย และออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม

1.1.3 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551แนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระบูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มเติมในทุกกลุ่มสาระการเรียน และสถานการณ์รอบด้านทั้งภายในภายนอกภายในและร่วมกัน กำหนดทิศทางของสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.1.4 คณะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร และจุดมุ่งหมายประจำปีไทย กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1.1.5 โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ต้องร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและ กระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและ กำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็น ประชาธิปไตยทั้งในห้องเรียน

1.2 การปฏิบัติงาน(Do)

1.2.1 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยเนื้อหาประชาธิปไตยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา บูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัด รายวิชาเลือกที่หลากหลายเพื่อสนองความถนัดความสามารถและความสนใจของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นใช้อย่างกว้างขวางให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อม และความต้องการของแต่ละท้องถิ่น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาในบทเรียน สมาชิกภายในกลุ่มคละ เก่ง ปานกลาง อ่อน และในการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อศึกษาค้นคว้า อภิปราย ร่วมกัน สร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอย กำกับ ดูแลมีการวัดและประเมินผล

1.2.2 กิจกรรมการปกครองในห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ นักเรียนในแต่ละ ห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำ หน้าที่ ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียนด้วยการสร้างระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียนและ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

1.3 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See)

1.3.1 กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนด้าน หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

1.3.2 ผู้บริหารเข้าร่วมสังเกตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเยี่ยม ชั้นเรียน สังเกตการสอน เป็นต้น

1.3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม

1.3.4 ร่วมกันสะท้อนคิด วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้/ กิจกรรม/นวัตกรรมที่กลุ่มได้ออกแบบไปแล้วนั้นมาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ความเป็นไปได้ของโอกาส ความสำเร็จที่จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันไว้แล้ว รวมถึงความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนรู้เฉพาะตามสาระ ในครั้งนั้น ๆ ด้วย

1.3.5 การประเมินการ อ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคุมไปในกระบวนการเรียน การสอน ตามความเหมาะสม

1.3.6 การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ การให้ความดีความชอบและยกย่อง เชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีกระบวนการดำเนินการที่ดีสามารถเป็น แบบอย่างได้ และเผยแพร่สู่สาธารณชน

2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 การวางแผน (Plan)

2.1.1 โรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยการกำหนดบทบาทและหน้าที่ชัดเจน

2.1.2 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยให้เข้าใจและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี มีการจัดทำแผนการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจวิถี ประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยให้ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.1.3 โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้ นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนด บทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็น ประชาธิปไตยนอกห้องเรียน

2.2 การปฏิบัติงาน (Do)

2.2.1 การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และเลื่อมใสในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่

กิจกรรมแนะแนว ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ

กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญ
ประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ได้แก่ กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ
กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

2.2.2 กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน มาจาก 3 ส่วน คือ 1) มาจากการเลือกตั้ง
โดยตรงจากนักเรียน ทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรค 2) การแต่งตั้งจากโรงเรียน อาจจะเป็น
ตัวแทนห้องเรียน ตัวแทนชมรม 3) มาจากการสรรหา โดยการนำเสนอจากคณะครู นักเรียน นำเสนอ
ต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

2.2.3 กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มโซน
เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคน ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเอง รับผิดชอบ
กิจกรรมหน้าเสาธงเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ สวด
มนต์ กล่าวคำปฏิญาณ และเพลงที่แสดงออกถึงความรักในสถาบัน รายงานผลการทำความ สะอาด
ตามกลุ่มโซน ห้องเรียน การปกครองตนเอง การแสดงออกตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

2.3 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน(See)

2.3.1 นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่ม เช่น
การตรวจคะแนนผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ครูอาจนำผลงานของนักเรียนทุกคน
มาติด แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนให้คะแนนผลงานเหล่านั้น และมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล
ป้อนกลับในการสอนของครู ซึ่งนอกจากจะเป็นกระจกเงาส่องตนเองแล้ว ยังเป็นการแสดงความ
ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วย เช่น ครูอาจมีแบบสอบถามให้นักเรียนแสดงความ
คิดเห็นอย่างเสรีต่อพฤติกรรมการสอนของตนเอง หรือถามความรู้สึกของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ
ด้วยกิริยาท่าทาง และความรู้สึกที่เป็นกันเอง ผ่านการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางใน
การพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

2.3.2 การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย
ในรูปแบบของรายงานการจัดกิจกรรม รายงานโครงการ นำผลการสะท้อนมาพัฒนา ปรับปรุง
การดำเนินกิจกรรม และนำปัญหามาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย
ในสถานศึกษาการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรม

2.3.3 การยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีผลงานเชิงประจักษ์ด้าน
การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงานทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม มีแนวทางการดำเนินการ 2 ด้าน 22 แนวทาง ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย มี 13 แนวทาง และ 2) ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา มี 9 แนวทาง โดยแต่ละแนวทางใช้ขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย ขั้น 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติ (Do) และ 3) การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (See) ตามรายละเอียดดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ดังนี้

1.1 การวางแผน (Plan)

1.1.1 โรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านหลักสูตร หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตยที่ชัดเจน

1.1.2 ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประสานงานการดำเนินงาน ประชาธิปไตยในโรงเรียน ได้แก่ การจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานด้านหลักสูตรหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย เพื่อร่วมกันวางแผน กำหนดจุดมุ่งหมาย และออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม

1.1.3 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ บูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มเติมในทุกกลุ่มสาระ การเรียน และสถานการณ์รอบด้านทั้งภายในและภายนอก กำหนดทิศทางของสถานศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานประชาธิปไตยในโรงเรียน

1.1.4 คณะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตร และจุดมุ่งหมายประชาธิปไตย กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกใน ความเป็นพลเมืองและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1.1.5 โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนด บทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็น ประชาธิปไตยทั้งในห้องเรียน

1.2 การปฏิบัติงาน (Do)

1.2.1. สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยเนื้อหาประชาธิปไตยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา บูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาเลือกที่หลากหลายเพื่อสนองความถนัดความสามารถและความสนใจของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรท้องถิ่นใช้อย่างกว้างขวาง ให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้รูปแบบการสอนเป็นกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาในบทเรียน สมาชิกภายในกลุ่มคณะ เก่ง ปานกลาง อ่อน และในการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม เพื่อศึกษาค้นคว้า อภิปราย ร่วมกัน สร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอย กำกับดูแลมีการวัดและประเมินผล

1.2.2 กิจกรรมการจัดการชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ ปกครองดูแลนักเรียนกันเองในห้องเรียนด้วยการสร้างระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

1.3 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน(See)

1.3.1 กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

1.3.2 ผู้บริหารเข้าร่วมสังเกตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน เป็นต้น

1.3.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม

1.3.4 ร่วมกันสะท้อนคิด วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/นวัตกรรม ที่กลุ่มได้ออกแบบไปแล้วนั้นมาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นไปได้ของโอกาส ความสำเร็จที่จะสามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่ได้กำหนดร่วมกันไว้แล้ว รวมถึงความเป็นไปได้ของการเรียนรู้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้เฉพาะตามสาระ ในครั้งนั้น ๆ ด้วย

1.3.5 การประเมินการ อ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสม

1.3.6 การเสริมแรง การบำรุงขวัญกำลังใจ การให้ความดีความชอบและยกย่อง เชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีกระบวนการดำเนินการที่ดีสามารถเป็น แบบอย่างได้ และเผยแพร่สู่สาธารณชน

2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 การวางแผน (Plan)

2.1.1 โรงเรียนออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยการกำหนดบทบาทและหน้าที่ชัดเจน

2.1.2 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยให้เข้าใจและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี มีการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาที่ช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ วิถีประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยให้ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.1.3 โรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกันส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออก ในการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานและกำหนด บทบาทหน้าที่ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็น ประชาธิปไตยนอกห้องเรียน

2.2 การปฏิบัติงาน(Do)

2.2.1 การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณภาพพระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และเลื่อมใสในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ 1) กิจกรรม แนะแนว ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และ อาชีพ 2) กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และ นักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ชมรม และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ได้แก่ กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

2.2.2 กิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน มาจาก 3 ส่วน คือ 1) มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากนักเรียน ทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรค 2) การแต่งตั้งจากโรงเรียน อาจจะเป็น ตัวแทนห้องเรียน ตัวแทนชมรม และ 3) มาจากการสรรหา โดยการนำเสนอจากคณะครู นักเรียน นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

2.2.3 กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่มโซน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคน ต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเอง รับผิดชอบ

กิจกรรมหน้าเสาธงเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ประกอบด้วย การเคารพธงชาติ การร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณ และเพลงที่แสดงออกถึงความรักในสถาบัน รายงานผลการทำความ สะอาดตามกลุ่มโซน ห้องเรียน การปกครองตนเอง การแสดงออกตามความถนัดและความสนใจของ นักเรียน

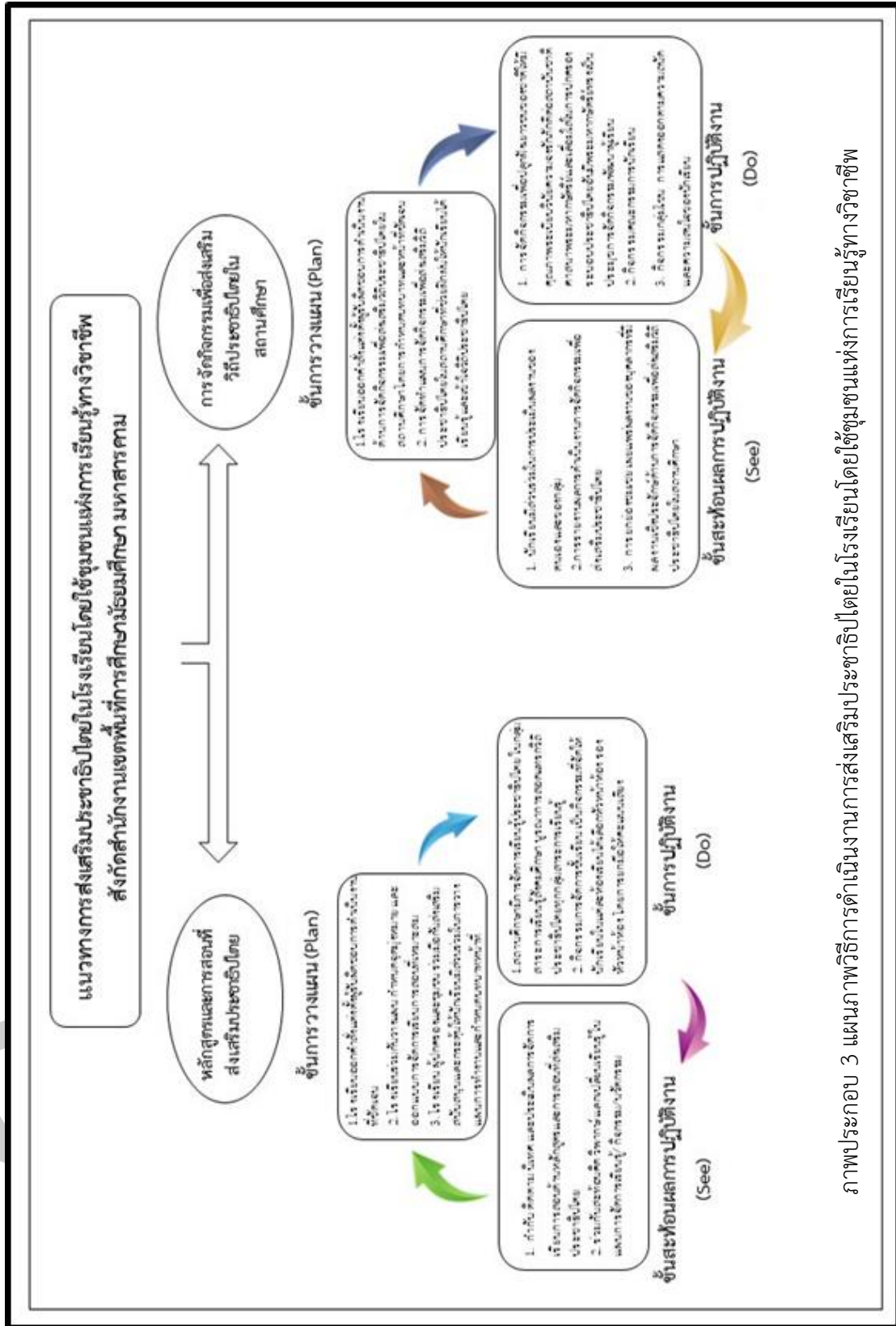
2.3 การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน(See)

2.3.1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่ม เช่น การตรวจคะแนนผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม ครูอาจนำผลงานของนักเรียนทุกคน มาติด แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนให้คะแนนผลงานเหล่านั้น และมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ป้อนกลับในการสอนของครู ซึ่งนอกจากจะเป็นกระจกเงาส่องตนเองแล้ว ยังเป็นการแสดงความ ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนด้วย เช่น ครูอาจมีแบบสอบถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีต่อพฤติกรรมการสอนของตนเอง หรือถามความรู้สึกของนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการ ด้วยกิริยาท่าทาง และความรู้สึกที่เป็นกันเอง ผ่านการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

2.3.2 การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย ในรูปแบบของรายงานการจัดกิจกรรม รายงานโครงการ นำผลการสะท้อนมาพัฒนา ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม และนำปัญหามาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ในสถานศึกษาการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรม

2.3.3 การยกย่องชมเชย เผยแพร่ผลงานของบุคลากรที่มีผลงานเชิงประจักษ์ด้าน การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา

ภาพประกอบ 3 แผนภาพวิธีการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

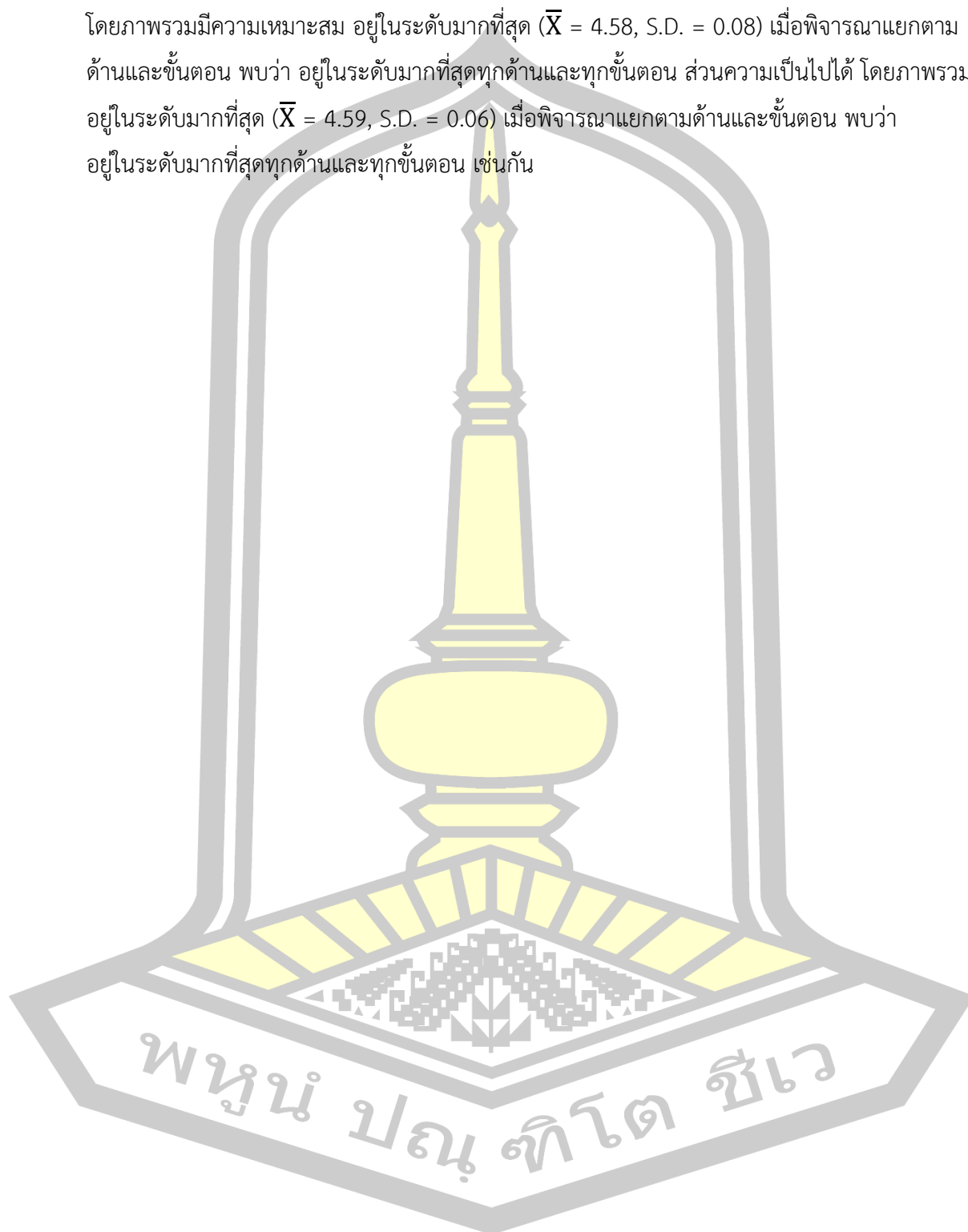
ตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางมาปรับปรุง
ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จนได้แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชน
แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้ผลการประเมิน ดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ ส่งเสริมประชาธิปไตย	4.54	0.01	มากที่สุด	4.53	0.06	มากที่สุด
1.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)	4.48	0.03	มากที่สุด	4.48	0.08	มากที่สุด
1.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do)	4.60	0.04	มากที่สุด	4.60	0.00	มากที่สุด
1.3 ขั้นตอนการสะท้อนผล การปฏิบัติงาน (See)	4.56	0.02	มากที่สุด	4.53	0.12	มากที่สุด
2. ด้านการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย ในสถานศึกษา	4.62	0.13	มากที่สุด	4.66	0.15	มากที่สุด
2.1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)	4.73	0.30	มากที่สุด	4.73	0.28	มากที่สุด
2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do)	4.53	0.30	มากที่สุด	4.60	0.45	มากที่สุด
2.3 ขั้นตอนการสะท้อนผลการ ปฏิบัติงาน (See)	4.60	0.07	มากที่สุด	4.66	0.05	มากที่สุด
รวม	4.58	0.08	มากที่สุด	4.59	0.06	มากที่สุด

จากตาราง 14 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.08) เมื่อพิจารณาแยกตาม ด้านและขั้นตอน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและทุกขั้นตอน ส่วนความเป็นไปได้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.06) เมื่อพิจารณาแยกตามด้านและขั้นตอน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและทุกขั้นตอน เช่นกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สรุปผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษา
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

สรุปผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม สามารถสรุปผลจำแนกตามความมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่าสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู

ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการร่วมแรงร่วมใจวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า โดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.59 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด

ส่วนด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.47 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด

2. การศึกษาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า

2.1 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ประกอบด้วย 2 ด้าน 2 แนวทาง ได้แก่

2.1.1 ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย มี 13 แนวทาง ได้แก่

- 1) การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านหลักสูตร
- 2) การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการประสานงาน
- 3) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนรู้
- 4) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
- 5) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ และการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน
- 6) การจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 7) การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือลงคะแนนเสียง

8) การกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน 9) การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 10) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 11) การสะท้อนคิด วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในแผนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/นวัตกรรม 12) การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ 13) การยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1.2 ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา

มี 9 แนวทาง ได้แก่ 1) การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดกิจกรรม 2) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันวิเคราะห์แนวทางและทำแผนการจัดกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5) การจัดกิจกรรมคณะกรรมการนักเรียน 6) การจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตย 7) การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการประเมินผลงานของตนเองและของกลุ่ม 8) การรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรม และ 9) การยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่มากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลจำแนกตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบาย

คือนครสู่ห้องเรียนเพื่อสนองนโยบาย จึงลดการประชุมที่เน้นการร่วมคิดร่วมทำ ส่งผลให้ตัวบ่งชี้นี้มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดนั่นเอง สอดคล้องกับ พระปลัดสมชาติ ศิริปริชารัรักษ์ (2556) ที่วิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ และพบว่า ปัญหาในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา เกิดจากการบริหารจัดการของโรงเรียน และความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบและผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า บทบาทของผู้บริหารในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ควรมีการเตรียม วางแผนงานร่วมกับทุกฝ่าย มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและจริงจังมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการ นิเทศติดตามอย่างเหมาะสม

1.2 จากผลการวิจัยสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย อาจเป็นเพราะการออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยในโรงเรียนจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้สังคมและชุมชนเป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต เป็นการสร้างลักษณะนิสัยให้เด็กได้รู้จักระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และกติกาสังคม ตลอดจนรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ทีมงานรับผิดชอบต่อชุมชน และสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยโรงเรียนต้องนำรูปแบบประชาธิปไตยมาใช้ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาเด็กให้มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามภาระหน้าที่ และมีวิถีชีวิตตามหลักประชาธิปไตย สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างประชาธิปไตย ในการสอนรายวิชาต่าง ๆ นอกจากครูจะมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหาวิชาแล้ว ต้องตั้งเป้าหมายให้เด็กเกิดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณลักษณะประชาธิปไตย โดยการนำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้ในชีวิตประจำวันจนเกิดเป็นนิสัย หรือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เรียกว่าวิถีชีวิตประชาธิปไตยโดยให้นักเรียนมีโอกาสร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันวางแผน ร่วมกันประเมินผล และเลือกใช้วิธีสอนที่หลากหลาย เช่น การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การศึกษานอกสถานที่ การทดลองปฏิบัติจริง ฯลฯ โดยกำหนดงานให้สอดคล้องกันระหว่างกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชา ครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ ดูแล สังเกตให้ความช่วยเหลือ นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมและร่วมมือกับกลุ่ม รวมทั้งขอคำปรึกษาจากครูเมื่อมีปัญหา สอดคล้องกับ

นงคราญ อนุกุล (2558) ที่ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน ผลการวิจัยพบว่า สถานักเรียนได้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยให้แก่เยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้ออกแบบกิจกรรมในการส่งเสริมประชาธิปไตยและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงบทบาทหน้าที่ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การมีความรับผิดชอบความเป็นผู้มีวินัย ในตนเอง การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การมีส่วนร่วมทั้งความคิด การปฏิบัติ

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย โดยตั้งบ่งชี้ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาและสถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย อาจเป็นเพราะว่าบทบาทของผู้บริหารในการสร้างเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ควรมีการเตรียมวางแผนงานร่วมกับทุกฝ่าย มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ให้ทุกคนเข้ามามี ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและจริงจังมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการ นิเทศติดตามอย่างเหมาะสมและเพื่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตย คุณครูทุกท่านในฐานะที่เป็นผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน จึงควรสนับสนุนสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาและครูจึงต้องส่งเสริม ให้จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยให้สอดคล้องอย่างสม่ำเสมอทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยสัมพันธ์กับวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ การสร้างบรรยากาศประชาธิปไตย โดยการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ดี จะช่วยเสริมสร้างแนวความคิดจิตใต้ที่เป็นประชาธิปไตย ส่งเสริมนักเรียนให้เข้าใจในความเป็นประชาธิปไตย รู้จักปกครองตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และสามารถนำความเป็นประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ วชิระ เสระทอง (2563) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับเยาวชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การพัฒนาประชาธิปไตยในรูปแบบของการศึกษาเป็นแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยที่มีความสำคัญ เนื้อหาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เน้นการสอนความเป็นพลเมือง และสอนเรื่องรูปแบบของประชาธิปไตย เทคนิคและบทบาทของครูผู้สอนมีความสำคัญการใช้วิธีการสอนที่แตกต่าง มีผลต่อการรับรู้การสอนด้วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์จะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ที่สุด อย่างไรก็ตามการรับรู้เรื่องประชาธิปไตยของเยาวชนยังไม่เข้าใจในเรื่องความเป็น

พลเมืองเท่าที่ควร ทั้งนี้ครอบครัว เพื่อน และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก และแนวคิดของเยาวชนเช่นกัน

1.4 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยตั้งบ่งชี้ที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนที่เหมาะสมในสถานศึกษาต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้กิจกรรมนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง คือ ปัญญาธรรม คารวะธรรม สามัคคีธรรม ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับการศึกษา ในการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน สอดคล้องกับ วันชัย หวังสวัสดิ์ (2560) ที่วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 หลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 4 การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีขั้นตอนการวางแผน การสั่งการ และการควบคุม โดยผ่านองค์ประกอบประชาธิปไตยด้านหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา และการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

2. แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย

2.1 แนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยนำขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการขับเคลื่อนระบบการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาและทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและการทำวนซ้ำ แบบนี้ไปเรื่อย ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ มินตรา ลายสนิทเสรีกุล (2561) ที่วิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ความไว้วางใจของคณะครูและคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษา และพบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิด

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ความไว้วางใจของคณะครูและคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์หลักที่ 1 ปฏิรูปหลักสูตรด้านคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษาด้วยแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและความไว้วางใจของคณะครู กลยุทธ์หลักที่ 2 ปฏิวัติการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและความไว้วางใจของคณะครูเพื่อให้เกิดคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษา และกลยุทธ์หลักที่ 3 ยกระดับการวัดและประเมินผลคุณภาพผลลัพธ์ทางการศึกษาด้วยความไว้วางใจของคณะครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อันประกอบด้วย 9 กลยุทธ์รอง และ 21 วิธีดำเนินการ

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการที่ขับเคลื่อนขั้นตอนของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PDS) มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพราะเป็นแนวทางที่ได้จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดอย่างแท้จริง และมีความเป็นไปได้สูงที่จะนำไปพัฒนาตามบริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

1.1.1 จากผลการวิจัยด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย พบว่า ขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาและสถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย ดังนั้นผู้บริหารควรดำเนินการบริหารและปรับปรุงหลักสูตรประชาธิปไตยในโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดให้มีภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และองค์กรภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม โดยกำหนดสัดส่วนให้เหมาะสม ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตยทุกกลุ่มสาระ

ในหลักสูตร ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำคำอธิบายรายวิชา และ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบชัดเจนตามหัวข้อและมีการประเมิน ความพึงพอใจในการใช้หลักสูตร พร้อมทั้งมีการกำกับติดตามหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยแต่ละองค์ประกอบว่าครบถ้วนหรือไม่ มีการประเมิน คุณภาพหลักสูตร สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.1.2 จากผลการวิจัยด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยใน สถานศึกษา พบว่า ขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด โดยข้อที่มีค่าดัชนี ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน ดังนั้น ควร มีการพัฒนาครู ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา เพื่อให้มี ความพร้อม สำหรับกิจกรรมการพัฒนากิจกรรมประชาธิปไตยในสถานศึกษา โรงเรียนสามารถพัฒนา ศักยภาพและบุคลิกภาพประชาธิปไตยให้นักเรียนได้ โดยเปิดโอกาสให้คิดตัดสินใจเลือกร่วม กิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของนักเรียน เช่น 1) กิจกรรม สภานักเรียนเป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้มีโอกาสเลือกตัวแทนของตนเองเพื่อไปทำหน้าที่ในสภานักเรียน ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นต่อโรงเรียน 2) กิจกรรม ทำความสะอาดสถานที่ เป็นการฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเองและทำงานเป็นกลุ่ม รู้จัก รับผิดชอบงานที่ตนได้รับมอบหมาย โดยครูแบ่งพื้นที่ให้รับผิดชอบ หมุนเวียนกันไป 3) กิจกรรมป้าย แสดงความคิดเห็น เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ถ้าแสดงความคิดเห็นอย่างมี เหตุผล โรงเรียนควรจัดป้ายไว้ในที่สามารถเห็นได้ง่าย นักเรียนดำเนินการในรูปคณะกรรมการอาจจะ เก็บความคิดเห็นมาจากตู้เก็บความคิดเห็นของโรงเรียน และ 4) กิจกรรมบุคคลดีเด่น เป็นกิจกรรม เกี่ยวกับการคัดเลือกบุคคลดีเด่นของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจให้คณะกรรมการนักเรียน ดำเนินการ โดยมีคณะครูเป็นที่ปรึกษา ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้โรงเรียนจะเลือกจัดตามความเหมาะสม ซึ่งอาจขยายผลไปสู่กิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน เช่น กิจกรรมพัฒนาชุมชน เป็นต้น

1.2 การนำแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ ควรปฏิบัติดังนี้

1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา ทางส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กระบวนการด้านการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษา การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ การกำกับติดตามและประเมินผล หลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน รวมทั้งการกำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามระบบ

1.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา เห็นความสำคัญของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน

1.2.3 คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละฝ่ายของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ควรประสานความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องและมีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานและพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่าง เต็มกำลัง

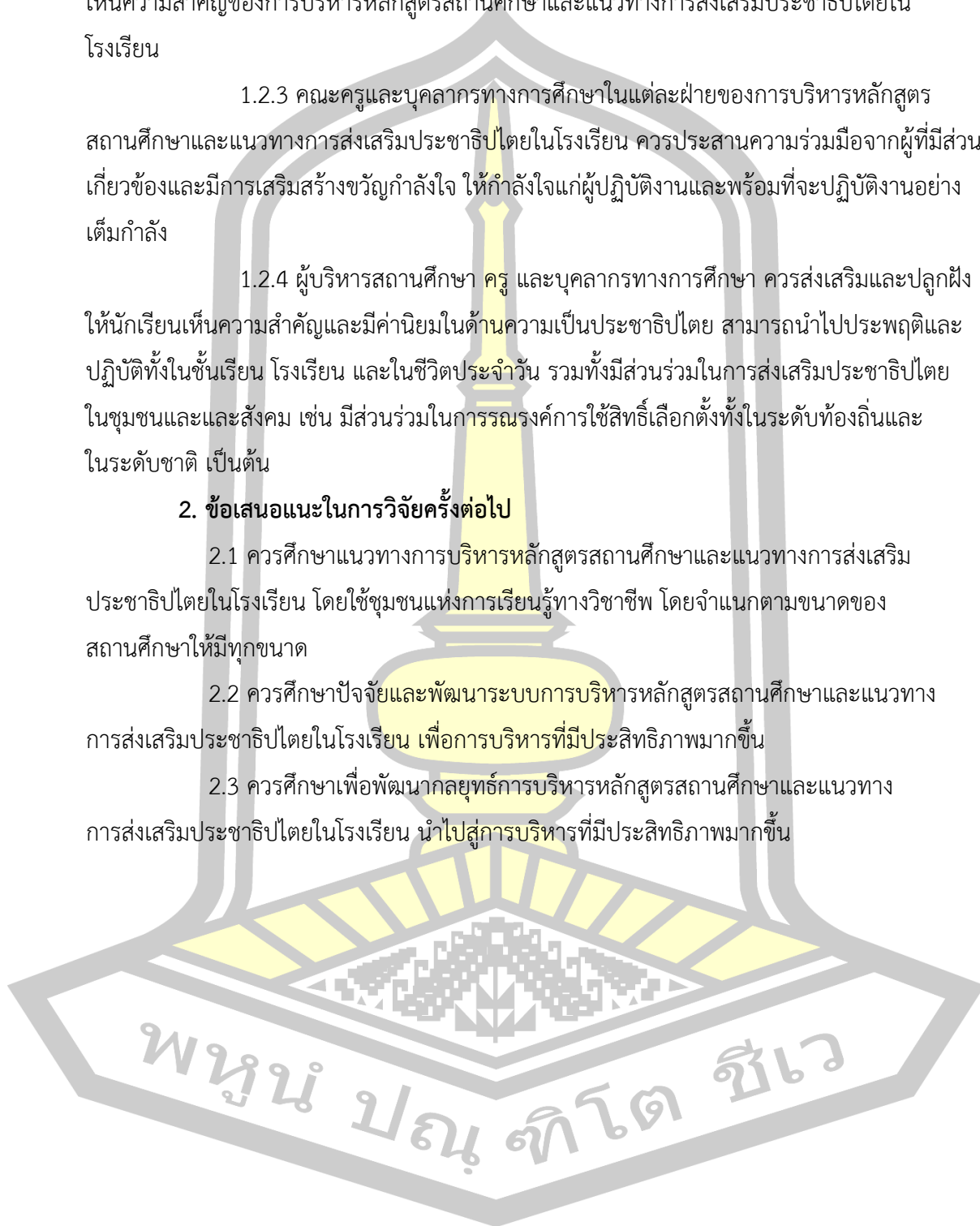
1.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรส่งเสริมและปลูกฝัง ให้นักเรียนเห็นความสำคัญและมีค่านิยมในด้านความเป็นประชาธิปไตย สามารถนำไปประพฤติและ ปฏิบัติทั้งในชั้นเรียน โรงเรียน และในชีวิตประจำวัน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตย ในชุมชนและและสังคม เช่น มีส่วนร่วมในการรณรงค์การใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและ ในระดับชาติ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทางการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยจำแนกตามขนาดของ สถานศึกษาให้มีทุกขนาด

2.2 ควรศึกษาปัจจัยและพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทาง การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาเพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและแนวทาง การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน นำไปสู่การบริหารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *ประชาธิปไตยในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานการบริหารสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1) ปีงบประมาณ 2546*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. นครปฐม : สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). *การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้*. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- กาญจนา ศรีภาพสินธุ์. (2535). *การบริหารงานกิจการนักเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ครรชิต พุทธิโกษา. (2554). *คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- จรัญ ชูชื่น. (2547). *การบริหารโรงเรียนกับการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุลลี ศรีชะโคตร. (2557). *บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉัตรชัย ทองเจริญ. (2556). *คุณลักษณะการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- ชวลิต ชูกำแหง. (2561). *การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร แนวคิดและกระบวนการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. (2547). *การพัฒนารูปแบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ:กรณีศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชาญชัย อาจันสมาจาร. (2549). *ทฤษฎีการบริหาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแนวทางการ นำมาใช้ในสถานศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 1(6), 34-41.
- ณัฐนันท์ มั่นตะพงค์. (2554). *ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนชลประทาน สงเคราะห์ จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- दनัย เทียนพุ่ม. (2545). *การบริหารทรัพยากรบุคคลสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : นาโกต้า.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2543). *ทฤษฎีและแนวทางการพัฒนาสังคม ในเอกสารการสอนชุดวิชา คหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2552). *การวัดผลและประเมินผลการศึกษา*. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- พรรณนะ เลี้ยงรักษา.(2556). *สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติดของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์. (2539). *การบริหารงานบุคลากรทางการศึกษา*. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นงคราญ อนุกุล. (2558). *รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสภานักเรียนระดับมัธยมศึกษาภาคอีสาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรม คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นริศ ภูอาราม. (2560). *การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- นิพนธ์ กิनावงศ์. (2547). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิษณุโลก : ภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร
- นิพนธ์ เสือก้อน. (2545). *การศึกษาความเป็นหุ้นส่วนการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. (2534). *เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับสังคมอุตสาหกรรมในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูจันทเกษมและวิทยาลัยครูพระนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). *พื้นฐานการวิจัยเบื้องต้นการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- ปกรณ์ ปริยากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในการบริหารการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช.
- ปณิธิกฤษดิ์ เลิศล้ำ. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกิจการนักเรียนกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ปทุมพร รอดกระต่าย. (2557). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 3*. พิษณุโลก : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3.
- ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์. (2545). *สภาพการพัฒนาประชาธิปไตยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการวิจัยหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 5 สถาบันพระปกเกล้า*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2553). *หลักสูตรการศึกษา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education)*. กรุงเทพฯ : อักษรสัมพันธ์.

ปรีชา กองจินดา. (2549). *แนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(2), 284-296.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิชัย เสงี่ยมจิตต์. (2542). *การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษาอุบลราชธานี*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2557). *เทคโนโลยีและสื่อการสอน หน่วยที่ 1-7*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยฯ.

มินตรา ลายสนิทเสรีกุล และปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2557). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร. *วารสาร OJED*, 9(3), 392-406.

มินตรา ลายสนิทเสรีกุล. (2561). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตเบญจบุรพา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตยศึกษานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มีชัย สายอร่าม. (2548). *เอกสารคำสอนหลักสังคมวิทยา*. นครราชสีมา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

เมธินี จิตติขานนท์. (2555). *การบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Base Management)*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://iad.dopa.go.th/subject/RBM.doc>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 กรกฎาคม 2556].

ราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

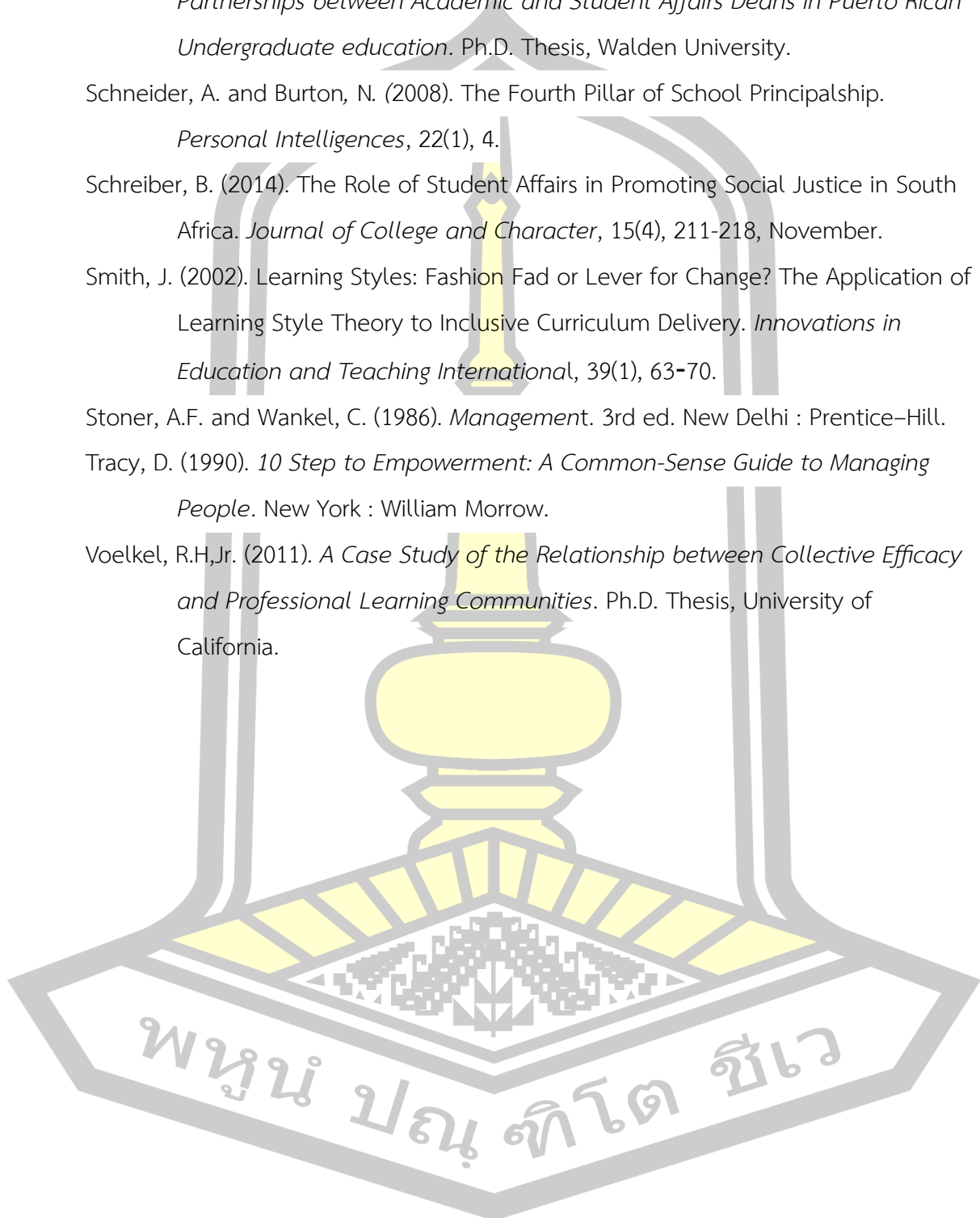
- วชิระ เสระทอง. (2563). *การพัฒนาประชาธิปไตยสำหรับเยาวชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 25(1), 93-102.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 25(1), 93-102.
- วันชัย หวังสวาสดี. (2560). *รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : ตาปลาพับลิเคชั่น จำกัด.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2527). *การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมไทย : บทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : ฉบับกระสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2560). *ผลิตภาพการผลิตของไทยกับจุดอ่อนในการขับเคลื่อน*. [ออนไลน์]. ได้จาก : https://piu.ftpi.or.th/wp-content/uploads/2017/06/TFP_rev2.pdf. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2564].
- สนธยา พลศรี. (2547). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- सनานจิตร สุนทรทรัพย์. (2544). *แนวคิดและรูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน: ประสบการณ์สู่ทฤษฎีใน รายงานการประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจ: การปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สนุกตอทคอม. (2561). *พจนานุกรมสนุกตอทคอม*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://dictionary.sanook.com/search>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2565].
- สมชาติ ศิริปรีชารักษ์. (2556). *แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

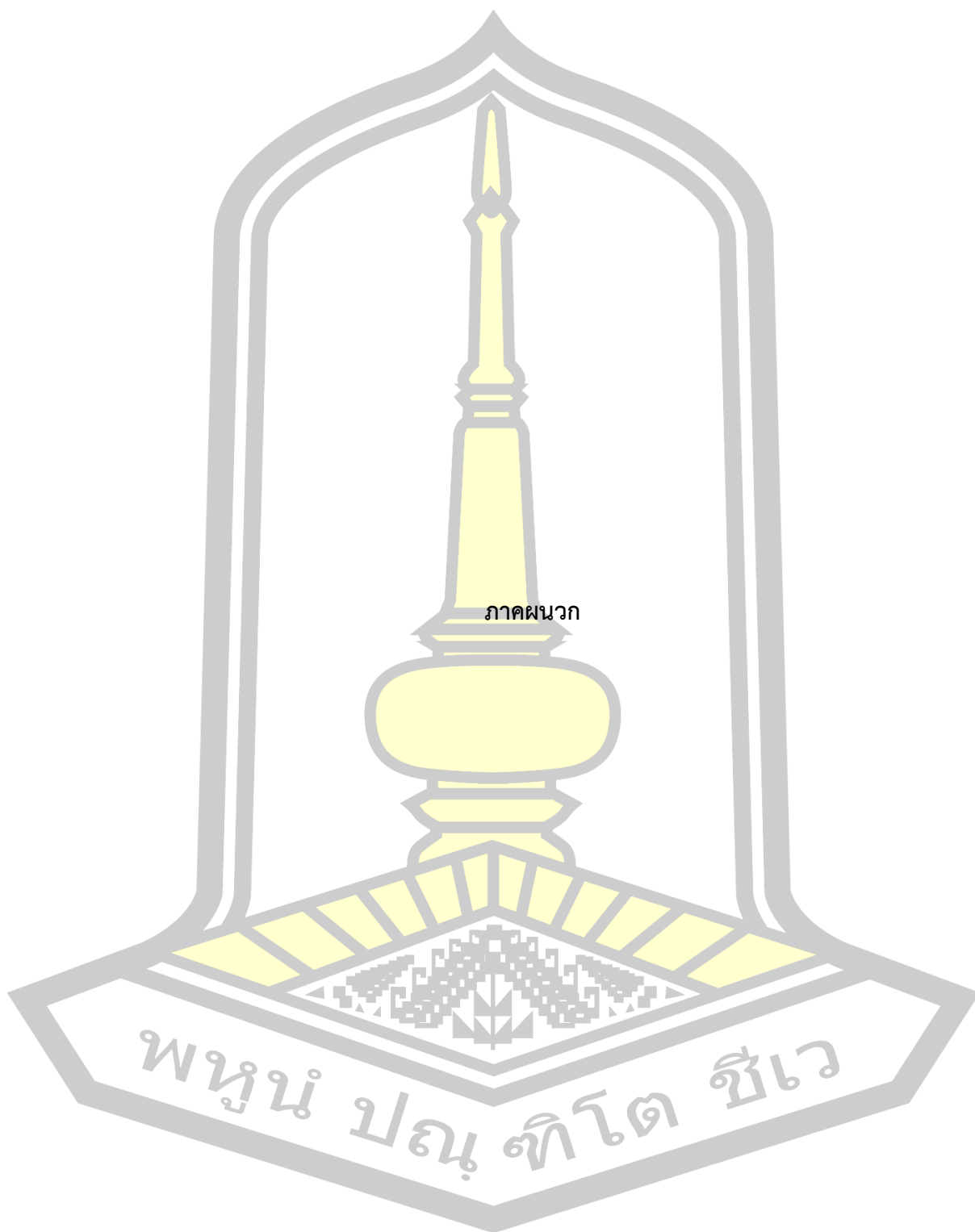
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2555). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยทางการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมาพร วงษ์ศรีแก้ว. (2551). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านโพหนอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สันติ นิลหมื่นไวย. (2546). การพัฒนาการปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยโรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- สัมพันธ์ ชื่นสำราญ. (2556). การดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2546). ชุดฝึกอบรมพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สาโรช บัวศรี. (2528). วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ ศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. (2560). คู่มือการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. เพชรบุรี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. (2562) รายงานผลการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. อุบลราชธานี : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2562). ข่าวประกาศสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง. [ออนไลน์]. ได้จาก : <https://www.ect.go.th>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 10 มิถุนายน 2562].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย สำหรับครู-อาจารย์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3*. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางดำเนินงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่ การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : ครูสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *สถานักเรียนหลักการและแนวทางการดำเนินงาน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือการบริหารงานโรงเรียนในโครงการ พัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2554). *บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *คู่มือประกอบกรอบบรณาการขับเคลื่อน กระบวนการ PLC(Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ผู้สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2554). *หลักการทฤษฎีและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล วาองวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ทาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หวน พิณรุฬันธ์. (2556). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://www.krucenter.net/UserFiles/File/new/n408.pdf>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565].
- หัตตินทร์ เซวานปริษา. (2542). *การบริหารงานกิจการนักเรียน*. อุดรดิตถ์ : สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2547). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว

- เอกพล อยู่ภักดี และวัลลภา อารีรัตน์. (2559). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(2), 36-45.
- Campbell and others. (1971). *Education Administration*. New York : University of Michigan.
- Cheng, Y. (1996). *School Effectiveness and School - Based Management: A Mechanism for. Development*. London : The Farmer Press.
- Dadabhoy, Z. (2002). From Student Affairs Pedagogies to Online Practice : Developing A Didactic Collegiate Portal Rooted in Student Affairs Paradigm. *Dissertation Abstracts International*, 62(8), 63-A, August.
- Deanna, L.A. (2001). *A Voice for Student : The Advocacy Role of Student Affairs Professionals In Higher Education*. Ph.D. Thesis, Chicago : University of Chicago.
- Dubrin, A.J. and Ireland, R.D. (1993). *Management & Organization*. 2nd ed. Ohio : South Western publishing.
- DuFour, R. (2004). What is professional learning community?. *Educational Leadership*, 61(8), 6-11.
- Good, V.C. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill.
- Gulick, L. and Urwick, G. (1937). *The Science of Administration*. New York : Columbia University.
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Texas : Southwest Educational Development Laboratory.
- Jarolimek, J. (1967). *Social Studies in Elementary Education*. New York : Macmillan.
- Koontz, H. and Weihrich, H. (1988). *Management*. New York : McGraw-Hill.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. New York : Harper and Row.
- McGregor, D. (1960). *The Human Side of Enterprise*. New York : McGraw-Hill Book.
- Morrow, J.R. (2010). *Morrow Teachers' Perceptions of Professional Learning Communities as Opportunities For Promoting Professional Growth*. Ph.D. Thesis, Appalachian State University.

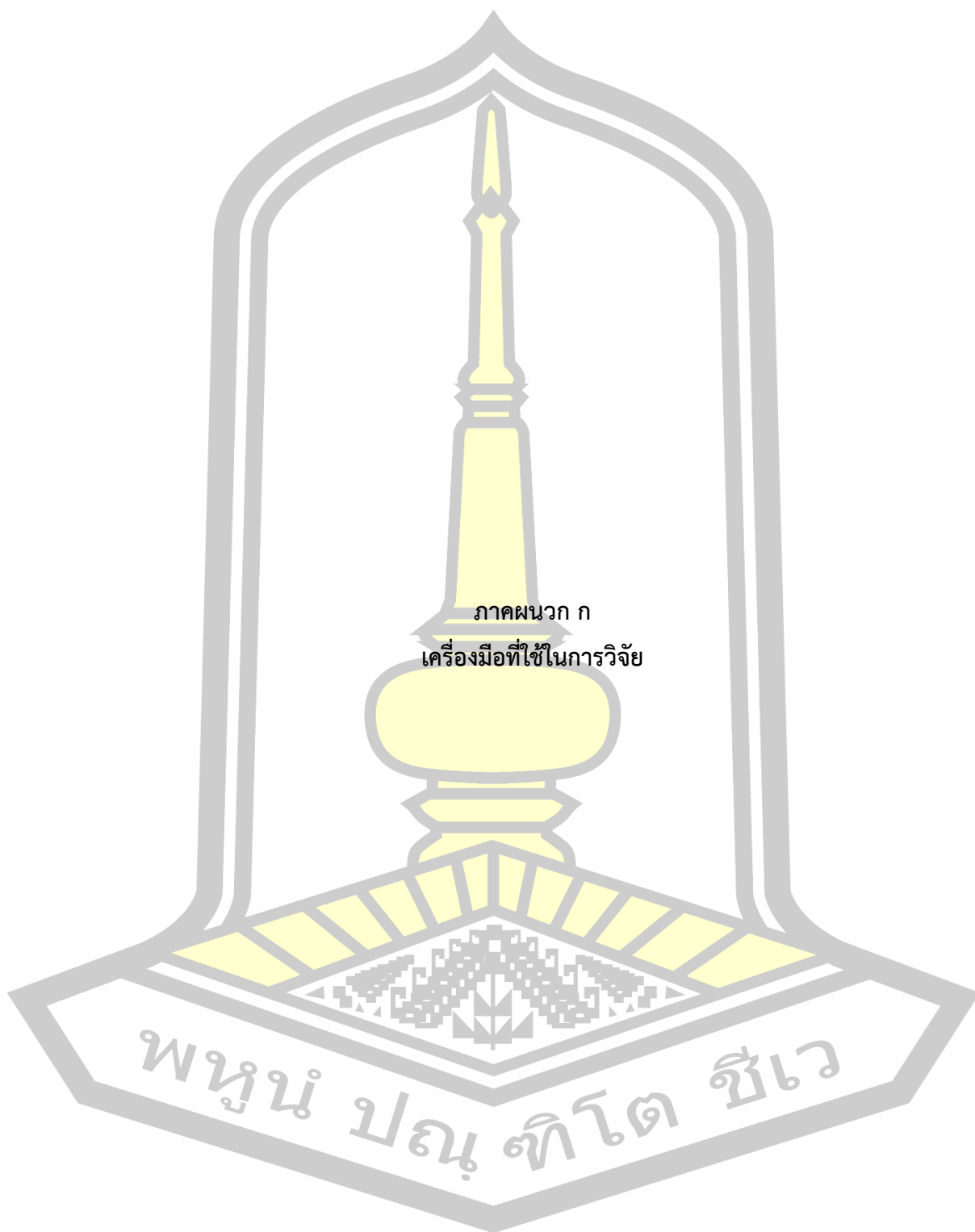
- Santiago, V. and Mayra, E. (2010). *The Relationship of Mental Models to Learning and Partnerships between Academic and Student Affairs Deans in Puerto Rican Undergraduate education*. Ph.D. Thesis, Walden University.
- Schneider, A. and Burton, N. (2008). The Fourth Pillar of School Principalship. *Personal Intelligences*, 22(1), 4.
- Schreiber, B. (2014). The Role of Student Affairs in Promoting Social Justice in South Africa. *Journal of College and Character*, 15(4), 211-218, November.
- Smith, J. (2002). Learning Styles: Fashion Fad or Lever for Change? The Application of Learning Style Theory to Inclusive Curriculum Delivery. *Innovations in Education and Teaching International*, 39(1), 63-70.
- Stoner, A.F. and Wankel, C. (1986). *Management*. 3rd ed. New Delhi : Prentice-Hill.
- Tracy, D. (1990). *10 Step to Empowerment: A Common-Sense Guide to Managing People*. New York : William Morrow.
- Voelkel, R.H., Jr. (2011). *A Case Study of the Relationship between Collective Efficacy and Professional Learning Communities*. Ph.D. Thesis, University of California.

ภาคผนวก

พูนํ ปณํ ทิโต ชีเว

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุ ประทีป ชัยเว

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

มหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อนำไปพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามหาสารคาม

2. แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ และครูกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามหาสารคาม

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามหาสารคาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะปฏิบัติการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามหาสารคาม

หมายเหตุ* แบบสอบถามฉบับนี้ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น การวิเคราะห์ ข้อมูลจะวิเคราะห์ในภาพรวมจึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด**

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอให้ท่านพิจารณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้ครบทุกข้อ และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

นายศุทาวุฒน์ ไชยสา

นิสิตปริญญาโท

สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ตรงกับความจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
 - () ชาย () หญิง
2. สถานภาพ
 - () ผู้บริหาร () ครู
3. ระดับการศึกษา
 - () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก
4. อายุ
 - () 22 – 25 ปี () 25 – 35 ปี () 35 ปีขึ้นไป
5. ขนาดสถานศึกษา
 - () โรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 359 คนลงมา)
 - () โรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 – 1,079 คน)
 - () โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,080 – 1,679 คน)
 - () โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการปฏิบัติการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ตรงกับการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษาของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับการปฏิบัติงานเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
3.4 มีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยน เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตยในสถานศึกษา										
3.5 มีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การจัด กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา										
3.6 มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษามาปรับปรุง พัฒนาการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะปฏิบัติการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1. ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการปฏิบัติการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

นายศุทาว์วัฒน์ ไชยสา

แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

มหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้อยู่ในระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
ความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา มหาสารคาม

2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ ดัชนี
ความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะ ของ
ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา มหาสารคามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert' Rating Scale

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

4. ขอความกรุณาผู้เชี่ยวชาญ ช่วยพิจารณาร่างแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับตัวแปรของ
การวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามใน ระบบ IOC โดยการทำเครื่องหมาย \checkmark ลงใน
ช่องว่าง

เกณฑ์การให้คะแนนในระบบ IOC

ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นไม่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
ศึกษา

5. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็น
เพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนี้ๆ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายศุภาวัฒน์ ไชยสา

นิสิตปริญญาโท (การบริหารและพัฒนาการศึกษา)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงของผู้ตอบแบบสอบถาม : กรุณาทำเครื่องหมาย \checkmark ลงใน () หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ : โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

ข้อ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		-1	0	+1	
1	เพศ () ชาย () หญิง				
2	สถานภาพ () ครู () ผู้บริหาร				
3	ระดับการศึกษา () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก				
4	อายุ () ต่ำกว่า 25 ปี () 25 – 35 ปี () 35 ปีขึ้นไป				
5	ขนาดสถานศึกษา () โรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 359 คนลงมา) () โรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 – 1,079 คน) () โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,080 – 1,679 คน) () โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)				

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาแนวทางการส่งเสริม
ประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ : โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะวัดหรือไม่โปรดตอบโดยทำเครื่องหมาย

คำชี้แจง เขียนเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม	ความเหมาะสม			ข้อ เสนอแนะ
	-1	0	+1	
หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย				
1. ชั้นการวางแผน				
1.1 สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายใน สถานศึกษา				
1.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีทีมร่วมแรงร่วมใจกัน วิเคราะห์ สภาพปัญหา ความต้องการด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย				
1.3 สถานศึกษามีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการวางแผนและการ ดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย				
1.4 สถานศึกษามีการร่วมแรงร่วมใจวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน				
1.5 สถานศึกษามีการร่วมแรงร่วมใจวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย ประชาธิปไตย และกำหนดวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมประชาธิปไตย				
1.6 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดย การบูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย				
1.7 สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย				
1.8 สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม	ความเหมาะสม			ข้อ เสนอแนะ
	-1	0	+1	
2. ชั้นปฏิบัติงาน				
2.1 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย				
2.2 ครูทุกกลุ่มสาระจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและสอดแทรก วิถีประชาธิปไตย				
2.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมวิถี ประชาธิปไตย				
2.4 ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ เรียนรู้แบบกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่				
2.5 ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือก ประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม				
3. ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน				
3.1 สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ				
3.2 สถานศึกษามีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา				
3.3 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง งานการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา				
3.4 สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา				
3.5 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ พัฒนาวิชาชีพ				
การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา				
1. ชั้นการวางแผน				
1.1 สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยใน สถานศึกษา				

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม	ความเหมาะสม			ข้อ เสนอแนะ
	-1	0	+1	
1.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ ส่งเสริมประชาธิปไตย				
1.3 สถานศึกษานำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงานมา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาทางวิชาชีพ				
1.4 สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัด กิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน				
1.5 สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการพัฒนา งานสถานักเรียนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา				
2. ชั้นปฏิบัติงาน				
2.1 มีการจัดกิจกรรมตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบวินัย และ กิจกรรมแสดงออกถึง ความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์				
2.2 มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอกห้องเรียน เช่น กิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวรคอยควบคุมดูแลความสะอาด พื้นที่ของห้องเรียน				
2.3 มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยในห้องเรียน เช่น กิจกรรมการปกครองในห้องเรียน กิจกรรมที่จัดให้นักเรียน ในแต่ละห้องเรียนได้เลือกหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการ ยกมือให้คะแนนเสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ปกครองดูแล นักเรียนกันเองในห้องเรียน				
2.4 มีการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน โดยมาจากกิจกรรม เลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียนทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรค และจัดกิจกรรมนักเรียน				
2.5 จัดกิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนตอนเช้า				

การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม	ความเหมาะสม			ข้อ เสนอแนะ
	-1	0	+1	
2.6 การจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ ของกลุ่ม เพื่อค้นคว้า อภิปราย ร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนำเสนอองค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้ คอยกำกับดูแล				
2.7 กิจกรรมกลุ่มโชน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วน ร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวรคอย ควบคุมดูแลความสะอาดพื้นที่ของห้องเรียน				
3. ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน				
3.1 สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา				
3.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ พัฒนาวิชาชีพ				
3.3 สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยใน สถานศึกษา				
3.4 มีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ในสถานศึกษา				
3.5 มีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา				
3.6 มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ประชาธิปไตยในสถานศึกษามาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา				

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

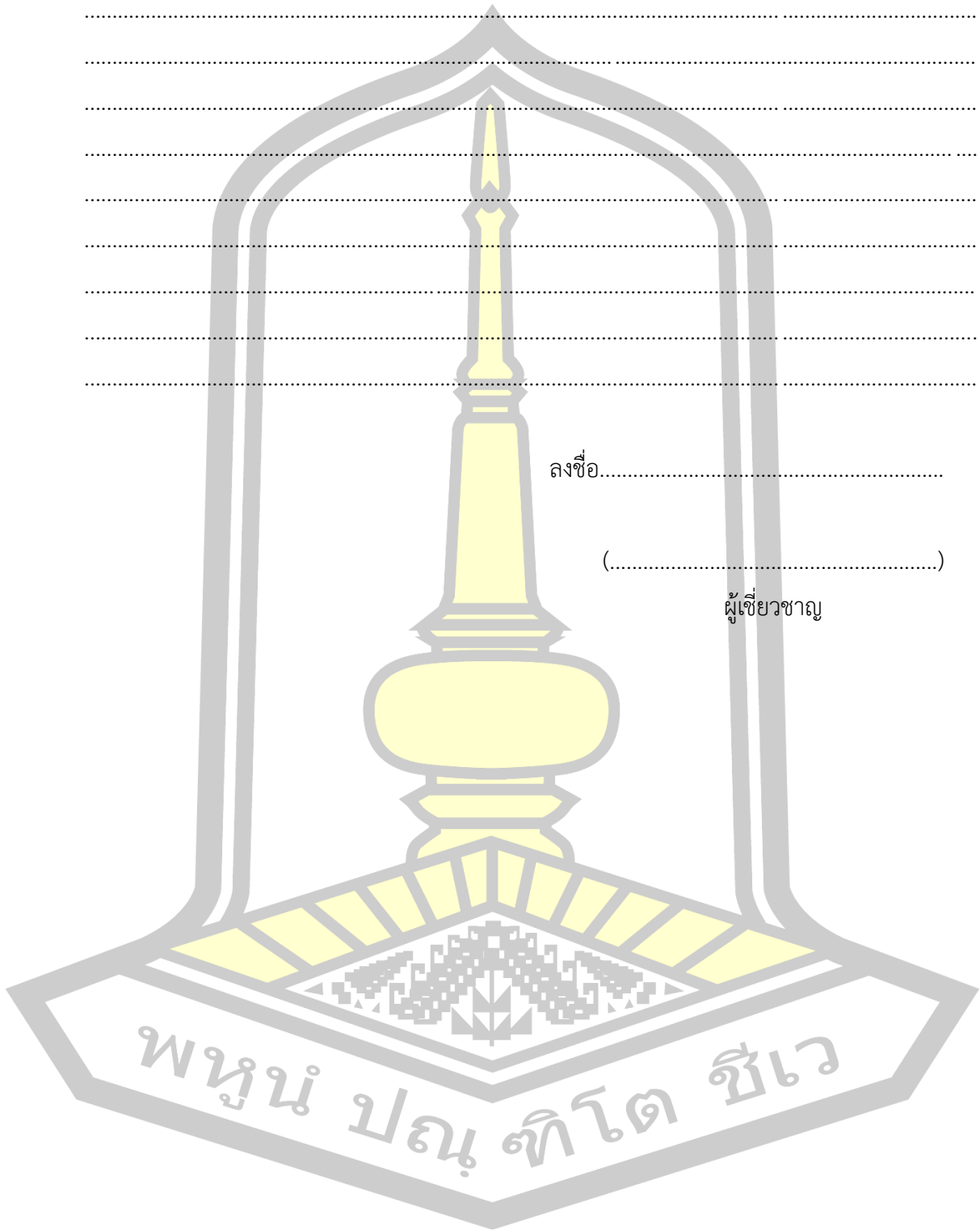
.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

พหุจน์ ปณ ทิโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อการวิจัย
การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....สกุล.....
 ตำแหน่ง.....สังกัด.....
 วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....เวลาสัมภาษณ์.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

คำชี้แจง ประเด็นในการสัมภาษณ์การพัฒนาแนวการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ประเด็นคำถาม : ท่านคิดว่าการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ควรเป็นอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านหลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

1.1 ชั้นการวางแผน

1.1.1 สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานอย่างไร

.....

1.1.2 การจัดทำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

.....

1.2 ชั้นปฏิบัติงาน

1.2.1 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตยและครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ในรูปแบบใดบ้าง

1.2.2 ครูทุกกลุ่มสาระจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย

1.3 ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

1.3.1 สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ พัฒนาวิชาชีพ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

1.3.2 สถานศึกษามีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การส่งเสริม ประชาธิปไตยในสถานศึกษา

พจนานุกรมศัพท์โต ชิว

2. ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา

2.1 ชั้นการวางแผน

2.1.1 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย

2.1.2 สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา สถานศึกษานำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาทางวิชาชีพ

2.2 ชั้นปฏิบัติงาน

2.2.1 มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน ในรูปแบบกิจกรรมใดบ้าง

2.2.2 มีการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน โดยมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียนทั้งระบบตัวบุคคลหรือระบบพรรคและจัดกิจกรรมนักเรียน

2.3 ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน

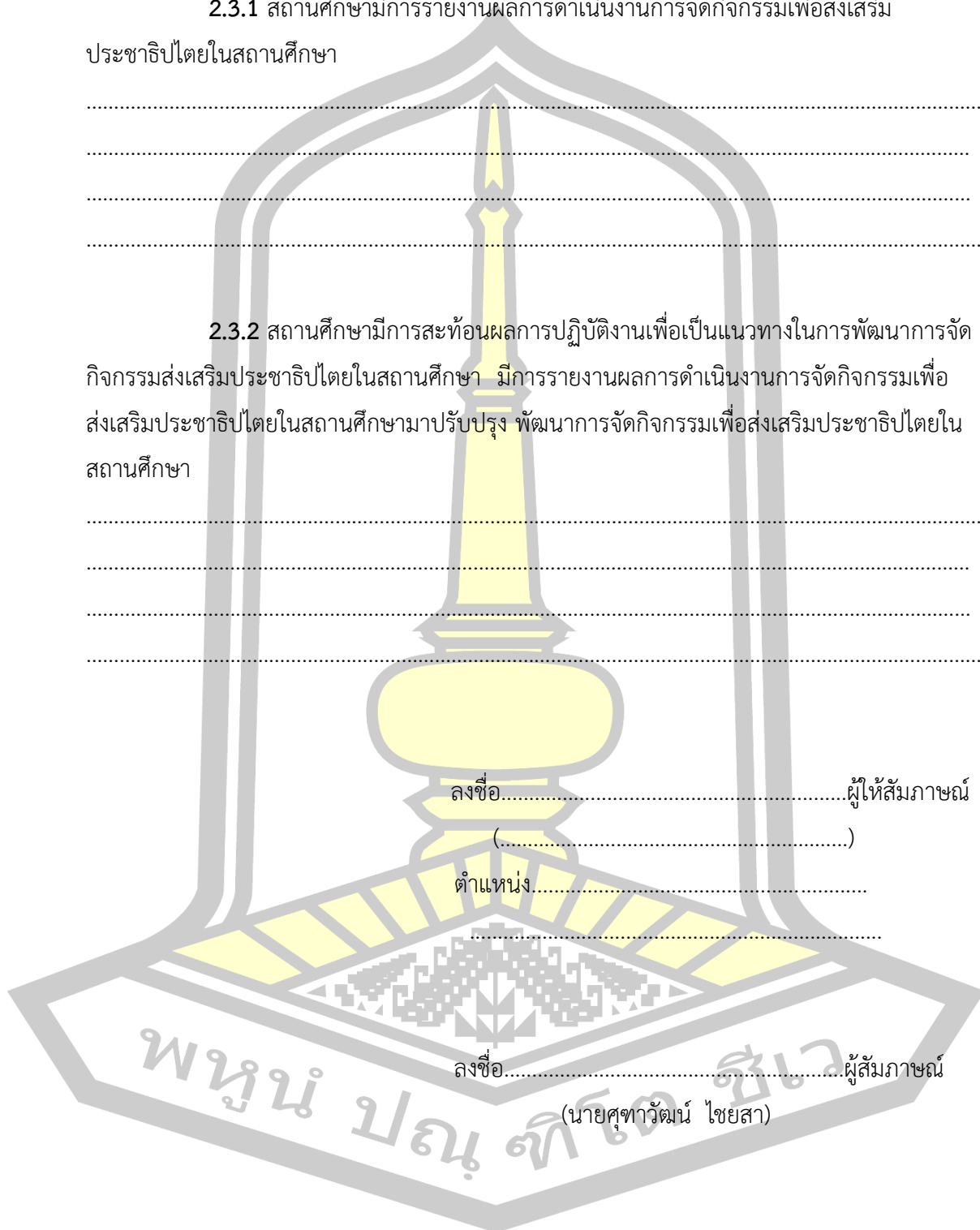
2.3.1 สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

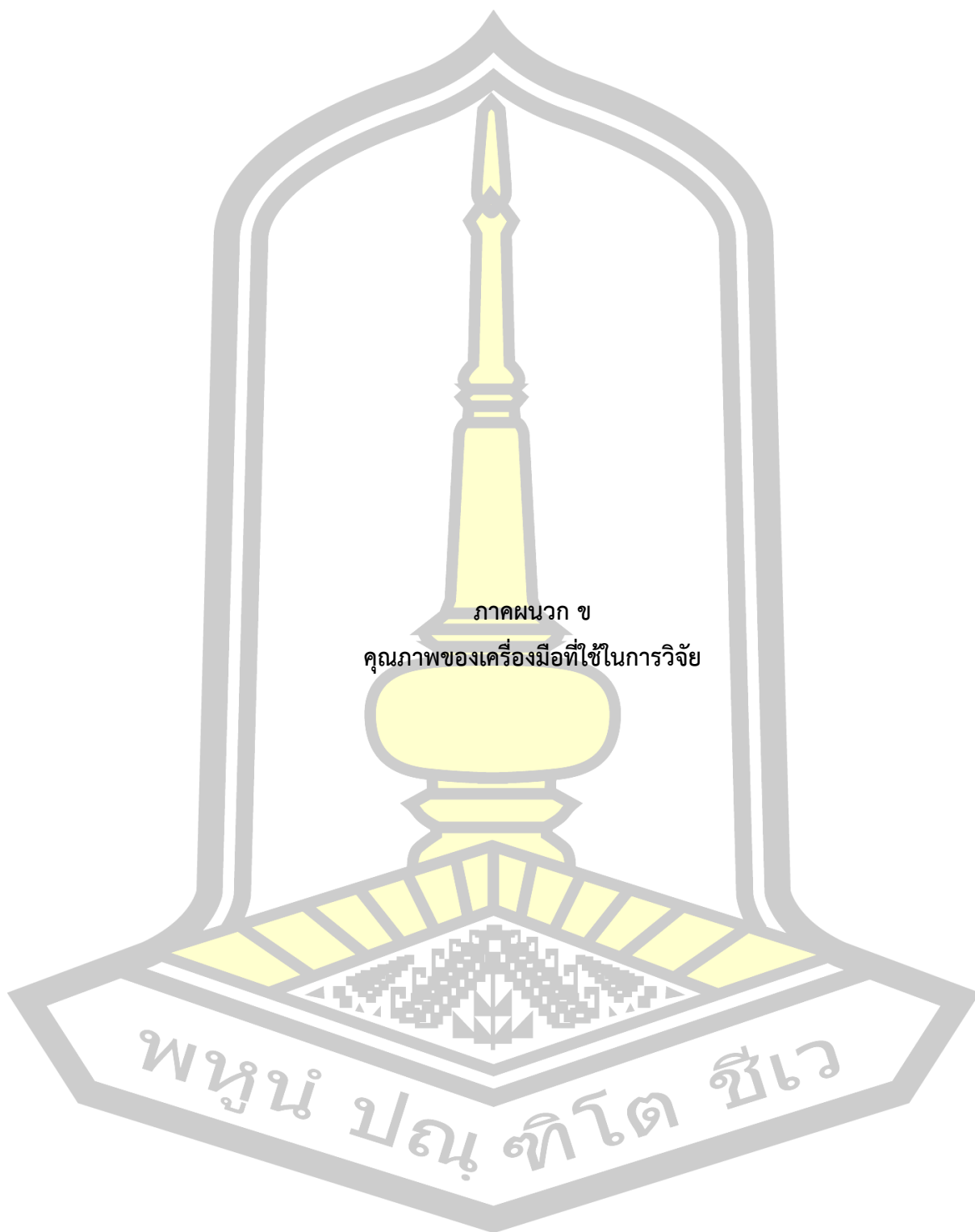
2.3.2 สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษามาปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัมภาษณ์
(.....)

ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
(นายศุภาวัฒน์ ไชยสา)

ภาคผนวก ข
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

พหุบัณฑิต โท ชีวะ

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถามการพัฒนาแนวทางการส่งเสริม
 ประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

รายการขอความคิดเห็น	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3	4	5		
เพศ () ชาย () หญิง	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
สถานภาพ () ครู () ผู้บริหาร	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ระดับการศึกษา () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
อายุ () 22 - 25 ปี () 26 - 35 ปี () 36 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
ขนาดสถานศึกษา () โรงเรียนขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 359 คน ลงมา) () โรงเรียนขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 360 - 1,079 คน) () โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,080 - 1,679 คน) () โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,680 คนขึ้นไป)	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

รายการขอความคิดเห็น	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3	4	5		
หลักสูตรและการสอนที่ส่งเสริมประชาธิปไตย							
1. ชั้นการวางแผน							
1.1 สถานศึกษามีการประชุมร่วมคิดร่วมทำเพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการร่วมกันของ บุคลากรภายในสถานศึกษา	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
1.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีทีมร่วมแรงร่วมใจกัน วิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการด้านการส่งเสริม ประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.3 สถานศึกษามีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการวางแผนและ การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.4 สถานศึกษามีการร่วมแรงร่วมใจวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.5 สถานศึกษามีการร่วมแรงร่วมใจวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายประชาธิปไตย และกำหนดวิสัยทัศน์ในการ ส่งเสริมประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.6 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ออกแบบการจัดการ เรียนรู้โดยการบูรณาการสอดแทรกวิถีประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.7 สถานศึกษามีการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้ ประชาธิปไตย	+1	0	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
1.8 สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
2. ชั้นปฏิบัติงาน							
2.1 สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.2 ครูทุกกลุ่มสาระจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและ สอดแทรกวิถีประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อ ส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.4 ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

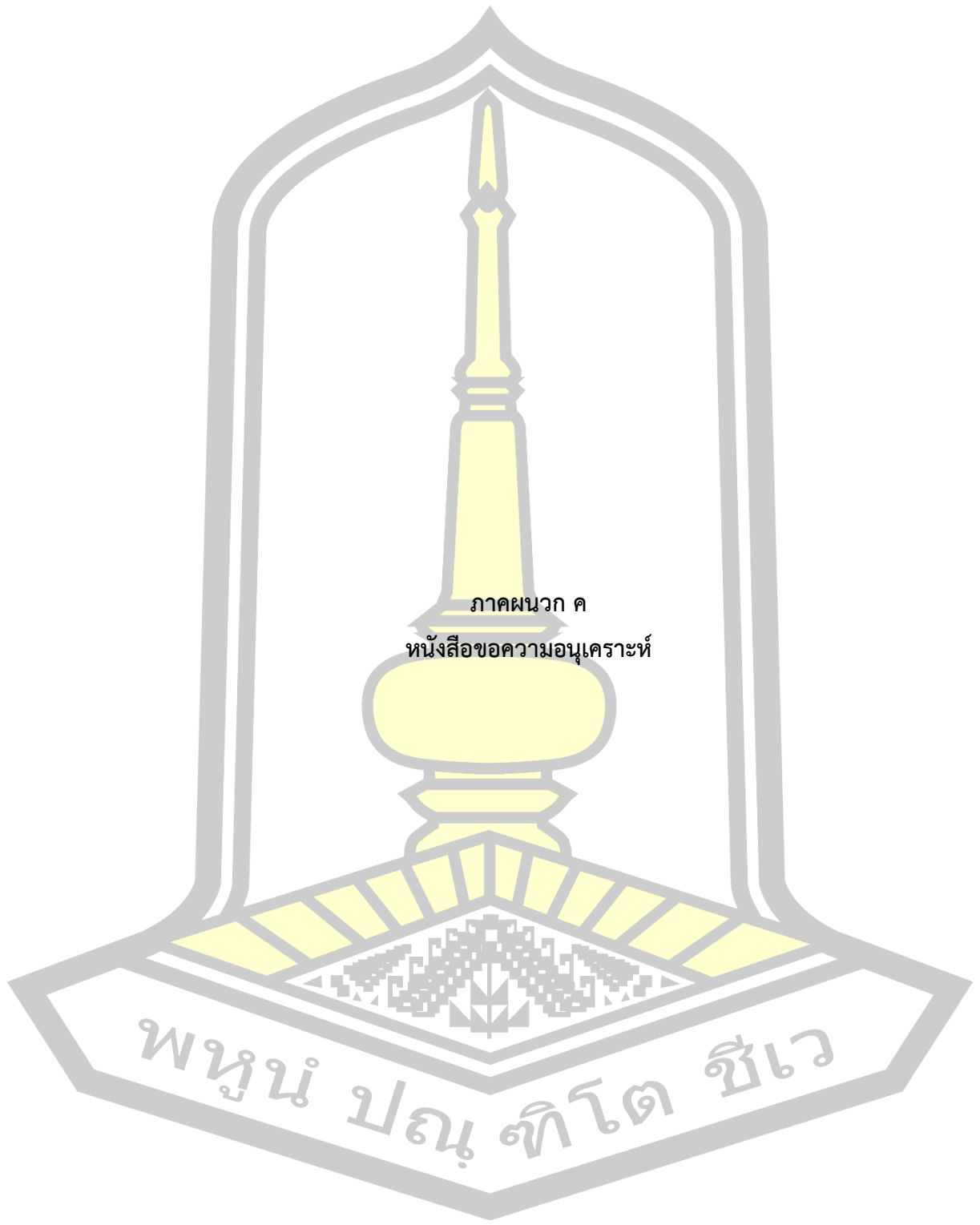
รายการขอความคิดเห็น	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3	4	5		
2.5 ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการของกลุ่ม	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3. ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน							
3.1 สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.2 สถานศึกษามีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนาปรับปรุง การส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.3 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง งานการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.4 สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.5 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา							
1. ชั้นการวางแผน							
1.1 สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.3 สถานศึกษานำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงานมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาทางวิชาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
1.4 สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

รายการขอความคิดเห็น	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3	4	5		
1.5 สถานศึกษาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการ พัฒนางานสถานักเรียนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยใน สถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2. ชั้นปฏิบัติงาน							
2.1 มีการจัดกิจกรรมตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ เช่น กิจกรรมเสริมสร้างระเบียบ วินัย และ กิจกรรมแสดงออกถึงความรักสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.2 มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยนอก ห้องเรียน เช่น กิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วม ในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวรคอยควบคุมดูแลความสะอาดพื้นที่ของห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.3 มีการจัดกิจกรรมการฝึกฝนวิถีประชาธิปไตยใน ห้องเรียน เช่น กิจกรรมการปกครองในห้องเรียน กิจกรรมที่จัดให้นักเรียนในแต่ละห้องเรียนได้เลือก หัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง โดยการยกมือให้คะแนน เสียง เพื่อให้ผู้ได้รับเลือกทำหน้าที่ปกครองดูแลนักเรียน กันเองใน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.4 มีการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน โดยมาจาก การเลือกตั้งโดยตรงจากนักเรียนทั้งระบบตัวบุคคลหรือ ระบบพรรคและจัดกิจกรรมนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.5 จัดกิจกรรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ตอนเช้า	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
2.6 การจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการกลุ่มมีการเลือก ประธาน รองประธาน และเลขานุการ ของกลุ่ม เพื่อ ค้นคว้า อภิปราย ร่วมกันสร้างองค์ความรู้และนำเสนอ องค์ความรู้โดยมีครูเป็นผู้คอยกำกับดูแล	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

รายการขอความคิดเห็น	ประมาณค่าความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC	แปล ผล
	1	2	3	4	5		
2.7 กิจกรรมกลุ่มโซน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่ตนเองรับผิดชอบ กิจกรรมพัฒนาห้องเรียน การแบ่งเวรทำความสะอาด เวิร์คคอยควบคุมดูแลความสะอาดพื้นที่ของห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3. ชั้นสะท้อนผลการปฏิบัติงาน							
3.1 สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.2 ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.3 สถานศึกษามีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.4 มีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.5 มีการนำผลการปฏิบัติงาน พัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
3.6 มีการรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษามาปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

$$\begin{aligned}
 \text{ค่า IOC} &= \frac{\text{ค่า IOC ทั้งหมด}}{\text{จำนวนข้อทั้งหมด}} \\
 &= \frac{38.2}{40} = 0.96
 \end{aligned}$$

สรุป ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.80 - 1.00

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว2665

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

29 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน

ด้วย นายศุภวัฒน์ ไชยสา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธะวา คามดิษฐ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0953051971

ที่ อว 0605.5(2)/ว1782

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

9 สิงหาคม 2565

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน

ด้วย นายศุขาววัฒน์ ไชยสา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธะวา คามดิษฐ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0953051971

ที่ อว 0605.5(2)/ว903

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

24 มีนาคม 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน

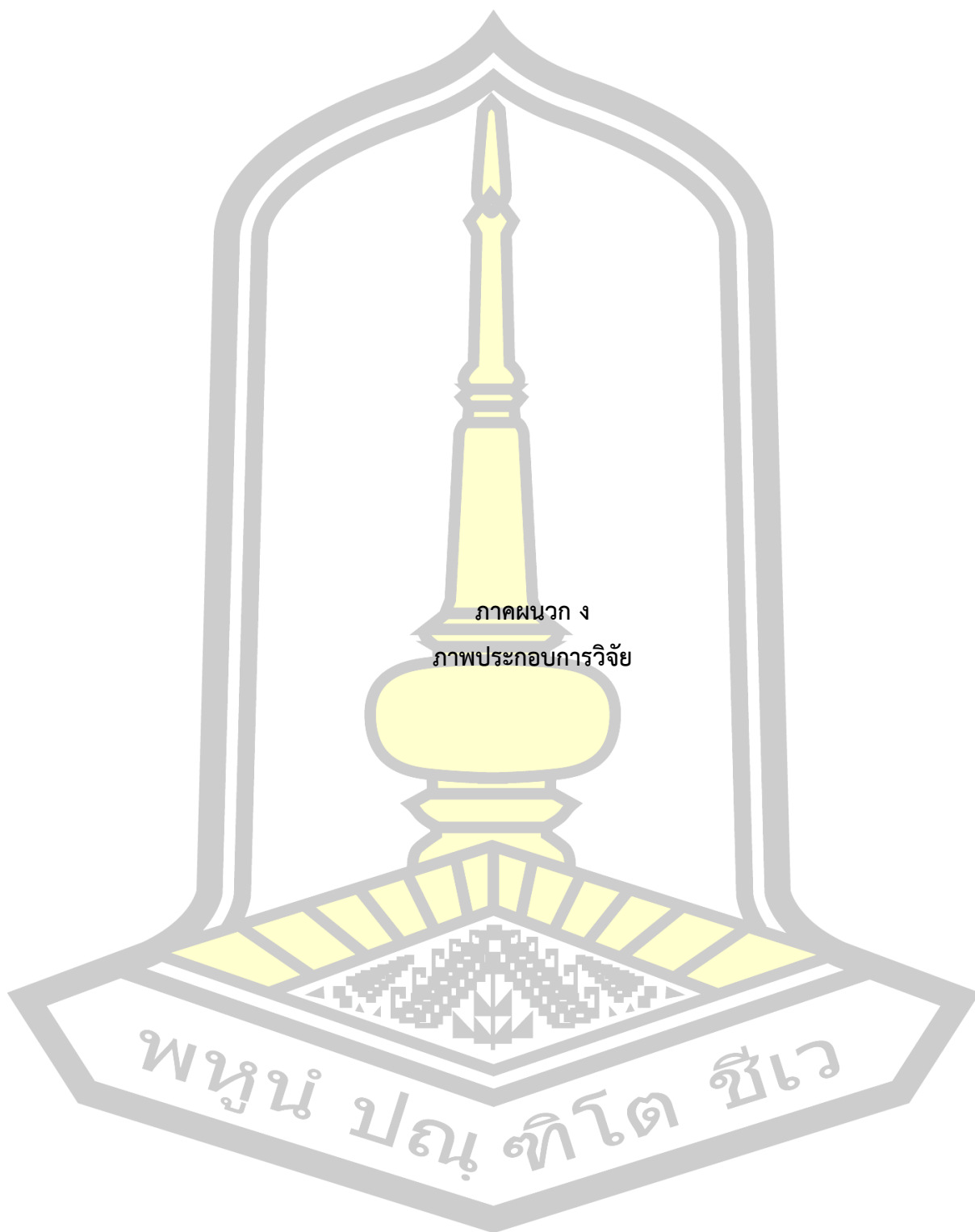
ด้วย นายศุภาวัฒน์ ไชยสา นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ม.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธะวา คามดิษฐ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นายศุภาวัฒน์ ไชยสา เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0953051971

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาคผนวก ง
ภาพประกอบการวิจัย

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โรงเรียนผดุงนารี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

นางวริน ภูสิม
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนผดุงนารี

นางวรรณนิภา บัณฑิตชูตา
ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี

การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

นางสาวกรรณิการ์ แสนพลมาตร์
รองผู้อำนวยการโรงเรียนเขวาไร่ศึกษา

นายจักรศิลป์ พาไชย
ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา

การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โรงเรียนปอพานพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

นางสาวสุนิษา บัวดวง
ผู้อำนวยการโรงเรียนปอพานพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

นางสาวสุพัตรา ไพโรลิน
ครูผู้สอนและครูกิจการนักเรียน
โรงเรียนปอพานพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายศุภาววัฒน์ ไชยสา
วันเกิด	วันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2537
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 180 หมู่ที่ 2 บ้านนาเีย ตำบลนาเีย อำเภอนาเีย จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ 34160
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูผู้สอน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44170
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2552 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนาเียศึกษา รัชมังคลาภิเษก จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2555 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนาเียศึกษา รัชมังคลาภิเษก จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2566 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ทัโต ชีเว